



THE  
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY  
DEBATES.  
OFFICIAL REPORT

---

*Twelfth day of the Third Session of the Andhra Pradesh  
Legislative Assembly.*

---

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, the 2nd September 1969

The House met at Half-Past-Eight of the Clock.

(Mr. Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS.

MISAPPROPRIATION OF MONEY IN CITY CIVIL COURT

331—

\* 140 (7091) Q.— Sarvasri R. Mahnanda (Darsi) and P. Venkatareddy (Kanigiri) :— Will hon the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that a sum of Rs 48,602 was misappropriated by the staff in the office of the Second Additional Judge, City Civil Court, Shalibanda in 1960 ;

(b) whether it is also a fact that a sum of Rs. 2,829 was recovered from the Nazir and he was dismissed from service in 1962 ;

(c) the steps taken by the Government to collect the amount; and

(d) whether responsibility lies with any other supervisory officers, if so, the action taken against them ?

The Minister for Education deputed the Chief Minister and answered the questions (Sri P. V. Narasimha Rao) :— (a) Yes, Sir.

(b) Yes, Sir.

(c) S. G. Hardikar the then Nazir of the Court was the person solely responsible for the entire misappropriated amount. He possessed only one house and that also is a joint family property. Civil proceedings against him would have resulted in heavy expenditure as compared to the amount to be realised, and the matter was, therefore, dropped.

(d) Amongst the two Superintendents of the Court who were held responsible in the matter, one retired before the Audit

report was received. Against the other a departmental enquiry is proceeding for laxity of supervision.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—ఈ డబ్బు ఏలా వచ్చింది? ఏ పీరియడుకు సంబంధించింది? ఎవరు డిటెక్టు చేశారు?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—1956 నుంచి 1960-యూ కాలానికి సంబంధించినది.

శ్రీ బి. నిరంజనరావు (మల్లేశ్వరం) :—సివిల్ కేసు పెట్టితే చాలా ఎక్స్ పెండిచర్ అవుతుంది అంటున్నారు. క్రిమినలు కేసుపెట్టడం, జైలుకు పంపడం అయినా జరిగిందా?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—అది జరిగింది.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (ఎర్రగొండపాలెం) :—మున్సిఫ్ కోర్టులో ఏరోజు కారోజు మున్సిఫ్ దృష్టికి తెస్తారుకదా. మరి దీనిని 4 సంవత్సరాలకాలం వరకూ డిటెక్ట్ చేయకపోవడానికి కారణం ఏమిటి? ఆ పీరియడులో మునసబు ఎవరు?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—ఆడిట్ అయినతరువాతనే ఇది బయటకు వచ్చింది. ఆడిట్ కానిదే ఇటువంటి విషయాలు బయటకురావు.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—ఏరోజుకారోజు ఫిర్యానియల్ మాటర్లు మునసబు దృష్టికి తెస్తారు నెలాఖరులో అయినా కనీసం, వారిదృష్టికి తీసుకువస్తారు. అటువంటప్పుడు యిది ఎట్లా జరిగింది?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇంత సింపుల్ గా వుంటే అప్పుడే వచ్చి వుండేది. అతను చేసినదానినిబట్టి మున్సిఫ్ మేజిస్ట్రేట్ దృష్టికి కూడా రాలేదు. తరువాత ఆడిట్ పార్టీ వెళ్లి ఇన్వెస్టిగేట్ చేస్తే బయటపడ్డాయి.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—సాధారణంగా ఏరోజుకారోజు లెక్కలు తేల్చడం లేకపోతే నెలచారీగా అయినా లెక్కలుతేల్చి మున్సిఫ్ దృష్టికి వెళ్లడం జరుగుతుంది. ఇది ఇప్పుడుకూడా జరుగుతోంది. అట్లాగాక నాలుగు సంవత్సరాలు వారందరూ నిద్రపోతున్నారంటే చాలా చిత్రంగా వుంది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—చిత్రం ఏమీ లేదు. If it is patent on the record the Magistrate would come to know actually whatever is brought to his notice. These things are latent. He will not be able to know. Only on investigation by an auditor or another departmental authority, he would be able to know.

Sri G. Siviah (Puttur) :—Compulsorily every city civil court will be inspected by the High Court Judge in each year and during the inspection in addition to going through the case records, he will also go through the money records. That being the case why these things could not be detected in the beginning itself?

Sri P. V. Narasimha Rao :—I do not have any record to show whether any High Court Judge went for inspection. This was brought

to light in the course of audit and I submit that these matters could be brought to light only by audit

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—ఆడిట్ ప్రతి సంవత్సరం చేస్తారా లేక 4 సం.ల దరిమిలా జరిగిందా ?

Mr. Speaker :—The question is whether persons responsible have been dealt with properly. It is a very old matter of 12 or 13 years. I do not think you are correct in saying that High Court Judges go and inspect. Some times they inspect District Judge's courts but not Muniff Magistrate's Court.

Sri P. Subbiah :—An act whether old or new should be punished.

Mr. Speaker :—No body has been spared. Persons responsible have been adequately punished.

Sri P. Subbiah :—Neither the amount is realised nor.....

Sri P. V. Narasimha Rao :— He has been very adequately punished. He was convicted in all these cases and was sentenced to various terms of imprisonment ranging from 6 months to 8 years besides fine.

#### LAW OFFICERS

032—

\*1487 Q.—Sri Vavilala Gopalakrishnayya (Sattenapalli) :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether persons practising in the District Headquarters are barred to be appointed as Law Officers of High Court; if so, why, and

(b) whether any Law Officer has been appointed from Districts so far and if so, their number ?

Sri P. V. Narasimha Rao :— (a) No, Sir.

(b) No Sir.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఎందువల్ల?

శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు :—వారిని తీసుకోడానికి అభ్యంతరమేమీ లేదు. కాని ఇప్పటికి ఎవ్వరినీ తీసుకోవడం జరగలేదు. కారణం ఏమివుంటుంది. ఎవరినీ తీసుకోవడం జరగలేదు, అంతే.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఒక్క ప్రైవేట్ చుట్టూనే కాకుండా, జిల్లాలలోవున్నవారినికూడా తీసుకుంటే వారికి కొంత కేడరు వచ్చి, కొంత ఇన్ సెంటివ్ వుండడానికి వీలుంటుంది. లేకపోతే ఇక్కడే మోనాపలి నిపుతుంది. అక్కడ ఎంత ఇంటెలిజెన్స్ వున్నా నిరుపయోగమవుతుంది. విధిగా ప్రైవేట్ ప్లెడరే కావాలని వుందా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఇంతవరకు జరగలేదు. కాని తీసుకోడానికి అభ్యంతరం ఏమీ లేదు. ఇకమీదనైనా ఇటువంటి అవకాశం వచ్చినప్పుడు అలాచన చేయవచ్చు.

## SEPARATION OF JUDICIARY FROM THE EXECUTIVE

333—

\* 192 (2492) Q.— Sarvasri T. C. Rajan (Palamaner), D. Venkatesam (Kuppam) and Agarala Iswara Reddy (Tirupathi) :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government propose to revise the policy of "Separation of Judiciary from the Executive", if so, the reasons therefor, and

(b) the number of districts in which the Judiciary has to be separated from the Executive ?

Sri P. V. Narasimha Rao :— (a) No, Sir.

(b) None, Sir.

## MUNSIFF MAGISTRATE COURTS

334—

\* 116 (1524) Q.— Sarvasri Jamma Jaji (Palakonda) and G. Sivaiah :— Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the names of taluks in which the scheme of Munsiff Magistrate Courts (Taluk-wise) were not implemented ;

(b) when they will be started; and

(c) the reasons for the delay in starting the courts in these taluks ?

Sri P. V. Narasimha Rao :— (a) A statement is placed on the Table of the House.

(b) The question of introducing the scheme of Munsif Magistrates in these taluks i. e. 8 districts which the hon. Member is referring to will be considered as and when the financial position of the State improves.

(c) Reasons are as stated above in part (b).

## STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

( Vide answer to L. A. Q. No. 1524 [\*834] )

STATEMENT SHOWING THE NAMES OF TALUKS IN WHICH THE  
SCHEME OF MUNSIFF MAGISTRATE COURTS WERE NOT  
IMPLEMENTED.

## I. Taluks in Chittoor District.

1. Chittoor
2. Chandragiri
3. Madanapalle
4. Punganoor
5. Vayalpad
6. Puttur
7. Satyavedu
8. Kalahasti
9. Palamaner

2. *Taluks in Cuddapah District.*

1. Cuddapah
2. Rayachoti
3. Jammalamadugu
4. Proddatur
5. Pulivendla
6. Badvel
7. Siddout
8. Rajampet
9. Kamalapuram (independent sub-Taluk)

3. *Taluks in Guntur District.*

1. Guntur
2. Tenali
3. Repalle
4. Bapatla
5. Ongole
6. Narasaraopet
7. Vinukonda
8. Palnad (Gurzala)
9. Sattenapalle

4. *Nellore District*

1. Rapur
2. Sullurpet
3. Podili
4. Udayagiri

5. *West Godavari District.*

1. Polavaram Taluk

6. *Kurnool District.*

1. Pattikonda

శ్రీ టి. సి. రాజన్ :—ఈ స్కీము వర్కబుల్ కాదంటే విత్ డ్రా చేసుకోవాలి. లేకపోతే మొత్తం అన్ని జిల్లాలకు వర్తింపజేయాలి. అట్లా కాకుండా, బిరి తాలూకాలకు వర్తింపజేయడంలో వచ్చే ఫినాన్సియల్ డిఫి కల్టిస్ ఏమి వుంటాయో నాకు అర్థం కావడంలేదు.

Sri P. V. Narasimha Rao:—It is eminently workable. There is no question of the scheme not being workable. I do not know what the financial implication is but I do believe that it could be done. We will take steps.

శ్రీ టి. నాగేశ్వరరావు (మంగళగిరి) :—ఏయే తాలూకాలలో మున్సిప్ మెజిస్ట్రేట్ కోర్టులు నెలకొల్పవలసియున్నదో లిస్టు యిచ్చారు. ఇందులో మంగళగిరి లేదు. మంగళగిరి ఇప్పుడు సబ్ తాలూకా కాని, తాలూకా అయ్యే పరిస్థితిలోవుంది. మున్సిప్ మెజిస్ట్రేట్ కోర్టు గురించి ప్రభుత్వంతో కరెస్పాండెన్సు నడిచింది. మరి, దాని విషయం ఏమిటి ?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—ఇప్పుడు సబ్ థాలూకాల విషయం ఇందులో పెట్టడం జరగలేదు. అది థాలూకా అయినప్పుడు దానిని గురించి ఆలోచిస్తాము.

Sri G. Siviah :—We expect a general uniformity in the State in the judiciary. Four districts have been exempted. From the last 7½ years the Treasury Benches said that and they are going on promising. Would you tell us the date or will you simply escape away as the other hon. Ministers are doing it?

Sri P. V. Narasimha Rao :—I do not believe in slipping away. As the House knows this scheme was introduced in stages. Now only 3 districts are to be taken up. I believe it could be taken up. I shall see why it has not been taken up for two years. But it is time that it should be taken up to bring about uniformity in the State and we shall take steps.

(శ్రీ) సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్లా) :—ఎక్స్‌క్యూటివ్ మండి జుడిషియరీని సవరేట్ చేసే విషయం ఇప్పటికే చాలా ఆలస్యమైనది. తక్షణమే సవరేట్ చేసి మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులను ఏర్పాటు చేయడానికి పూను కుంటారా?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—అదే చెప్పాను. రెండు సంవత్సరాలుగా ఇంట్రిడ్యూస్ చేయకపోవడానికి ఆర్థికమైన ఇబ్బందులు కారణం అంటున్నారు. I shall look once again into the matter and see that it is expedited.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు (కాకినాడ) :—మిగతా ప్రాంతాలలో పెట్టక పోవడానికి కారణం ఆర్థిక ఇబ్బంది అన్నారు. దీనికి ఎంతడబ్బు ఖర్చు అవుతుంది? ప్రొహిబిషన్ ఎత్తివేయదలచాడక్కడా. ముఖ్యమంత్రిగారి ప్రాంతం లోనే ఎందుకు పెట్టలేదు? ఆయనకు ఇష్టంలేదా?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—అక్కడే మొట్టమొదట ఇస్తే ముఖ్యమంత్రిగారి జిల్లాకాబట్టి ఇచ్చారని మీరు అంటారనే చివరకు నెట్టివేశాము.

(శ్రీ) సి. జంగారెడ్డి (పర్చాల) :—తెలంగాణా ప్రాంతంలో అన్ని థాలూకాలలోను మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులు లేవు. దీనిని గురించి ఎన్నో సార్లు చెప్పాము. ప్రతి థాలూకా కేంద్రంలోను పెట్టే ఏర్పాటు చేస్తారా?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—తెలంగాణాకు సంబంధించి కొన్ని థాలూకాలకు వర్క్ లోడ్ తగినంత లేనందువల్ల అక్కడక్కడ పెట్టలేదు. తెలంగాణానే కాదు నెల్లూరు జిల్లాలో కూడా ఇట్టివరిసితియే ఉంది. కొన్ని చోట్ల రెండు థాలూకాలకు ఒక మునిసిఫ్ కోర్టు చొప్పున పెట్టడం జరిగింది—దర్శి, బొదిలి, కనిగిరి వంటి చోట్ల. అక్కడ ఒక థాలూకాకు ఉంటే ప్రక్క థాలూకాకు లేదు. ప్రతి థాలూకాకు పెట్టాలనేది సూత్రం. జుడిషియల్ సెకండ్ క్లాస్ మేజిస్ట్రేటులను ఎకాలిప్ చేసి మునిసిఫ్ మేజిస్ట్రేటులను వేయాలనేది స్కీము. వర్క్ లోడ్ ఉంటే తప్పకుండా ఆలోచిస్తాం.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—వరకాలలో వర్క్ లోడ్ బాగా ఉంది. అక్కడ పెట్టడానికి ఆలోచిస్తారా ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—That is an individual case, Sir. That should be looked into.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—మూడు జిల్లాలలో ఈ పథకం అమలుచేయడానికి ఎంత ఖర్చు అవుతుంది ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—వివరాలులేవు. నాకు జ్ఞాపకం ఉన్నంత వరకు లక్ష, ఒకటిన్నర లక్షలు కావచ్చు.

శ్రీ ఆర్. నరసింహారామయ్య (హాస్పల్ వర్తి) :—తెలంగాణా విషయం అడిగితే మంత్రిగారు నెల్లూరుజిల్లా విషయం చెబుతున్నారు. అది సబబు కాదనుకుంటాను.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—అదికాదు. ప్రతి తాలూకాలోను లేక పోవడమనేది ఒక్క తెలంగాణాలోనే కాదు, మిగతా చోట్లకూడా ఉంది. వర్క్ లోడ్ నుబట్టి పెట్టామని చెప్పాను.

శ్రీ వై. వెంకటరావు (వేమూరు) :—గత సమావేశంలో కూడా ఈ ప్రశ్న చెడు మూడు సార్లు వచ్చింది. 1-10-68 కి గుంటూరు, చిత్తూరు, కడప జిల్లాలకు పెడతామని అన్నారు. ఎంతకాలం పోస్టుపోస్ట్ చేస్తారు ? త్వరగా పెడతారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—త్వరితగతి—తొందరగా వీలైనంత.

శ్రీ కె. మునిస్వామి (సత్యవేదు) :—నెల్లూరు జిల్లాలో సుళ్లూరుపేటలో కోర్టు లేదు. వెంకటగిరిలో ఉంది. శ్రీహరికోటనుంచి ఎక్కువ కేసులు వస్తున్నాయి. జిల్లా జడ్జిగారు కూడా రికమెండ్ చేశారు. సుళ్లూరుపేటలో పెట్టడానికి ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—ఆలోచిస్తాం.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—అసలు ఇది డబ్బు సమస్య కాదు. ప్రైవేట్, గవర్నమెంటు పాలిస్ లో డిఫర్ అవుతున్నారని తెలుస్తున్నది. ప్రైవేట్ ఈ స్కిముకు సముఖంగా లేదని తెలుస్తున్నది. అదే నిజమైన కారణమా ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—No, Sir, that is not correct. Actually this scheme was introduced after the full concurrence of the High Court. Absolutely unrestricted and unreserved concurrence of the High Court was obtained.

శ్రీ డి. వెంకటేశం :—దీనికి లక్షరూపాయలు ఖర్చు అవుతుందని అన్నాడు. మొత్తటి ప్రశ్నలో నాజర్ 40 వేలు దుర్వినియోగం చేశాడని అన్నారు. ఈ విధంగా ఉన్నప్పుడు ఎందుకు ప్రారంభించకూడదు ?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—దానికి దీనికి ఏమి సంబంధం ? లక్ష రూపాయలు ఖర్చుచేసి ఇంకొక ఇద్దరు తినివేశారు అనుకోవాలంటారా ?



మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇటువంటివి జరుగుతున్నాయి కాబట్టి దానికి డబ్బు తక్కువైనదని.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—నేను మనవిచేశానుకదా — ఆలోచిస్తున్నాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఇదివరకు రెవెన్యూ నుంచి మిగతా డిపార్టుమెంటు నుంచి వచ్చినవారిని వెళ్ళగొట్టి ప్రైవేట్ లో ఉన్నవారికే ఈ ఉద్యోగాలన్నీ మొనాపలీగా ఇచ్చే పద్ధతి జరుగుతోంది. ఆ విషయం ఏమి చెబుతారు?

Sri P. V. Narasimha Rao:— Sir, I do not know the channels of promotion. If a separate question is put I will answer it.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— అది తెలియకపోతే ఎలా?

Mr. Speaker:— That is a question with regard to promotion.

Sri P. V. Narasimha Rao:— I am not an encyclopaedia. Only when a question is put I can get the information.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— రీ ఆర్గనైజేషను వచ్చినప్పుడు ప్రైవేట్ లో అసోజియేట్ చేయడానికి కారణం అదే. ప్రైవేట్ లో రిపోర్టు ఇచ్చింది. మన వద్ద ఉంది. అప్పాయింట్ మెంట్స్ విషయంలోనే డిఫరెన్సు వచ్చింది.

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— క్రొత్త స్కీము గురించి ప్రైవేట్ లోవారు పరిశీలన చేయించారు. కాని నుంచిది కాదని చెప్పలేదు. ఇంకా అదవంగా డబ్బు ఖర్చు చేయాలి, కొన్ని ఏర్పాట్లు చేయవలసి ఉంటుంది అన్నారు. ఐతే ఈ స్కీమును ప్రవేశపెట్టక పూర్వమే ప్రైవేట్ లోవారి కంకరెన్సు తీసుకోడం జరిగింది. ఛానెల్స్ ఆఫ్ ప్రమోషను గురించి నా వద్ద ఇన్ ఫర్మేషను లేదు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ప్రైవేట్ లో మొనాపలీ లేకుండా చూస్తారా?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— ఆ ఇన్ ఫర్మేషను నా వద్ద లేదు. ప్రశ్న వేస్తే తెప్పిస్తాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఈ మార్పువల్ల ప్రయోజనం ఏమిటి?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— మార్పువల్ల ప్రయోజనం ఒకరికి ప్రమోషను ఇవ్వడం కాదు. ప్రతి తాలూకాలో సివిల్, క్రిమినల్ సైడ్ రెండూ ఉండి తీరాలని ఉద్దేశం. ప్రతి కంప్లయింటుకు 50 మైళ్ళు వెళ్ళాలంటే కష్టం కాబట్టి ప్రజా సౌకర్యం కోసం చేసినది.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— సివిల్, క్రిమినల్ ఆయనే చూస్తున్నాడు కదా. సత్తెనపల్లిని ఎందుకు ఇన్ క్లూడు చేశారు?

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :— అక్కడక్కడ సైమల్టేనియస్ సిస్టం ఉన్న హుట వాస్తవం.

శ్రీ పి. గున్నయ్య (పాతపట్టణం) :— మంత్రిగారు పక్కలోడు లేక పట్టలేదంటున్నారు. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో నక్కలైట్లు బెడదవల్ల వని ఎక్కువగా

ఉంది. పార్వతీపురంలో సబ్ కోర్టు ఏర్పాటు చేయాలని పది సంవత్సరాలుగా అడుగుతున్నారు. అక్కడ ఏర్పాటు చేస్తారా?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :— నవలైట్ల కార్యక్రమాలకు సబ్ కోర్టులకు సంబంధం లేదు. మునిసిఫ్ కోర్టులున్నాయి. The scheme has been introduced in Srikakulam long ago

Sri G. Siviah. - Mr. Vavilala Gopalakrishnayya was commenting that in Sattenpalli Court civil powers as well as criminal powers were there. In these 3 districts we have got district munsiff, first class magistrate's court. We have got another separate second class magistrate's court. Second class Magistrate's court abolished and munsiff is given full powers. Only one court for each taluk. There is a little confusion.

Sri P V. Narasimha Rao.— There is no confusion. Even before the scheme was introduced, there were some places where simultaneous system was in force. That was a system which we according to this scheme wanted to introduce in all the taluks. ఆ పప్పుదురాయలసీమలో కొన్ని తాలూకాలో నై మజిస్ట్రేయిస్ సిస్టం ఉంది. నత్తెనపల్లిలో కూడా అట్లాగే ఉంది ఉంటుంది. I am speaking from memory; but I know it is a fact.

#### WIDENING OF NATIONAL HIGHWAY

335—

\*529 (2600) Q.—Sri N. Raghava Reddy (Nakrekal) :—Will hon. Deputy Chief Minister be pleased to state :

(a) whether the scheme to widen the National High Way in Nalgonda Division has been entrusted to contractor ; and

(b) if so, on what date and to whom it has been entrusted ?

The Deputy Chief Minister (Sri J. V. Narasinga Rao) :— (a) Yes, Sir. The work relating to widening of National Highway in Nalgonda Division consisting of reaches (1) 74/0 to 10/5 and (2) 82/3 to 92/2+200 of National Highway 9 was entrusted to contractors.

(b) The work has been entrusted to Sri G. Raghuram Reddy and Sri G. Jayarami Reddy on 1-8-1968 and the widening work has been completed.

(శ్రీ) ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—వర్కు యివ్వగానే అదివరకు ఉన్న ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ ను మార్చి కంట్రాక్టరుకు అనుకూలమైన ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ ను వేశారనే విషయం మీద విచారణ జరిపిస్తారా ?

(శ్రీ) జె. వి. నరసింగరావు :—అటువంటిది రికార్డులో ఏమీ లేదు. వర్కు మాత్రం పూర్తయి ఉంది. ఏప్రిల్, 1967 లో కంప్లీట్ అయినది అని రికార్డు ఉంది. వారు చేస్తున్న ఎలిగేషన్లు మీద వివరాలు యిస్తే ఎంక్వయిరీ జరుగుతుంది.

(శ్రీ) ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—ప్రశ్న కో వివరాలు వ్రాశాను. కంట్రాక్టరుకి అనుకూలంగా ఉన్న వారిని తెచ్చారని ప్రశ్నలో వ్రాశాను. విచారణ జరిపిస్తారా?

(శ్రీ) జె. వి. నరసింగరావు :—తప్పకుండా విచారణ జరుపుతాను. ఫోయిన్ భాగంలో ఉంది కాని ఉన్న భాగంలో లేదు.

## ASSIGNMENT OF BANJAR LAND IN VIZAG

336—

\*1032 (2423-Z) Q.—Sri K. Govinda Rao (Anakapalli).— Will the hon Minister for Revenue be pleased to state :

whether a list of assignees of banjar lands in Visakhapatnam taluk, Visakhapatnam district for whom pattas have been issued by the Collector Visakhapatnam under section 11 proviso of the Estates Abolition Act be placed on the Table of the House ?

The Minister for Revenue (Sri P Thimma Reddy).— (a) A statement containing the information is placed on the Table of the House

## STATEMENT PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(Vide L.A.Q. No. 2423-Z.) [\*336]

GIVEN NOTICE OF BY SHRI K. GOVINDA RAO, M L A.

List of assignees of Banjar lands in Visakhapatnam taluk and Visakhapatnam district for whom pattas have been issued by the Collector under Section 11 (pro) of the Estates Abolition Act, 1948.

| Sl. No. | Name of the village. | S.N            | Extent. | Name of the Assignee.                               | No and date of the Collector's order. |
|---------|----------------------|----------------|---------|-----------------------------------------------------|---------------------------------------|
|         |                      |                | Ac. C.  |                                                     |                                       |
| 1       | 2.                   | 3.             | 4.      | 5.                                                  | 6.                                    |
| 1.      | Gopalapatnam         | O.S No. 13-C2  | 1-96    | Sri Chandram                                        | D. Dis.                               |
|         |                      | R S 13/6       | 1-39    | Appala Naidu<br>Sri Mallappa Rao                    | 12828/64<br>dt. 6-8-64                |
| 2.      | Jaggarajupeta        | O.S No 27      | 0-85    | Smt. Sridharala Gowri Mahalakshamma w/o Appalaraju. | D. Dis.<br>23179/64<br>dt. 24-12-64   |
| 3.      | Kancharipalem        | R.S No.32      | 2-60    | Sri Malla Venkatareddy                              | D. Dis.<br>10438/64<br>dt. 8-10-64    |
| 4       | Mulagada             | O.S.No. 16-A   | 0-26    | Sri Gondesi Latchanna s/o Tatayya                   | D. Dis.<br>24168/66<br>dt. 4-3-67     |
| 5.      | -do-                 | R.S. 38/12 P   |         |                                                     |                                       |
|         |                      | O.S.No. 86-A   | 0-25    | Sri Gondesi Veeraswamy s/o Appadu                   | D. Dis.<br>24164/66<br>dt. 4-3-67     |
|         |                      | R.S. 35/2 P.   |         |                                                     |                                       |
| 6.      | -do-                 | O S.No. 88-A   | 0-60    | Sri Pilaka Peda Nookanna s/o Sanyasi                | D. Dis.<br>24165/66<br>dt. 4-8-67     |
|         |                      | R.S No 38/12P. |         |                                                     |                                       |
| 7.      | -do-                 | O.S. 86-A      | 0-24    | Sri Gondesi Somulu s/o Tatayya                      | D. Dis.<br>24166/66<br>dt. 4-3-67     |
|         |                      | R.S. 38-12 P.  |         |                                                     |                                       |

| 1.  | 2.         | 3.                                                    | 4.   | 5.                                                                                                                       | 6.                                 |
|-----|------------|-------------------------------------------------------|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 8.  | Mulagada   | <u>O.S No. 86-A</u><br>R.S.No. 35/2 P.                | 0-50 | Sri Chukka<br>China Appala-<br>swamy s/o<br>Appanna.                                                                     | D Dis.<br>24167/67<br>dt. 13-6-67  |
| 9.  | -do-       | <u>O.S No.86 and 21</u><br>R.S.No. 12/2 P.<br>12/4 P. | 0-78 | Sri Devara<br>Adeyya<br>Narasimhulu                                                                                      | D. Dis.<br>24168/66<br>dt. 13-6-67 |
| 10. | -do-       | <u>O.S. 86/A</u><br>R.S. 38/12 P.                     | 0-31 | Srimati Gondesi<br>Nookamma<br>w/o Yelliah                                                                               | D. Dis.<br>24169/66<br>dt. 13-6-67 |
| 11. | -do-       | <u>O.S.No. 86/A</u><br>R.S. 39/3 P.                   | 0-51 | Smt. Gujju<br>Dhanalaxmi<br>w/o Sri Apparao.<br>Smt. Gujju<br>Mahalakshmi<br>w/o Nookalu.                                | D. Dis.<br>24170/66<br>dt 13-6-67  |
| 12. | Narava     | <u>O.S.No. 345-5B</u><br>O.S. 345-7A.                 | 3-93 | Sri Akkireddi<br>Laxumudu<br>Sri Akkireddi<br>Pydithalli alias<br>Potanna<br>Smt. Akkireddi<br>Bangaramma<br>w/o Ramulu. | D Dis.<br>9798/67<br>dt. 20-5-67   |
| 13. | Valimeraka | O.S. 3/5B.                                            | 2-52 | Sri Kucharlapati<br>Somaraju<br>Sri Vadlamani<br>Sankaram.                                                               | D. Dis.<br>7347/62<br>dt. 26-4-62  |
| 14. | Valimerka  | O.S.No. 14/1C                                         | 0-09 | Sri Damarasingi<br>Appanna                                                                                               | D. Dis.<br>7358/62<br>dt 27.4-62.  |

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—ఈ కిస్సు యి నెడి కేసుగా ఉంది. ఎస్టేట్ ఎకాలిషన్ యొక్క 11 వ ప్రొవైజ్ క్రింద చేసినవి యితర 6 నెక్స్టు క్రింద చేసినవి పూర్తి కిస్సు తప్పించి పెడతారా ?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—అలాగే. Let him put a separate question. It will be seen then.

#### PROCEDURE FOR INVESTIGATION OF CHARGES AGAINST VILLAGE OFFICERS

337—

\*339 (1108) Q.— Sri R. Mahananda :— Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state:

(a) whether the Board of Revenue issued detailed instructions in 1965 regarding the procedure for investigation into cases of mis-appropriations by Village Officers; and

(b) if so, what are they and what is the time limit fixed for finalisation of such cases?

Sri P. Thimma Reddy :—(a) Yes, Sir.

(b) A copy of the orders issued in B. P. MIs. 930/65 dt. 13-11-65 by the Board of Revenue is placed on the Table of the House. Paragraph 9 of the above B. P. Sets out the time schedule prescribed by the Board.

#### PAPER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

(VIDE ANSWER TO L. A. Q. No. 339 (STARRED) [\*337])

Copy of B. P. MISC. 933/65 Dated 13-11-65 placed on the Table of the House—Vide answer to clause (b) of L. A. Q. No. 1108 (Starred)

Sub. Embezzlement—Misappropriation of Government money by village Officers—Procedure for investigation and finalisation of action—Time schedule—Prescribed Orders—Issued.

In recent years embezzlement of revenue collected by Village Officers has become rampant throughout the State. The Chief factors responsible for the increase of this crime are:—

- (i) Laxity of supervision on the part of the Revenue Inspectors and Tahsildars, particularly in the check of cash accounts maintained by the Village Officers,
- (ii) negligence and ineffectiveness on the part of the Tahsildars and Revenue Divisional officers in bringing the offenders to book and in imposing speedy and deterrent punishments on the offenders

The present position is most disquieting in that there are now pending 682 cases of embezzlement committed by the Village Officers involving a total sum of Rs. 13,09,435 75. The administration of the Board of Revenue in having failed not merely to control the crime, but also to recover the large sums embezzled by the Village Officers has come in for continuous adverse criticism at the hands of the Public Accounts Committee. The Board therefore consider it necessary to issue these instructions with a view to ensure that the embezzled amounts are recovered and the offender are punished quickly.

2 When any case of embezzlement of Government money by a Village Officer comes to the notice of the Tahsildar, he should inform the Revenue Divisional officer and District Collector immediately. He should investigate into the matter fully and without delay and ascertain the total amount misappropriated. Whenever the loss is estimated at more than Rs. 400 the investigation should invariably be done by the Tahsildar or Deputy Tahsildar incharge of independent sub-taluk as the case may be, and in other cases it may be entrusted to the Revenue Inspector, in which case the Tahsildar should closely watch the progress of the investigation. As soon as the investigation is over, the Tahsildar should send a detailed report explaining the circumstances under which the embezzlement occurred, the nature and extent of loss, prospect of recovery etc., and covering specifically the following points:

- (i) What is the total amount embezzled?
- (ii) The period during which the misappropriation occurred?
- (iii) How and when the misappropriation has been detected?
- (iv) Whether any Revenue subordinates visited the village after the commencement of the misappropriation and if so, why they failed to detect it earlier?
- (v) Has the entire amount been recovered?
- (vi) The properties, both moveable and immovable possessed by the delinquent.

It is essential that the investigation should be done without any interruption and completed within one or two weeks. In case the investigation is not completed within two weeks Tahsildar shall submit a special report to the Revenue Divisional officer concerned who may extend time by two or more weeks and if within the time so extended the investigation is still not completed, the Tahsildar will submit a special report to the Collector explaining why the investigation could not be completed requesting for such further extension of time as might be found absolutely necessary.

3. The Revenue Divisional officer, after the receipt of the investigation report from the Tahsildar, will examine the same and take action as indicated below.

- (a) Immediate recovery of the amount embezzled;
- (b) Suspension of the Village officer concerned as per the instructions issued in Board's L. Dis. A. 6689/63 dated 20-12-63, so far as the Andhra area is concerned and as per para 16 (1) Dastur-o-Dehi so far as the Telangana area is concerned, and intimation of further disciplinary action against him;
- (c) Launching of criminal prosecution against the delinquent in consultation with the local Asst. Public Prosecutor.
- (d) Determination of responsibility of Revenue officers whose negligence has facilitated the embezzlement or its concealment and initiation of disciplinary action against them.

4. No time should be lost in recovering the amount embezzled. The Revenue Divisional Officer should take action under the R. M. R. when delinquent village officer is reported to possess properties, which could be proceeded against for recovery of the embezzled amount.

He may also take action under the regulation with a view to sentence the delinquent to pay a fine if he considers that such a course would meet the ends of justice and if he is satisfied that the delinquent village officer has sufficient property to proceed against for recovering the penalty besides the embezzled amount. It should be noted that penal action under the Regulation will bar the launching of a criminal prosecution in a court of law.

5. Departmental Action against the delinquent Village Officers:

Simultaneously with the action for recovery of the embezzlement amount departmental action against the delinquent village officer should be taken in all cases including even those of the embezzled amount have been recovered in full. The disciplinary proceedings should be conducted quickly, and the punishment awarded wherever the guilt is established.

6. Criminal action against the delinquent village officers:

In addition to departmental action, Criminal prosecution should be launched against the delinquent irrespective of the amounts involved, provided that penal action has not been taken against him under the R. M. R. Criminal prosecutions should be restored to in all such cases where there is sufficient evidence to prove the guilt of the accused and the chance of acquittal are remote. Once a criminal prosecution is launched the departmental proceedings if any pending will have to be suspended till the conclusion of the criminal proceedings. While initiation or continuance of departmental proceedings is barred during the pendency of criminal proceedings against the delinquent, there is no bar on the case being referred to the Police for investigation or being investigated by the Police during the pendency of departmental proceedings. It follows that simultaneously with the initiation of departmental proceedings or as soon as possible thereafter, the case should be referred to the Police for investigation so that by the time of the conclusion of the departmental proceedings all preliminary steps required for the launching of the prosecution, all preliminary including the taking of the advice of the local public prosecutor will have been completed and no time is lost in launching criminal prosecution immediately after the conclusion of departmental proceedings.

7. *Departmental action against Revenue officers whose negligence facilitated the embezzlement.*

Departmental action against the Revenue Subordinates on account of whose negligence in supervision of the work of the delinquent, the misappropriation had not come to light earlier should be taken simultaneously with the departmental action against the delinquent Village Officer.

8. Write off of irrecoverable amount - When the entire or part of the amount embezzled by a Village Officer is not recoverable through departmental action or civil suit, either from the delinquent Village Officer or the Revenue Subordinate responsible action should be taken to write off the irrecoverable amount. Only after the departmental proceedings against the delinquent Village Officer and Revenue Subordinates responsible are completed, action to write off should be taken. but it need not be deferred till the conclusion of criminal prosecution, if any launched against the delinquent Village Officer.

9. The following time schedules are prescribed for the various proceedings involved in dealing with embezzlement cases. The district Collectors are requested to see that these time schedules are adhered to in all embezzlement cases by Village Officers,

- |                                                                                                                                             |                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Investigation with a view to ascertain the nature and extent of loss, prospect of recovery circumstances, which led to the embezzlement. | Two weeks from the date when embezzlement came to light.                                                                          |
| II (a) Recovery when the delinquent voluntarily offers to pay it.                                                                           | One month from the date of completion of investigation and ascertainment of the amount embezzled.                                 |
| (b) Recovery under the R. M. R. when embezzled amount or part of embezzled amount is not recovered and the defaulter possess properties.    | Two months from the date of completion of the investigation and ascertainment of the total amount embezzled under item (I) above. |
| III. Disciplinary action against Village Officers.                                                                                          | Three months from the date of receipt of the investigation report under item I above.                                             |
| IV. Disciplinary action against the Revenue Subordinates.                                                                                   | Three months from the date of investigation report under item I above.                                                            |
| V. Launching of Criminal action against the delinquent Village Officer.                                                                     | One month from the date of completion of disciplinary action under item III above.                                                |
| VI. Submission of proposal for write off or irrecoverable amount.                                                                           | One month from the date of inclusion of proceedings under item III and IV above.                                                  |

All the Collectors are requested to acknowledge the receipt of his communication.

శ్రీ ఆర్. నువోనంద :—అధ్యక్షా. ఉత్తర్వులు చాలా బాగానే ఉన్నాయి. ఆచరణలోకి వచ్చేసరికి పిటిషన్ వచ్చినటువంటి రెండు వారాలలోపల విచారణ చేయాలని ఉంది. కాని రెండు సంవత్సరాలు కూడా పడుతున్నది. ఇరుగుతున్న ఆలస్యాన్ని బట్టి అధికారుల లాల్చాచీవల్ల కేసులు పెట్టబడకుండా పోతున్నాయని పిస్తున్నది. ప్రీక్ట్ యిన్ ప్రొక్లన్సు యిచ్చి అమలుజరపడానికి ప్రయత్నం చేస్తారా?

శ్రీ పి. విమూరెడ్డి :—అధ్యక్షా ఆపరేషన్ లో యింప్లి మెంటేషన్ లో కొంచెం ఏమయినా యిబ్బందులు ఉండవచ్చు. ఏ రకంగా యిరుకులు ఉన్నాయో పరిశీలించేసి సభ్యులకు చెబుతాను.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు :—ఇంప్లి మెంటేషను లేదు. కాని ఆపరేషను బాగానే ఉంది అంటున్నారు. The present position is most disquieting in that. There are 682 cases pending involving the total sum of Rs. 13,09,435. అన్నారు. లార్డ్ సమ్మన్స్ యిన్ వ్యాల్వ్ అయినవి కనుక ఎంతమందిమీద చర్య తీసుకున్నారు.



Sri P. Thimma Reddy :—They must have an opportunity to explain themselves. చార్జ్ షీటు పెట్టిన తర్వాతాన ఆ మనిషి వివరించుకోవడానికి అవకాశం లేదు. చెప్పినదానిని పరిశీలన చేసిన తరువాత కలెక్టరుకి, అక్కడనుంచి పోర్టల్, అక్కడనుంచి గవర్నమెంటుకి పోవచ్చు. ఆ ప్రొసీజర్ అన్నీ చాటివ్వవలసినది రిజల్టు కనిపిస్తుంది.

Sri C.V.K. Rao :—That cannot be the answer to my question. This is the amount and these are the cases. You are saying that there is a most disquieting situation అని అన్నారు. ఎంతమంది మీద కేసులు పెట్టారు? ఏమి చర్య తీసుకున్నారు? He is giving a theory of the whole procedure.

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—కేసులు పెట్టినవి యిచ్చినాము. It will take its own time.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—అసలు గ్రామాధికారులు డబ్బు తిన్న సందర్భాలలో ఎన్నో ప్రశ్నలు వేయడం జరిగింది. ప్రశ్నలు అడ్మిటు అయి రెండు సంవత్సరాలయినప్పటికీ జవాబులు రావడం లేదు. డబ్బు తిన్నట్లు రుజువు ఉన్నప్పటికీ చర్య తీసుకోవడం జరగలేదు. అక్కడ తహసీల్దారును సస్పెండ్ చేస్తే మినిస్టరు దగ్గరకు వచ్చి స్టే ఆర్డరు తెచ్చుకుంటున్నారు. మానుమకొండ పట్టావరీ లక్ష రూపాయలు తిన్నాడని క్వశ్చను వేయడం జరిగింది. మాచర్లర మిసప్రాప్రి యేషన్ కి లక్షలు గురించి క్వశ్చను వేస్తే కలెక్టరు, తహసీల్దారు యింక్వయరీ చేయడానికి కి సంవత్సరాలనుంచి అలస్యం జరుగుతూనే ఉంది. దీని మీద ప్రభుత్వం శ్రద్ధ తీసుకుని అమెండింగ్ ఆర్డరు యిచ్చి ప్రొసీక్యూట్ గా యింప్లి మెంటు చేస్తారా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—గౌరవ సభ్యులు కూడా మంత్రిగారిని చూడకుండా పోలేదు. వారు కూడా యిటువంటి విషయాలలో రిప్రజెంటు చేయడం జరుగుతూ ఉంటుంది. మంత్రిగారి దగ్గరకు డైరెక్టుగా పోవడం ఉండదు. ఎవరి ద్వారానో మంత్రిగారి దగ్గరకు వస్తారు. అది పరిశీలన చేసి న్యాయంగా సలహా యివ్వడానికి ప్రయత్నం చేస్తారు కాని మంత్రి తీర్మానం చేయడం డిఫాల్టేషన్ ను విషయంలో కొన్ని ఫండ్ మెంటల్ ట్రబుల్సు కొన్ని ఉన్నాయి. గ్రామీణ జీవితంలో పూర్వకాలనుంచి వసూళ్లు చేసినప్పుడు అశ్వాస్ రిసీట్సు యివ్వడం జరుగుతున్నది చట్టబద్ధంగా అది తప్పుగా కనిపిస్తున్నది. కాని గ్రామీణ ఉద్యోగస్థులు అది యివ్వకుండా పోతే వసూలు చేయడానికి చిక్కులు ఉన్నాయని చెబుతున్నారు. దీజ్ ఆర్ టూ కేసెస్. ఇవన్నీ తినేసారని చెప్పడానికి లేదు. అందరికీ కొంచెం ప్రొలాంగ్ అవుతూ వచ్చింది.

డాక్టర్ టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు (విజయవాడ-కృష్ణ) :— ఏ రే జి ఆఫీసర్లు అసోసియేషన్ వారు సహకారం యిస్తామని చెప్పారు. వారి సహకారం తీసుకుంటారా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇదివరకు ఏమీ జరిగిందో నాకు తెలియదు. ఇక మీదట అసోసియేషన్ ఉన్న వారితో కూడా మాట్లాడుతాం.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య (నర్సేపల్లి) :—మంత్రిగారు 682 కేసులు అన్నారు. జిల్లావారీ అంకెలు యిస్తారా? సంవత్సరం సంవత్సరం యిద తగ్గడానికి బదులు హెచ్చుతగ్గున్నాయని మంత్రిగారు ఒప్పుకుంటారా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—జిల్లావారీ అంకెలు వేవు. తగ్గడానికి బదులు హెచ్చుతగ్గున్నాయని అనడానికి ఆధారం లేదు.

INAM LANDS

838—

\* 519 (2521) Q.—Sri R. Mahananda :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) the list of Darimela Inams existing in Darsi, Podili, Kanigiri, Venkatagiri, Sullurpeta taluks of Nellore district; and

(b) whether they have all been declared as Ryotwari and taken over by the Government, if so, when?

Sri P. ThimmaReddy :— (a) and (b) A statement is placed on the Table of the House.

STATEMENT SHOWING THE PARTICULARS OF DARIMELA INAMS IN NELLORE DISTRICT

(VIDE L. A. Q. No. 2521 (STARRED) [\*388])

| Sl. No. | Name of the Taluk. | No. of Darimela Inams existing | Whether all have been declared as ryotwari and taken over by the Government; if so, when?                                                          |
|---------|--------------------|--------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (1)     | (2)                | (3)                            | (4)                                                                                                                                                |
| 1.      | Darsi              | Nil                            | All such Inams have been treated as ryotwari with effect from 1-7-1953 from which date the settlement rates were introduced.                       |
| 2.      | Podili             | Nil                            | .. ..                                                                                                                                              |
| 3.      | Kanigiri           | 1378                           | All Inams have been declared as ryotwari and taken over by the Government. Action is being taken to grant pattas to Inamdars or their legal heirs. |

| (1)            | (2)                                                                                                                                                                               | (3)                                                                                                                                                             | (4) |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4. Venkatagiri | All the darimela mams existing on 7-9-1949 have been takenover by the Government under the provisions of the Estates Abolition Act, of 1948 and treated as ryotwari.              | There are, however, 1008 alienated service inams. Action to grant ryotwari pattas is deferred pending amendment to section (4) of the Inams Abolition Act, 1956 |     |
| 5. Sullurpet   | There are 8,497 Darimela inams existing in Sullurpet taluk. Out of this, 17,999 cases were declared as ryotwari by 30-6-1957. There are 598 cases yet to be declared as ryotwari. | In respect of 598 cases action has been deferred by the Government pending amendment to section (4) of the Inams Abolition Act, 1956.                           |     |

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—వారు యిచ్చిన స్టేటుమెంటులో కనిగిరి, వెంకటగిరి, సూర్యూరుపేటలో గాస్తే వెంకటగిరిలో 1008 కేసులకు వట్టాలుయివ్వలేదు. సూర్యూరుపేటలో 588 కేసులు పెండింగ్ లో ఉన్నాయన్నారు. వీటికి సెక్షన్స్ 4 ఆఫ్ ది ఇనాముస్ అబాలిషన్ ఆక్ట్ గాని ఎస్టేట్ అబాలిషన్ ఆక్ట్ సెక్షన్ 3, 2 డి మార్చాలని. మార్పులు తీస్తామని కళా వెంకటరావు గారి దగ్గరనుంచి మంత్రులు అంటున్నారు. ఎప్పుడు చేస్తారు. అసెంబ్లీ డిస్కర్స్ అయ్యేలోపల చేస్తారా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—వారితో మాట్లాడి సలహా తీసుకుంటాను.

శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :—అధ్యక్షా, ప్రతిసారి అమెండుమెంటు తీసుకు వస్తామంటున్నారు. దీనిలో ఒక చిన్న లెకునా ఉంది. గ్రామ వచీ, చెరువు పోరంబోకు రైతులు తమ అధీనంలో ఉన్నట్లు చెబుతున్నారు. ఆ విధముగా కాకుండా వాటిని మినహాయిస్తూ క్లారిఫై చేయాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—సభ్యులతో సలహా తీసుకుని ఏమి చేయాలో ఆలోచిస్తాము.

శ్రీ కె. మునుస్వామి :—టేకెన్ ఓవర్ కాకుండా పెండింగ్ గా ఉన్న చోట్ల మునసబులు, కర్ణాలు కాకుండా త్రెయిన్డ్ అఫీసర్లను వేస్తున్నారు. వారి స్కెల్లు ఫిక్స్ కాలేదు. అందువల్ల నష్టపడుతున్నారు. వారి విషయం ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—నమంచి సలహా, అధ్యక్షా

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—దీనిపైన యంతకుముందే బిల్ డ్రాఫ్ట్ తయారై ఉన్నట్లు జ్ఞాపకం ఇంకా ఎందుకు ఆలస్యం జరుగుతున్నదో తెలియదు. ఈ సెషనులోపల తెస్తారా ?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—రమారమి 10 రోజులలోపల మాట్లాడిచెబుతాను.

KADAKELLA MOKHASA

339—

\* 278 (7069) Q.—Sarvasri M. Venkatarami Naidu (Parvatipuram) and Chowdary Satyanarayana (Ponduru) :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) whether there is any specific agreement by the Government with the Mokhasadars of Kadakella (v), an ayacut village under the 1st branch channel of the left canal of Nagavali anicut, in Palakonda Taluk, Srikakulam District for payment of specific water rate, and

(b) if so, the particulars of that agreement ?

Sri P. Thimma Reddy :—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ ఎం. బి. వరాంకుళం (ఉనుకూరు) :—అధ్యక్షా, లేదని మంత్రిగారు అంటున్నారు. ఈ గ్రామము ప్రభుత్వ స్వాధీనమయినదా ? లేక ఇనామ్ అసెస్ మెంటు పన్నుపసూలు చేయబడుతున్నదా ? ఇనామ్ అసెస్మెంటుక్రింద జిరాయిటీ శిస్తు ఈ గ్రామానికి విధించినప్పుడు ఆ శిస్తు గాక వేరే తీరువాయి ఎకరానికి రూ. 8 లు చార్జీ చేస్తున్నారు. ఇది అన్యాయము, అనీటి తీరువాను తగ్గిస్తారా ?

Sri P. Thimma Reddy :—Kadakella is a whole Inam village not yet taken over by the Government. Uniform water rates were made applicable to those lands under first irrigated wet crop and dry lands for Rs. 15 for the first irrigated dry crop Rs 10. This is the usual rate.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—అధ్యక్షా, జప్పుడు హోల్ ఇనామ్ విలేజ్ అయినప్పుడు ఇంతకాలముగా దీనిని పేక్ ఓవర్ చేయకపోవడానికి కారణమేమి ?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—దానివివరాలులేవు. కనుకొంటాను.

శ్రీ ఎం. బి. వరాంకుళం :—ఎకరానికి 15 రూపాయలు తీరువాయి వున్నట్లు చెప్పారు. జమీందారీ గ్రామాలలో ఎకరానికి రూ. 4 లు మాత్రమే పసూలు చేయాలని బోర్డు స్టాండింగ్ ఆర్డరులో వున్నది. 1962 నాటికి అది రెట్టింపు చేయబడినది. రూ. 8 లు నీటి తీరువాయి వుంది. మంత్రిగారు యిచ్చిన భొగట్టా సరిబనదికాదని తెలియజేస్తున్నాను. దీనిని తిరిగి పరిశీలించచేస్తారా ?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—లేదు. Water is being supplied to the wet and dry lands of this village from 1st provided left canal of Nagavali project is aproved. Whatever be the charges on such lands rules prescribed by Rule 47 for the land irrigated by Nagavali

project in Visakhapatnam district is amended in G.O Ms. No. 50 and so Revenue, dated 31-1-1963. The following are the rates..

Sri P. Subbaiah — Will it be the case of whole Inam village. The Act came into force in 1957. Whole Inam need not be kept as it is. It should be taken over. ఇంతకాలము ఎందుకు తీసుకొనలేదో కారణాలు చెబుతారా? ఇప్పుడైనా వెంటనే తీసుకొంటారా? The whole Inam village need not be kept as it is. It should be taken over.

శ్రీ పి. తిమ్మా రెడ్డి. — ఇదివరకే ఈ ప్రశ్న అడిగారు. మీరు ఇంట్లో కొంచెము లీగల్స్టి కోగా చెబుతున్నారు,

Sri P. Subbaiah — Not the question of legalistic or otherwise. It is a fact. It has to be decided here and now. It is a question of whole inam village. The Hon'ble Minister is telling that it is a whole inam village. When that is the case, the Minister can decide it here and now.

Sri P. Thimma Reddy :—I cannot do it from the Floor of the House.

Sri P. Subbaiah :—Here and now means immediately. I mean immediately and not on the Floor of the House.

#### CONSTRUCTION OF MATU AT NAGARAM

340—

\* 20 (5981) Q.—Sarvasri C. Jalga Reddy and V. Rama Rao (Secunderabad Cantonment).—Will the hon. Minister for Panchayati Raj be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the construction of 'Matu' at Nagaram of Parkala Panchayat Samithi has been partly done through the funds of Warangal Zilla Parishad,

(b) if so, when the rest of the work will be completed;

(c) the reasons for discontinuing the work for the last 3 years,

(d) whether it is a fact that 50% of the work done at present has been washed away,

(e) if so, the officers responsible for the same; and

(f) the name of the contractor who is in charge of the construction of the said Matu, the extent of work completed and the amount drawn in the shape of bill and the amount of contribution collected by him?

Sri T. Ramaswamy :—(a) The 'Matu' construction was taken up under Pilot Project Scheme (Rural Man Power Programme) on 5% contribution basis by Panchayat Samithi, Parkal and not from Zilla Parishad funds.

(b) The work has almost been completed and water has also been let out for irrigation purpose.

(c) The work was suspended for want of funds under the Rural Man Power Programme. The balance of work was however taken up from Minor Irrigation grant.

(d) No, sir.

(e) Does not arise.

(f) Sri K. Mohan Reddy was the representative. An amount of Rs. 12,110 was paid for the work done by him after deducting the contribution. An amount of Rs. 18,982 was paid for the balance of work to Sri N. Mallesam who has been nominated by Sri K. Mohan Reddy.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—అధ్యక్షా, పంచాయితీ ఫండ్సునుంచి తీసుకొన్నాము అన్నారు. అధ్యక్షుల వారే ఈ మాటు కన్స్ట్రక్షన్ తీసుకొన్నారు. పోయక ముందే కొట్టుకొని పోయినది. మొత్తము అనకట్ట లేదు. సగము కంటే ఎక్కువ కొట్టుకొని పోయినది. మొత్తము డబ్బు అంతా కాజేశారు. ఈ విధంగా మంత్రిగారు సమాధానాలు చెబితే మేము ప్రశ్నలు వేసిన ఉద్దేశ్యము నెరవేరదు. కనీసము ఒక ఆఫీసరును వేసి ఎంక్వయిరీ చేయిస్తారా? ఆల్ మోస్ట్ ఆల్ వర్క్ కంప్లీట్ అని వారు చెబుతున్నారు. దాన్ని గురించి విచారణ జరిపిస్తారా?

Sri T. Ramaswamy.—That is the information with me. It is almost completed. Water is also let out. I will get it enquired into.

Mr. Speaker :—He is disputing the correctness of the information furnished by you. మంత్రిగారు చెప్పినది సరికాదు. వెంటనే విచారణ జరిపిస్తారా అని వారు కోరుతున్నారు.

Sri T. Ramaswamy.—I called the Executive Engineer, Sir. He was with me at 8 O'clock and I have asked him.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు కూడ వారు చెప్పినట్లే నింటారు. పంచాయితీ బోర్డు ఎవరంటు తిన్నందుకు అతను డిస్ క్వాళిఫై అయినాడు. పంచాయితీ బోర్డులో తీర్మానము చేసి ఈ మాటు కొరకు 2 వేలు తీసుకొని మరల రెమిట్ చేయకపోతే ఆ సమితి ప్రెసిడెంటు డిస్ క్వాళిఫై అయినాడు.

Mr. Speaker :—Please make a note of it.

Sri T. Ramaswamy.—I will take the information and get it enquired into.

శ్రీ సిపాచ్. వెంగయ్య (మార్కాపూర్) :—అధ్యక్షా, వైలట్ ప్రాజెక్టు వర్క్సు క్రింద పని చేయాలని ప్రభుత్వము 4 సంవత్సరాలక్రితము అందరిని వత్తిడి చేసి పంచాయితీ సమితులలో పనులు ప్రారంభించారు. అలాంటి పనులు చాల జరిగిన తరువాత డబ్బు లేదని పనులు నిలిపివేశారు. 3 సంవత్సరాల నుంచి ఈ వైలట్ ప్రాజెక్టు క్రింద ఇవ్వవలసిన డబ్బు బకాయాలు యిచ్చే దానికి పూనుకొంటారా?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—వైలట్ ప్రాజెక్టు క్రింద బిల్లు వే చేయడానికి తగిన ప్రావిజన్లు అన్నీ చేశాము ఈ సంవత్సరమునుంచి ఈ ప్రాజెక్టు సెంట్రల్ ప్యాన్సర్డ్ ప్రాజెక్టు క్రింద వుండదు. మన గవర్నమెంటే తీసుకోవాలి.

## SCHOOL BUILDINGS

341—

\*759 (1747) Q.—SRI Vavilala Gopalakrishnaiah :—Will the hon Minister for Panchayat Raj be please to state .

(a) whether there is a ban on the construction of new and incomplete school buildings in the Panchayat Raj Institutions ; and

(b) if so, when it was issued and will the Government reconsider lifting the ban ?

Sri T. Ramaswamy :—(a) & (b) A ban on construction of buildings was imposed in September 1966 in respect of buildings other than those which came up to lintel level. In May '69 the ban was relaxed in regard to school buildings to the extent that the Panchayat Samithis and the Zilla Parishads have been permitted to take up construction of buildings for elementary and Secondary Schools where contributions at the rates prescribed are forth coming and subject to availability of funds with the Panchayat Raj bodies. The Government have also since ordered that the ban will not apply to the buildings to be constructed in Harijanwadas and Harijencheries. It is proposed to review the position again after October, 1969.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, వారు పెట్టిన కండిషన్లు ఏమిటో చెబుతారా ? రూఫ్ వరకు వచ్చిన వరుసాత కూడ అపివేశారు. 2 సం లు అవడము మూలన మొదటికి వచ్చింది. ఆలోచన లేకుండా ఎందుకు ఇట్లా చేశారు ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—ఆలోచన లేకుండా అని కాదు. మన దగ్గర డబ్బు ఎక్కువ లేనందువల్ల అట్లా అరిగింది. డబ్బు కొత్తగా అర్బు పెట్టాలనే ఉద్దేశ్యముతో బిల్డింగ్ కన్ స్ట్రక్షన్ ను బేస్ చేయడమైనది. ఇప్పుడు కండిషన్లు అడ్వాన్సుడ్ బ్లాక్సులో ప్రజలు 50 % కంటిబ్యూషన్ ఇవ్వాలి. ఆర్డినరీ బ్లాక్సులో 20 % ఇవ్వాలి.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, అక్కడ బాస్ పెట్టారు. ఇక్కడ మంత్రులకు కావలసిన బిల్డింగ్స్ కడుతున్నారు. స్కూలు బిల్డింగ్స్ కడుతూ అవి చివరకు వచ్చేటప్పటికి కట్టడాలు అపివేయామని అన్నారు. ఇదేమి న్యాయము ?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—పంచాయత్ రాట్ బాడిస్కి ఇంకా కార్యక్రమాలు ఉన్నవి. ఆవన్నీ చేసుకోవడానికి వీలుగా ఈ బిల్డింగ్స్ కట్టడాలు కొంత కాలము ఆపాలని అన్నాము.

శ్రీ సి.పావ్. సుబ్బారాయుడు (తాడిపత్రి) :—అధ్యక్షా, కొత్త బిల్డింగ్స్ సంగతి అట్లా వుండండి. ఇంతకుముందు కట్టిన ఎలిమెంటరీ స్కూలు బిల్డింగ్స్ చాల చోట్ల పడిపోతున్నవి. డబ్బులేక రిపేరు చేసే పరిస్థితి వచ్చాయి అని సమీక్షలు లేదని అంటున్నారు. పంచాయితీ బోర్డులరు అప్పగిస్తారా అంటే అదిలేదు. కనీసము రిపేరుచేసే ఏర్పాటు అయినా చేస్తారా ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—రిపేర్సుకు ఏమీ జాన్ లేదు కొత్త కన్స్ట్రక్షన్ కే ఈ జాన్.

(శ్రీ) ఆర్. సత్యనారాయణ రాజు (నర్సపూర్) :—అధ్యక్షా, ఈ జేన్ పెడుతూ 1966 సెప్టెంబరులో అర్జన్సు ఇస్కూ చేశామన్నారు. కాంక్షన్ బిల్డింగ్స్ లో అప్పటికి దాదాపు 50% వర్కు అయినది. 3 సం.లు అట్లాగే వుండడమువల్ల కట్టిన బిల్డింగ్స్ కూలిపోయిన సందర్భాలు వున్నవి. వాటిని పెంటనే పూర్తి చేయడానికి ఆర్డర్లు ఇస్తారా ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—పొంజేషన్ వేస్తే పొంజేషన్ వరకు కట్టి అపాలని లింతుల్ వరకు వస్తే పూర్తి చేయాలని ఆ టి. ఓలోనే చెప్పడము జరిగింది.

(శ్రీ) వి. నిరంజనరావు :—అధ్యక్షా, ఈ బిల్డింగ్ కన్స్ట్రక్షన్ మీద ఇంత వరకు ప్రభుత్వము యిచ్చిన ఆర్డర్లు అన్నీ తిరుపతి ఊవరం లాగ చేశారు. కనీసము గాంధీ సెంటెనరీ ఇయర్ కాబట్టి అక్టోబరు 2 వ తేదీ.....

(శ్రీ) జి శివయ్య :—తిరుపతి మా ప్రాంతము కాబట్టి... ..

మిస్టర్ స్పీకర్ :—తిరుపతి ఊవరం అనే దానికేనా మీరు ఆశేపణ చెప్పింది. అందరికీ అర్థము అయ్యేటట్లు ఆ పదము ఉపయోగించారు.

(శ్రీ) వి. నిరంజనరావు :—కనీసము అక్టోబరు 2 వ తేదీ లోపల ఈ వున్న టి. ఓ. లను అన్నింటిని రద్దుచేస్తూ, పంచాయితీ సమితులు వారి డబ్బుతో కట్టుకొనే అవకాశము ప్రభుత్వము దగ్గరనుంచి డబ్బు అడగడము లేదు—యిచ్చేదానికి పూను కొంటారా ?

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—నేను అన్నరులోనే చెప్పాను. It is proposed to review the position again after October, 1969. మళ్ళీ రిన్యూ చేస్తాము.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఆ కాగితమే లేదండి. చివరకు కప్పువేస్తే గాలి లేదని రెండు సంవత్సరములు పడేశారు. ఇవతల కలెక్టర్లుకు కావాలంటే గుంటూరులో వరసన బిల్డింగ్సు కట్టారు.

Sri T. Ramaswamy :—They can complete the buildings that have come up to and above the lintel level. అని 1966 టి. ఓ. లో ఉంది.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఆ ban అక్కడుంటే గవర్న మెంటు బిల్డింగ్సు మళ్ళీ ఎందుకు కట్టారు. స్కూలు బిల్డింగ్సుకు కూడ జాన్ వెట్టారు. గుంటూరులో ఎందుకు బిల్డింగ్సు కట్టారు.

(శ్రీ) టి. రామస్వామి :—నాకు తెలియదండి.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మీకి నలు ఏమీ తెలియదు మహానుభావా. మీ రిక్కడకు ఏమీ తెలుసుకోకుండా వస్తారు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—గుంటూరు కలెక్టరు ఆఫీసుకు బిల్డింగు ఉంటే వీరికేమి సంబంధం?



శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—జిల్లా పరిషత్తు ఆఫీసులకు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—జిల్లా పరిషత్తు ఆఫీసులకు సంబంధం ఉంటే ఉండవచ్చును.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—తెలుసుకోమనే అడుగుతున్నాను. గుంటూరులో జిల్లాపరిషత్తు ఆఫీసులకు గుంటూరులో కట్టించారు బిల్డింగ్ను అది వారి రాజ్యమేకదా?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—నాకు తెలియదండి.

శ్రీ జి. వెంకటరెడ్డి :—స్కూలు బిల్డింగ్ను కట్టడం పడిపోవడం జరుగుతోంది. సరిగా రోడ్డుకూడా లేవంటున్నారు. పంచాయతీబోర్డు ప్రకటించి ఉన్నానర్ వర్క్ ఉంది. అట్లాగే పంచాయతీ సమితులలోకూడా మెంబర్లుకే ఉన్నానర్ వర్క్ ఇస్తున్నారు. ఈ ఉన్నానర్ వర్క్ రద్దుచేస్తే టెండర్స్ కాల్ ఫర్ చేస్తే బాగుంటుందేమో ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—రీసెంటుగా యీ ఉన్నానర్ సిస్టం రద్దుచేశాం. ఇప్పుడు వర్క్ను టెండర్ సిస్టంపై జరుగుతున్నాయి.

శ్రీ యస్. వేమయ్య :—అధ్యక్షా, మంత్రిగారు జి.ఓ. ఇన్చ్యు చేశామన్నారు. రూఫ్ తెవలకు వచ్చి ఆగిన బిల్డింగ్ను చాల ఉన్నాయి. అవయనా కంప్లీట్ చేయడానికి చర్య తీసుకుంటే మిగతా బిల్డింగ్ను ప్రారంభింపవచ్చు. ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ టి. రామస్వామి :—అది యీ జి. ఓ. వలన ఆపనక్కరలేదు. వారి దగ్గర డబ్బులేకపోతే చేయలేకపోవచ్చు.

#### JUNIOR COLLEGES

842—

\*1182 Q.—Sri S. Vema, ya :—Will the hon. Minister for Education be pleased to state :

Names of the places at which Junior Colleges will be opened during the 1969-70 in the State ?

Sri P. V. Narasimha Rao :—A statement showing the places tentatively decided is placed on the Table of the House.

#### STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

VIDE L. A. Q. NO. 1182 (STARRED) [\*342]

*Srikakulam Dist.* : 1 Tekkali, 2. Itchapuram, 3. Parvathipuram, 4. Narasannapet, 5. Amadalavalasa and 6. Salur.

*Vishakhapatnam Dist.* : 1. Bhimunipatnam, 2. Srungavarapukota, 3. Narasipatnam, 4. Yellamanchili, and 5. Chodavaram

*East Godavari Dist.* : 1. Kothapeta, 2. Pithapuram 3. Tuni 4. Kotikesavaram, 5. Kakinada, 6. Mandapeta, 7. Seetanagaram, 8. Ramachandrapuram, and 9. Atreyapuram.

*West Godavari District* : 1. Eluru, 2. Nidavolu, 3. Koyygudem, 4. Chintalapudi, 5. Kovvuru, 6. Narayanapuram, 7. Bhimavaram and 8. Polavaram

*Krishna Dist.* : 1. Machilipatnam (2. Colleges), 2. Kaikalur, 3. Avani edda, 4. Tiruvur, 5. Gudlavalleru, 6. Akunuru.

*Guntur Dist.* : 1. Guntur, 2. Sattenapalli, 3. Repalli, 4. Vinukonda, 5. Pittalavanipalem, 6. Kavur, 7. Vetapalem, 8. Tenali and 9. Maddipadu

*Nellore Dist.* : 1. Nellore, 2. Kanigiri, 3. Buchireddypalem, 4. Atmakur, 5. Sulurpeta, and 6. Allur

*Chittoor Dist.* : 1. Chittoor, 2. Satyavedu, 3. Palamener, 4. Puttur, 5. Vayalapadu, 6. Nagari, 7. Kuppam, 8. Piler, and 9. Punganur.

*Cuddapah Dist.* : 1. Rayachoti, 2. Rajampeta, 3. Jammalamadugu, 4. Cuddapah (2 Colleges), 5. Pulivendla, and 6. Pullampeta.

*Anantapur Dist.* : 1. Dharmavaram, 2. Kadiri, 3. Penugonda, 4. Rayadurgh, 5. Urayakonda, 6. Tadpatri, 7. Kalyandurgh, 8. Madakasira, and 9. Anantapur.

*Kurnool Dist.* : 1. Kurnool (2 Colleges) 2. Nandikotkur, 3. Alur, 4. Yemignur, 5. Giddalur, 6. Allagadda, and 7. Kolkuntla.

*Hyderabad City* : There will be 12 to 15 Junior Colleges in the twin cities and the list will be finalised shortly.

*Hyderabad Dist.* : 1. Tandur, 2. Shamshabad, 3. Bolaram, 4. Maredupalli, and 5. Secunderabad.

*Medak Dist.* : 1. Medak, 2. Sangareddi, 3. Zaheerabad.

*Warangal Dist.* : 1. Mahaboobabad, 2. Jangaon, 3. Narasampet, 4. Parkal, 5. Hanumakonda, (Warangal) and 6. Warangal.

*Khammam Dist.* : 1. Badrachalam, 2. Madhira, 3. Kallur and 4. Yellandu.

*Karimnagar Dist.* : 1. Manthani, 2. Peddapalli, 3. Huzurabad, 4. Karimnagar, 5. Koratla (Metapalli taluq) and 6. Siricilla

*Adilabad Dist.* : 1. Bhainsa, 2. Sirpur, 3. Kagaznagar, and 4. Nirmal.

*Nalgonda Dist.* : 1. Miryalaguda, 2. Suryapet, 3. Bhongir, 4. Devarakonda, 5. Vijayapuri, and 6. Nalgonda.

*Mahaboobnagar Dist.* : 1. Mahaboobnagar, 2. Kalavakurthi, 3. Kollapur, and 4. Wanaparthy.

*Nizamabad Dist.* : 1. Bodhan, 2. Yellareddi.

#### JUNIOR COLLEGES

343—

\* 1587 Q.—[arvasri Dhanenkula Narasimham, G. Siviah, K. Krishna Murthi, R. Satyanarayana Raju and A. Madhavarao.—Will the hon. Minister for Education be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government is going to start Junior Colleges during 1969-70,

(b) if so, the number of colleges going to be started,

(c) the places where those colleges will be started; and

(d) the procedure adopted by the Government to start them?

Sri P. V. Narasimha Rao :—(a) Yes, sir.

(b) About 127.

(c) A statement indicating the places tentatively selected is placed on the Table of the House.

(d) Based on the reports of the Inspection Committees of the three Universities in the State and in consultation with the Director of Public Instruction certain schools have been tentatively selected for conversion into Junior Colleges. In the case of Zilla Parishad and Municipal schools, tentatively selected the local Colleges Committees have been informed of the selection and requested to make cash contribution and donation of land, fixed with reference to the needs of the institutions and the economic conditions of the areas. In case of private schools, proposed for conversion, the managements are asked to state whether they agree to the condition to run the College without any Government grant for 5 years. On the conditions being fulfilled in the case of Zilla Parishad and Municipal schools or agreed to in the case of private schools, the starting of Junior Colleges by conversion is being permitted by Government.

#### STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Vide answer to Clause (C) of L. A. Q. No. 1587 (Starred) [\*343]

Srikakulam Dist.

(1) Tekkali, (2) Ichapuram, (3) Parvathipuram, (4) Narsannapet, (5) Amadalavalasa and (6) Salur

Visakhapatnam Dist.

(1) Bhimunipatnam, (2) Srungavarapukota, (3) Narasipatnam, (4) Yelamanchili, and (5) Chodavaram.

East Godavari Dist.

(1) Kothapeta (2) Pithapuram, (3) Tuni, (4) Kotikesavaram, (5) Kakinada, (6) Mandipeta, (7) Sitanagaram, (8) Ramachandrapuram, and (9) Atreyapuram.

West Godavari Dist.

(1) Eluru, (2) Nidadavolu, (3) Koyyalagudem, (4) Chintalapudi, (5) Kovvuru, (6) Narayanapuram, (7) Bhimavaram, and (8) Polavaram.

Krishna Dist.

(1) Machilipatnam (Two Colleges), (2) Kakikalur, (3) Avanigadda, (4) Tiruvuru, (5) Guddlavalleru, and (6) Akunur.

Guntur Dist.

(1) Guntur, (2) Sathenapalli, (3) Repalli, (4) Vinukonda, (5) Pithalavanipalem, (6) Kavur, (7) Vetapalem, (8) Tenali and (9) Maddipadu.

**Nellore Dist.**

- (1) Nellore, (2) Kaniviri, (3) Buchireddypalem, (4) Atmakur, (5) Sullurpet, and (6) Allur.

**Chittoor Dist.**

- (1) Chittoor (2) Satyaveedu, (3) Palamner, (4) Puttur (5) Vayalpad (6) Nagari, (7) Kuppam, (8) Piler and (9) Punganur.

**Cuddapah Dist.**

- (1) Rayachoti, (2) Rajampet, (3) Jammalamadugu, (4) Cuddapah (Two Colleges), (5) Pulivendla and (6) Pullampet.

**Anantapur Dist.**

- (1) Dharmavaram, (2) Kadiri, (3) Penugonda, (4) Rayadurg, (5) Uravakanda, (6) Tadapatra, (7) Kalyandurg, (8) Madakasira, and (9) Ananthapur.

**Kurnool Dist.**

- (1) Kurnool (Two Colleges), (2) Nandikotkur, (3) Alur, (4) Yemmiganur, (5) Giddalur, (6) Allagadda, and (7) Koilkuntla.

**Hyderabad City.**

There will be 12 to 15 Junior College in the Twin Cities and list will be finalised within a short period.

**Hyderabad Dist.**

- (1) Tandur (2) Shamshabad (3) Bolaram (4) Maredpalli, Secunderabad.

**Medak Dist. :**

- (1) Medak (2) Sangareddi (3) Zaheerabad.

**Warangal Dist.**

- (1) Mahaboobabad, (2) Jangaon, (3) Narsampet, (4) Parkal, (5) Hunmakonda (Warangal), (6) Warangal

**Khammam Dist.**

- (1) Bhadrachalam, (2) Madhira (3) Kallur, (4) Yallandu.

**Karimnagar Dist.**

- (1) Manthani, (2) Peddapalli (3) Huzurabad (4) Karimnagar, (5) Koratla Metappalli Taluk (6) Siricilla.

**Adilabad Dist.**

- (1) Bhainsa, (2) Sirpur Kagaznagar (3) Nirmal.

**Nalgonda Dist.**

- (1) Miryalaguda, (2) Suryapet (3) Bhongir, (4) Devarkonda (5) Vijayapuri, (6) Nalgonda.

**Mahboobnagar Dist.**

- (1) Mahboobnagar, (2) Kalavakurthi (3) Kollapur (4) Wanaparthy

**Nizamabad Dist.**

- (1) Bodhan, (2) Yellareddi.

(Some members stood up to put supplementaries)

Mr. Speaker: I am not allowing supplementaries on this question because the Education Demand is coming up for discussion tomorrow and you will have full discussion on this. All of you can participate in it. It is not as though it is coming after a long time. *It is coming tomorrow itself*

Sri C V K. Rao:—Sir, there is lot of information in this and it may not be possible.

Mr. Speaker:—As many of you are interested in this subject I will give an opportunity.

Sri G. Sivayya:—There won't be time, Sir. And you may not be in the Chair and the Deputy Speaker or the Chairman may be there

Mr. Speaker:—I will give you time. Why are you worried? Even if I am not here I will give instructions to give time

Sri G. Sivayya:—This is a very important matter, Sir. Number of Members are interested in this.

Mr. Speaker:—That is exactly the reason why I say that you can't do full justice now. What I want to do is if to-morrow if you are not satisfied I may even consider allowing half-an-hour discussion on this.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—విషయాలు ఇప్పుడంది.

Mr. Speaker:—I will give an opportunity to all of you and you can do full justice. So, we will do like that. కాబట్టి రేపు మాట్లాడుకోవచ్చు.

డాక్టర్ టి. వి. యన్. చలపతిరావు:—లిస్టు పేజ్ ఆన్ ది టేబిల్ ఆఫ్ ది హౌస్ అన్నారు, మీరిచ్చిన పేపర్స్ లో అలాంటి లిస్టు లేదు.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఈ లిస్టులో స్కిము అంతా లేదు. వారి సిలబస్ ఏమిటి, వారి రివ్యూయర్ మెంటు ఏమిటి అనేవి యిస్తే మాకు డిస్కిషనుకు వీలవుతుంది.

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు:—సిలబస్ అంటే అది ఒక బృహత్ గ్రంథం అవుతుంది. ఒక్కొక్క సబ్జెక్టుకు సిలబస్ ఉంది. I do not know how that is going to help. About fees and other things, I will tell the House at the fees is.

#### CEREAL TECHNOLOGY

344—

\* 801 (1991) Q.—Sri Agarala Easwara Reddy:—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state;

(a) whether there is any proposal with the Andhra Pradesh Agricultural University to start a course in Cereal Technology; and

(b) if so, whether it would be started in the next academic year?

The Minister for Agriculture (Sri K. Venkataratnam).—  
(a) No, Sir, తేదండి. (b) Does not arise. ఉత్పన్నంకాదు.

#### LITERACY CENTRES FOR FARMERS

345

\* 728 (1643) Q.—Sri P. O. Satyanarana Raju (Yemmiganur) —  
Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether there are proposals before the Government to start Literacy Centre in our State to educate the progressive farmers in the improved agricultural practices ;

(b) if so, the number of such centres likely to be opened during the year 1968-1969, and

(c) The Number of such centres likely to be opened in Kurnool district during 1968-69,

Sri K. Venkataratnam :—(a) No, Sir. తేదండి.

(b) and (c) Do not arise ఉత్పన్నంకాదు.

#### MILCH CATTLE

346—

\* 776 (1838) Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju.—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether there are proposals before the Government to advance loans to the ryots for breeding milching cattle,

(b) if so, when is the scheme likely to be implemented ; and

(c) the tune of loans likely to be given to each ryot ?

Sri K. Venkataratnam :—(a) No, Sir. Loans for purchase of milch cattle are sanctioned only to the members of Co-operative Milk Supply Societies in the area of operation of Intensive Cattle Development Project, Hyderabad under Dairy Extension Programme.

(b) Does not arise.

(c) A sum of Rs. 800 is sanctioned to each member for purchase of milch cattle and a sum of Rs. 250, for purchase of feed.

#### SUPPLY OF PEDIGREE COWS TO MILK SUPPLY SOCIETIES

347—

\*778 (1842) Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju.—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state :

(a) whether there are proposals before the Government to supply pedigree cows and she-buffaloes to the milk supply societies in our State ;

(b) if so, when is the scheme likely to be implemented ; and

(c) the amount set apart for the purpose during the year 1968-69 ?

Sri K. Venkataratnam :—(a) No, Sir. Only loans are sanctioned towards purchase of milch cattle to the members of Co-operative Milk Supply Societies in the area of operation of Intensive Cattle Development Project, Hyderabad under Dairy Extension Programme.

(b) Does not arise.

(c) A sum of Rs 2.00 lakhs has been set apart for sanctioning loans for purchase of milch cattle in the Intensive Cattle Development Project Hyderabad, during 68-69.

ఎ. గౌరవ సభ్యులు అడిగిన ప్రతిపాదనలు ఏమిటో కాని ప్రైవేట్ రూపాదు ఐ. సి. డి. బ్లాకు సాంధ్ర పశుగణాభివృద్ధి బ్లాకు ఏరియాలో పాడి భూముల విస్తీర్ణ పథకాల క్రింద పాల సహకార సంఘ సభ్యులకు పాడి పశువులు కొనడానికి వాటి మేత భర్తులకు అప్పులు మంజూరు చేయబడినవి. 65-66, 66-67 సంవత్సరములలో 35 గ్రామ సొసైటీలలో 1120 మెంబర్లకు 5,51,000 రూ. లు అప్పులు మంజూరు చేశారు. ఇందులో 5.48,000 అసలు వడ్డీ కలిసి తిరిగి ఇచ్చారు 67-68 సంవత్సరంలో డబ్బులేక ఋణాబు మంజూరు చేయలేదు. 68-69 సంవత్సరంలో రెండు లక్షల రూపాయలు 296 మంది మెంబర్లకు అప్పుగా ఇవ్వబడింది ఇందులో జులై ఆఖరుకు సుమారు 1.60 వేల రూపాయలు తిరిగి చెల్లించారు. రుణాలు వాపసు చేయడానికి 90 నెలల గడువు. ఒక్కొక్కరికి పశువులు కొనుటకు 250 నుంచి 500 వరకు దానా కొనుటకు 100 నుంచి 250 వరకు అప్పులివ్వబడును, బి. సి. ఉత్పన్నంకావు.

శ్రీ పి. బి. సత్యవాణాయణ రాజు :—కర్షకులు డిబ్బాకు ఎంత అప్పు యిచ్చినారు?

శ్రీ కాకాని వెంకటరత్నం :—ఇది ప్రైవేట్ రూపాదు ఏరియాలో పాడు నగరు, మేడిచర్ల నరసాపూరు ఏరియా గ్రామాలకే వర్తిస్తుంది గాని కర్షకులు వర్తించదు.

శ్రీ పి. సబ్బయ్య :—ప్రైవేట్ రూపాదు సీటీ ఏరియాలో చెప్పారు గాని గ్రామసీమలలో పశువులను అధారం చేసుకొని జీవించేటటువంటి వారికి పాడి పశువులను మేపుకోడానికి రుణాలు ఎందుకు ఇవ్వరు అది అలవాదన చేస్తారా?

శ్రీ గి. వెంకటరత్నం :—ఇది ప్రైవేట్ రూపాదులోనే కాదు, షాద్ నగర్, మేడిచర్ల, భువనగిరిలో 1120 మంది మెంబర్లకు గ్రామాలలో అప్పులు ఇచ్చారు.

Sri P. Subbaiah :—I do not want that answer, Sir నేను చెప్పేది గ్రామసీమలలో ప్రజాసేవానికి పశువులే ధనం. కాబట్టి ఒక్కడ పాడి పశువులకు loans యిస్తారా? Loans యిచ్చి వాళ్లందరిని ఆదుకొంటారా? ప్రభుత్వము ఆ విధంగా ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—ఈ 5 లక్షలు, 21 వేలు గ్రామాలలో ఉన్నటువంటి రైతులకు 1120 మందికి అప్పులు ఇచ్చారు.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—ఈ స్కీము యితర ప్రాంతాలకు అన్వయించజేస్తారా? రైతులు co-operative basis మీద సొసైటీలు పెట్టుకొన్నట్లయితే వారికి ఇలాంటి అప్పులు ఇచ్చేటటువంటి సదుపాయము కలిగిస్తుందా ప్రభుత్వము?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—పాడి పశువులు గల area లోనే ఈ అప్పులు యిస్తున్నారు. విజయవాడలో ఇంతవరకు శివ్వడంలేదు. మైదరాబాదు area లోని గ్రామాలలోనే ఇస్తున్నారు.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు :—ఒక సి డిగ్రీ Cow రోజుకు ఎన్ని సేర్లు పాలు యిస్తుంది? She-buffallow ఎన్ని సేర్లు పాలు యిస్తుంది?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—దానికి వేరే ప్రశ్న వేస్తే చెప్పతాను.

శ్రీ టి. వి. ఎస్. చలవతిరావు :—ఈ మాదిరిగా కృష్ణాజిల్లాలో మాత్రం ఇచ్చారండి. అందులో భూమిలేని వారికి, అటువంటి పాలు ఉత్పత్తి దారులకు ఎంతమందికి ఇచ్చారు?

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—ఇది ఒక్క మైదరాబాదు పాడి పశువుల కేంద్రానికే వర్తిస్తుందిగాని, కృష్ణాజిల్లాకు, గుంటూరుజిల్లాకు, West Godavary కి ఆ area కు వర్తించలేదు. దానికి కారణం, అక్కడ సాపైటీలు పెట్టుకొని అప్పులు అడగలేదు, తీసుకోలేదు.

#### FLAME GUNS

348—

\*823 (2099) Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju.—Will the hon. Minister for Agriculture be pleased to state:

(a) whether there are Flame Guns Instruments available with our Government used for the sterilisation of the soils;

(b) if so, the number of such instruments available with the department; and

(c) whether they are in working condition?

Sri K. Venkataratnam :—(a) No, Sir.

(b) and (c) :—Do not arise

(a) లేదండి.

(b) (c) :—ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు.

#### MASTER PLAN FOR TIRUPATI

349—

\*753 (1735) Q.—Sri Agarala Eswara Reddy (Put by Sri T. C. Rajan):—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether a Master Plan was prepared for the development of Tirupati, the famous pilgrim centre, and

(b) if so, the details of the same?

The Minister for Municipal Administration (Sri N. Chenchurama Naidu):—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

శ్రీ జి. శివయ్య :—అక్కడ ఒక చిన్న విషయము, అక్కడ ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి main road చాలా congested గా ఉన్నది. అక్కడ traffic కు



చాలా కష్టం అవుతున్నది అందుకని There is an alternative plan, తిరుపతికి south లో ఒక route తీసుకొని divert చేసి యూనివర్సిటీ కాలేజ్ ను త్రివర్ణం కొని పోయేట్లు చేయాలని ఒక proposal ఉన్నది అది గమక తీసుకొన్నట్లయితే, there is a scope for improvement and all round development, which is most necessary.

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు :—ఇప్పుడు Master plan కు మళ్ళీ 28 ఏప్రిల్ నంచి సర్వే చేస్తున్నారు. సర్వే చేసిన తరువాత అసన్నీ consider చేస్తాము.

#### RITZ HOTEL ROAD

350—

\*902 (2599) Q Sri N. Raghava Reddy :—Will the hon Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether the Corporation is aware of the possibility for accidents on the road leading to Assembly from Ritz Hotel in Hyderabad City, as the turnings on that road are narrow; and

(b) if so, the steps taken to widen the said road ?

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు :—(a) Yes Sir, As the road in question is narrow and steep, the morrum berus on both sides of the existing cement road have also been partly cement concreted last year with a view to widen the road considerably.

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు :—ఆ రోడ్డు Ritz Hotel నుంచి Assembly కి వచ్చే, స్టార్ పలేల్ statue దగ్గరకు పోయే రోడ్డు గడచిన సంవత్సరం, అంతకుముందు cement concrete road కొద్దిగా ఉండినది. అది ఇంకా వెడల్పు చేయడానికి cement concrete చేయడం జరిగింది. Accidents తక్కువ కావడానికి, ఆ రోడ్డును ఎక్కువగా widen చేయడం కూడ జరిగింది.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—దాంట్లో ఈ మలుపులు ఉన్నాయే. ఇక్కడ నుంచి మళ్ళీ M.L.A. Quarters దగ్గరకు పోయేవరకు అట్లాగే ఉన్నదండి. అసలు ఎక్కువ accidents జరిగడానికి అవకాశంగా వున్నది. ఇదివరకు 2, 3 accidents కూడా జరిగినాయి కనుక అసలు కేవలం వెడల్పేకాదు, అసలు ఆ మలుపులను మార్చకపోతే చాలా accidents జరిగే అవకాశం ఉన్నది. కనుక ఆ మలుపులన్నీ మార్చే ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు :—మలుపులు మార్చాలంటే చాలా ఖర్చు అవుతుంది చాలా dangerous curves అక్కడ ఉన్నాయి. అవన్నీ చేయాలంటే, చాలా diversion, ఆ private houses ను acquire చేయవలసి ఉంటుంది. అది నిదానంగా మునుపటివచ్చు.

శ్రీ వై. వెంకటరావు :—మంత్రిగారు అవి dangerous curves అని ఒప్పుకొంటున్నారు అటువంటప్పుడు, ఎంత ఖర్చు అయినా చేయాలండి. కనుక అదేమైన ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు :—Corporation వారు అలోచిస్తారండి. అలోచించి అది త్వరగా చేయడానికి కూడా వాళ్లు చూస్తున్నారు.

MODERN SLAUGHTER HOUSES

351 —

\* 849 (2269) Q.—Sri Dhanekula Narasimham (Udayagiri):—

Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether the Government have taken any steps to construct modern slaughter houses; and

(b) if so, the amount sanctioned during 1967-68 for the said purpose ?

Sri N. Chenchurama Naidu :—(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(a) లేదండి.

(b) ఉద్భవించదు.

శ్రీ ధనెంకుల నరసింహం :—అధ్యక్షా, ఈ జనాభా పెరుగుతున్న దృష్ట్యా, ఈ గ్రామాలు (జంతువధశాలలు) కూడా ఎక్కువగా నిర్మించడానికి ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తుందా ?

శ్రీ ఎన్. చెంచురామనాయుడు :—Modern Slaughter houses విషయం గురించి ఇక్కడ ప్రశ్న వేరారు అదిలేదని చెప్పడం అరిగింది.

TEMPLES UNDER THE MANAGEMENT OF T. T. D.

352—

\*154 (1918) Q. Sri G. Siviah:—Will the hon. Minister for Endowments be pleased to state :

(a) the temples that are under the Management of Tirumala Tirupathi Devasthanams other than the Temples at Tirumalai Tirupathi and Trichanuru; and

(b) whether the old temple staff working at Mangapuram, Nagalapuram and Narayanavaram during the previous management are continued even during the management of T.T.D. Devasthanam ?

The Minister for Endowments (Sri R. Ramalinga Raju).—(a) There are three such temples under the management of the T. T. Devasthanams namely, Sri Venkateswaraswamy temple, Mangapuram, Sri Vedanarayanaswamy temple, Nagalapuram and Sri Kalyana Venkateswaraswamy temple, Narayanavaram.

(b) Yes, Sir.

(ఎ) తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం నిర్వహణ క్రింద మంగాపురంలోని శ్రీ వెంకటేశ్వరస్వామి దేవాలయము, నాగలాపురంలోని, శ్రీ వేదనారాయణ స్వామి దేవాలయము, నారాయణ వనంలోని శ్రీ కల్యాణ వెంకటేశ్వర దేవాలయం ఉన్నాయి.

(బి) ఔనండి.

(శ్రీ) జి. శివయ్య :—ఇక్కడ ఈ మంగాపురం, నాగలాపురం నారా యణ వనం, ఈ ప్రాంతాలలో అనేక సంవత్సరాల నుంచి కూడా వంశ పారం పర్యంగా కొంత మంది ఆ temples లో పని చేస్తున్నారు. ఇంతకు ముందు ఏమో, అప్పుడు ఉదయం సాయంత్రం మూత్రం వచ్చి ఒక్కొక్క గంట వాయిచి సేవ చేయడంతో సరిపోతూ ఉండేది. ఇప్పుడు చేవస్థానం వారు పీసుకొనిన తరువాత, తెల్లవారే గంటలు మొదలుకొని రాత్రి 9 గంటల వరకు కేవలం అరగంట లేక 45 నిమిషాలు interval తో అక్కడే ఉండవలసివస్తుంది వాళ్లకు జీతాలేమో పాత జీతాలు ఉన్నాయి. 2 రూపాయలు, 3 రూపాయలు తప్పితే కొత్త జీతాలు ఎమీ ఇవ్వలేదు. అందుకని Minister గారు ఈ వేళ పరిస్థితులను అలోచన చేసి జీతాలైన ఎక్కువ చేస్తారా లేదాపోతే వాళ్లకు బ్రతుకు తెరువు చూపిస్తారా?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—దాని విషయం పరిశీలన చేస్తాము.

“COST REDUCTION COMMITTEE” FOR EVERY BIG PROJECT

353—

\*250 (6593) Q—Sri T. V. S. Chalapatlu Rao : Will the hon. Minister for Irrigation be pleased to state—

(a) is it not a fact that the Planning Commission recommended to the State Government to constitute what is called “Cost Reduction Committee” for every big project at the State level to effect economy in each project ;

(b) if so, what was the action taken by the Government on the Planning Commission's letter , and

(c) what is the cost reduction effected in the State during the years 1966-67 and 1967-68.

The Minister for Irrigation (Sri S. Sidda Reddy) :—(a) Planning Commission suggested the construction of a Cost Reduction Committee at State level and a cost reduction unit for each major project ;

(b) A Cost Reduction Committee was constituted at State level and Cost Reduction units were constituted for Nagarjunasagar Canals Organisation, Srisaillam and Pochampad Projects ,

(c) While it is difficult to assess in terms of money the exact cost reduction effected in the State due to adoption of various measures of economy particularly year-wise as the estimates are prepared work-wise, approximate amounts of economy reported to have been effected in a few instances are given below—

|                           |               |
|---------------------------|---------------|
| Nagarjunasagar Canals     | Rs. 3 Crores. |
| Lower Sileru              | Rs. 20 lakhs. |
| Kothagudem Thermal Scheme | Rs. 9 lakhs.  |

(శ్రీ) టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు :—Planning Commission వారు మన ప్రభుత్వానికి ఎప్పుడు వ్రాశారు ఈ మాదిరిగా కమిటీని ఏర్పాటు చేయమని? మన ప్రభుత్వం వారు ఆ కమిటీను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు? ఇప్పుడు వారు కొంత

savings కనపడుతుందని చెప్పుతున్నారు. కనుక వాటిని మిగతా schemes కు extend చేయడానికి కూడా active గా ఆలోచిస్తున్నారా ?

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి :— 1965 లో Planning Commission వారు వ్రాశారండి. మనము 1967 లో వేశాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఆ కమిటీ ఏదో వేశామన్నారే. ఆ రిపోర్టు కాస్తా మాకు ఇస్తారా ?

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి :— ఆ proceedings ఉన్నాయండి. ఇంకా report ఏమీలేదు. Reports six months లో ఇవ్వమని చెప్పాము.

శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య :— ఎంతవరకు అయితే అంత వరకు ఇస్తే అసలు ఎక్కడెక్కడ ఏమి చేశారో కాస్తా మాకు కూడా అర్థం అవుతుందని.

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి :— ఇప్పుడు meetings ఇంకా జరుగుతున్నాయి. నిన్ననే ఒక meeting జరిగింది. ఇంక మూడు నెలలలో వారు report ఇస్తామన్నారు. వాళ్ళు ఇచ్చిన తరువాత ఇస్తాము.

శ్రీ టి. వి. ఎస్. చలవతిరావు :— ఆ కమిటీని వేయడానికి 5 యేళ్లు ఎందుకు పట్టినది ? 1962 లో వ్రాశారని చెప్పుతున్నారు. 1967 లో కమిటీ వేశామన్నారు. ఇంత ఆతి ముఖ్యమైన విషయంలో కమిటీని వేయడానికి అయిదేళ్లు time తీసుకోడానికి ప్రత్యేక కారణాలు ఏమీ ఉన్నాయో నెల విస్తారా ?

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి :— అయిదేళ్లు కాదండి, దాదాపు రెండేళ్లు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట) :— ఇప్పుడు మంత్రిగారు మొదట్లో సెలవిస్తూ నాగార్జునసాగర్ కు ఇన్నికోట్లని, canals కు కొన్ని లక్షలు మిగిలినవని అన్నారు. కమిటీ రిపోర్టు లేకుండా ఆ decision కు వచ్చారా ? లేకపోతే ఏదైనా కమిటీ రిపోర్టుమీద decision కు వచ్చారా ? ఆ రిపోర్టుమీద decision కు వస్తే, దయచేసి ఆ report ఇప్పిస్తారా ?

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి :— అదికాదు, అధ్యక్షా, అది రెండు రకాల కమిటీస్. State level లో కమిటీ లేదు, project wise కమిటీ లేదు. ఈ savings ఏవైతే వచ్చినాయో project level లో units ఏవైతే ఉన్నాయో వాటి యొక్క సలహాల ప్రకారం ఇవి అందాజుగా వచ్చినాయని లెక్కవేయడం జరిగింది. State level లోది general గా ఇచ్చే రిపోర్టు. వాళ్ళది ఇంకా meetings జరుగుతున్నాయి. ఇంక మూడు నెలల్లో ఇస్తామని చెప్పారు. అది వారు submit చేసిన తరువాత చెప్పతాము.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :— I am sorry to say that the Minister's answer is incorrect. వారు 1965 లో వేశారు. రెండేళ్లు పైమ్ పట్టింది అంటున్నారు. 1962 లో ప్లానింగ్ కమిషన్ వైస్ చైర్మన్ గారు

ప్రాశారు. 1966 వరకు ఏరు కమిటీ చేయలేదు. ఇంతకాలం పీనుగొనటానికి కారణం ఏమిటని అడిగితే, 1965 లోనే వేశామంటున్నారు. వారు చెప్పిన ఇన్ ఫర్మేషన్ కరెక్ట్ కాదు.

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి:—1962 లో ఎక్కడ ప్రాశారు? 65లో ప్రాశారు.

డాక్టర్ టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు:—1962 లో ప్రాశారు. I have got the proof to show.

శ్రీ ఎస్. సిద్ధారెడ్డి:—మూడు ప్లాన్స్ నయారైన తరువాత దానిని గురించి అలోచించి వచ్చిన రిపోర్టులో యీ సలహా ఉంది. మూడవ ప్లాన్ ఎప్పుడు కంప్లీట్ అయినది? 1965 కన్నా ముందే మూడవ ప్లాన్ కంప్లీట్ అయినదని అంటారా?

#### EVALUATION OF WORKING OF P. H. CENTRES

354—

\*690 (1216) Q—Sarvasri A. Madhava Rao (Nellore) and P. Subbaiah.—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state—

(a) whether there has been any independent Evaluation of the working of Primary Health Centres in Panchayat Samiti Blocks and if so, with what result,

(b) whether the Government is aware that many of them are running without medicine and necessary equipment to be of service in the area in which they are located; and

(c) whether the Government is also aware of the worst situation prevailing in several subsidised Ayurvedic rural dispensaries in the Blocks?

The Minister for Health & Medical (Sri M. Ibrahim Ali Ansari) — (a) Yes, Sir The Evaluation Wing of Planning Department has undertaken a study on the working of Primary Health Centres. The data collected is being analysed and the report is under preparation.

(b) As the Medical Stores Depot could supply the medicines to the tune of Rs. 3000 only to each Primary Health Centre, out of the allotted amount of Rs. 7,000 there was short supply of medicines to Primary Health Centres. With a view to supply medicines in time, the District Medical and Health Officers have also been authorised to purchase locally under rate contract and supply to each Primary Health Centre to the tune of Rs. 4,500 in the first instance, subsequently for Rs. 2,500 if the Medical Stores Depot fails to supply in time.

(c) As no complaints have been received it has to be assumed that the Dispensaries are working satisfactorily.

Sri P Subbaiah.—For the question (c) whether the Government is also aware of the worst situation prevailing in several subsidised Ayurvedic rural dispensaries in the Blocks?, The Minister has said that as no complaints have been received it has to be assumed that the Dispensaries are working satisfactorily. I think that the

Minister, perhaps, is not aware of the situation prevailing there in each and every Rural Dispensaries including the inadequate supply of medicines there. Will the Minister consider about the supply of medicines also and take a decision immediately?

Sri Mohd Ibrahim Ali Ansari :—As the things stand there is no difficulty in supply of medicines to the Primary Health Centres as it is. Medicines are being supplied in time.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి :— అధ్యక్షా, అసలు ప్రయిమరీ హెల్త్ సెంటర్స్ లో మందులు లేవు. మంత్రిగారు మందులు ఉన్నవి అంటున్నారు. నేను గ్రామాలు వెళ్ళి చూశాను. ఫామిలీ ప్లానింగ్ విషయంలో ఇద్దరు డాక్టర్స్ వచ్చారు. మీరు ఇంజనీర్స్ తెచ్చుకొంటే అపరేషన్ చేస్తామని లేకపోతే లేదని చెప్పటం జరిగింది. కనీసం కాంటాక్టు గుర్తూడ లేకుండా అపరేషన్ చేయటానికి వచ్చారంటే ఎంత అధ్వాన్న పరిస్థితి ఉన్నదో చూడండి. అట్లాంటి పద్ధతిని సవరిస్తారా? దానికి కావలసిన డబ్బును కేటాయిస్తారా?

శ్రీ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారీ :—మంచిది, చూస్తాను.

Sri K. Buchirayudu (Kovvur) :— There are so many cases of misuse of the medicines in the Primary Health Centres? Will the hon. Minister also give a list of the medicines supplied to the Primary Health Centres and check the mis-use of medicines by the Medical Officers there?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :— So far, I have not received any such complaints. I take the information and I will do something in this regard.

Sri K. Buchirayudu :— Atleast you give the list of medicines that are supplied to the Primary Health Centres? You send the lists to the Primary Health Centres.

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :— I will see that it is being done.

#### P. H CENTRES IN IN NELLORE

355—

\* 858 (2279) Q.— Sri Dhanenkula Narasimham :— Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to State :

(a) the number and names of Primary Health Centres in Nellore district which stopped functioning during 1967-68 for want of doctors, and

(b) if so the reasons for failure?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :— (a) The posts of Medical Officer were vacant for short spells in the following 7 Primary Health Centres :

1. Primary Health Centre, Ananthasagaram.
2. Primary Health Centre, Chintavaram.
3. Primary Health Centre, Kakurla
4. Primary Health Centre, Mallam.
5. Primary Health Centre, Narrawada.
6. Primary Health Centre, Pedacherlapalle,
7. Primary Health Centre, Magarumudi.

But alternate arrangements were made by posting Medical Officers of near-by institutions placing them in additional charge. As such no Primary Health Centre in Nellore District stopped functioning during 1967-68 for want of doctors,

(b) These short spells are due to transfer of some doctors for Post Graduate studies, and some Medical Officers proceeded on leave. 7 ప్రముఖ పాల్త సెంటర్లలో డాక్టర్ కొన్నిదినాలు లేకుండా ఉండెను. తర్వాత పోస్టు చేశాము. కొందరు బయటకు వెళ్ళిపోయారు. కొందరు పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్ స్టడీస్కు ట్రాన్స్ఫర్ అయినారు. కొన్నిపోస్టులు వేకేంట్ అయినవి. డాక్టర్ లేడు అని ఏ ప్రముఖ పాల్త సెంటర్ బందుకాలేదు. చుట్టుప్రక్కల ఉన్న డాక్టర్ను పోస్టు చేశారు.

శ్రీ ధనేంకుల నరసింహం :— ఏ ఏ ఆరోగ్య కేంద్రాలలో ఎన్నాళ్ళు వైద్యుడు లేకుండా ఉండటం జరిగింది? దానికి కారణం ఏమిటి? వైద్యుల కొరతవల్ల ఆరోగ్య కేంద్రాలలో నియామకం చేయకుండా ఉన్నారా? లేక, డాక్టర్స్ ఉండికూడ ప్రభుత్వానికి ఉన్న అర్థికచిక్కులవల్ల డాక్టర్స్ను వేయకుండా వాయిదా వేశారా?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :— I am not understanding what he is saying, Sir

Sri S. Vemayya :— There are a number of doctors available at the disposal of the Government and the Primary Health Centres are without doctors. May I know the facts regarding Nellore District where the Centres are without doctors? Why not the Government post the Doctors to the Primary Health Centres? What is the reason for delay?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :— It is true that we have posted doctors to each and every Primary Health Centre. It is not for want of Doctors there were no postings. We have posted the Doctors, but some of them have not joined duty.

#### SERVICE ROLLS FOR N. M. RS. WORKERS

356—

\* 398 (1613) Q.— Sri R. Mahananda :— Will the hon. Minister for Power be pleased to state :

(a) whether there is any proposal before the Government to open 'Service Rolls' for all the N. M. R. Workers at Srisailem Hydro-Electric Project ;

(b) whether the dearness allowance enhanced in G. O. Ms. No. 169 dated 1-7-65 and G. O. Ms. No. 84 dated 20-4-66 is being paid to the N. M. R. workers at this Project ;

(c) whether the Malaria allowance (Unhealthy Localities Special Pay) construction allowance and Go Home allowance are paid to the N. M. R. workers of this Project ; and

(d) whether any representation has been received from the Srisailem Project Employees and Mazdoor Union (Regd. No. 3809) by the Chief Engineer (Projects) to provide adequate transport

facilities and ample and free supply of water and electricity to all the labourers and to open a dispensary at the Dam site for first aid treatment ?

The Minister for Power (Sri V. Krishnamurthy Naidu) (a) No, Sir.

(b) Yes, Sir.

(c) No, Sir.

(d) Yes, Sir.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—అధ్యక్షా, ఈ ఎస్. ఎం. ఆర్. క్రింద ఉన్న వారిని ఇన్ని సౌకర్యాలు యీ విధంగా ఉంచటంవల్ల వారికి సర్వీసు ఉన్నప్పటికీ, ఏ నిమిషమైనా వారిని తీసివేసే అవకాశం ఉన్నది. వారికి కంటిన్యూయన్ సర్వీసు ఉన్నదికాబట్టి, వారికి యీ రోల్స్ పర్సాటుచేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తారా ?

శ్రీ వి. కృష్ణమూర్తినాయుడు :—ఎస్. ఎం. ఆర్. డెయిలీవేజెస్మీద, వర్క్ డిమాండ్మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. వారికి మన్ తరీ రోల్స్ పర్సాటు చేయటానికి అవకాశం ఉండదు. చేయటానికి వీలుపడదు.

#### CODE OF CONDUCT FOR LABOUR RELATION

357—

\* 155 (1920) Q.—Sri Agarala Eswara Reddy, —Will the hon. Minister for Labour be pleased to state :

(a) whether a comprehensive code of discipline and code of conduct in Labour management relations have been evolved; and

(b) the aims of the "New Policy" ?

The Minister for Labour (Sri G. Sanjeeva Reddy) :—(a) There is already a Code of Discipline a tripartite agreement between the management Labour and the Government; but no Code of Conduct has so far been evolved.

(b) The matter is under consideration

#### HOUSE SITES TO HARIJANS OF THUMMAPALA

358—

\* 581 (6298) Q.—Sri K. Govinda Rao : Will the hon. Minister for Social Welfare be pleased to state :

(a) whether there is any proposal to acquire land for house sites for Harijans of Thummapala Village, Anakapalli Taluk, Visakhapatnam District, and

(b) if so, whether the acquisition has been completed ?

The Minister for Social Welfare (Sri D. Perumallu) :—(a) Yes, Sir.

(b) No, Sir.

శ్రీ కె. గోవిందరావు :—ఎందుచేత ?



శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—వై భూములు చాలా విలువైనవని, దాని విలువ ఎకరం వదివేల రూ. లు ముప్పుతు ఉంటుందని, సుమారు 20 వేల రూ. లు వాటి విలువ ఉంటుందని, హరిజనులు అంగీకరించేపక్షంలో హరిజనవాడకు ఒకటిన్నర మైళ్ళ దూరంలో (అక్కడ ఎకరం చెయ్యి, రెండువేలు ఖరీదు ఉంటుందికాబట్టి) హరిజనవాడ అక్కడకు మారినై మంచిది అని అక్కడి ఆర్. డి. ఒ. గారు రిపోర్టు పంపించారు.

శ్రీ ఎస్. రాఘవరెడ్డి :—అక్కడ భూమి విలువ ఎక్కువ ఉన్నంత మాత్రమున హరిజనులకు అక్కడ ఇండ్లులేకుండా పోవాలా? గ్రామానికి మైలున్నదూరంలో ఉంచటంవల్ల అంటరానితనం పోతుందా? దీనికన్నా వారికి దండకారణ్యంలో ఏర్పాటుచేయటం మంచిదేమో ఆలోచిస్తారా?

శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—సాధ్యమైనంతవరకు ప్రభుత్వానికి ఖర్చు తగ్గాలని ...

#### FOREST ADVISORY BOARD

359—

\* 559 (2611) Q.—SRI P. Subb'ah :—Will the hon. Minister for Forests be pleased to state ;

(a) whether the State Forest Advisory Board is functioning in the State; and

(b) if so, who are the members thereof and when did it meet last ?

The Minister for Forests (Sri S. Suryanarayana Raju) :—(a) The State Forest Advisory Board was constituted in 1965, and on the expiry of the term of non-officials, a fresh Board is being set up.

(b) The list of members of the Board is placed on the Table of the House. The Board met last on 1-1-1966.

(ఎ) అవునండి.

(బి) కొత్తగా ఏర్పాటుచేయబడిన మండలి సభ్యులజాబితా సభాసమక్షంలో ఉంచబడినది. ఈ మండలి ఇంతవరకు సమావేశంకాలేదు.

#### ANSWER PLACED ON THE TABLE OF THE HOUSE

[ Vida L. A. Q. No. 2611 (Starred) \*359 ]

#### Official Members :

- |                                                                                                                                   |                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| 1. Minister for Agriculture (Forests)                                                                                             | .. Chairman         |
| 2. Member Board of Revenue Incharge of Estate & Private Forests                                                                   | .. Vice-Chairman    |
| 3. Chief Conservator of Forests                                                                                                   | .. Member-Secretary |
| 4. Secretary to Government, Food and Agriculture or Joint Secretary to Government Food and Agriculture (as an alternative member) | .. Member           |

5. Chief Engineer, Public Works Department (Buildings) .. Member
6. Chief Engineer (Electricity) .. Member
7. Director of Industries and Commerce .. Member
8. Director of Agriculture .. Member
9. Director of Animal Husbandry .. Member
10. Director of Fisheries .. Member
11. Director, Central Laboratories, Hyderabad .. Member
12. Forest Utilization Officer. .. Member
13. Sri Mazharuddin Ahemad, Deputy Chief Conservator of Forests .. Member
14. Finance Advisor (Food & Agriculture) .. Member

*Non-Official Members :*

1. Sri L Lakshmana Das, M.L.A., Srikakulam
2. „ Chodī Mallikarjuna, M.L.A., East Godavari
3. „ Ruthala Latchepatrudu, M.L.A., Visakhapatnam
4. „ V. V. Krishnamraju, M.L.A., East Godavari
5. „ Allu Dasavatharam, M.L.A., Visakhapatnam
6. „ Dapili Panduranga Reddy, M.L.C., Kurnool
7. „ K. Venkateswarlu, M.L.A., Guntur
8. „ Poola Subbaiah, M.L.A., Kurnool
9. „ Tambura Balakrishniah, M.L.A., Chittoor
10. „ C. Madhavareddy, M.L.A., Adilabad
11. „ G. V. Pithambara Rao, M.L.A., Adilabad
12. „ V. Venkatarama Reddy, M.L.A., Nizamabad
13. Smt. S. L. Devi, M.L.A., Medak
14. Sri M. Krishniah, M.L.A., Warangal
15. „ D. Venkaiah, M.L.A., Khammam.
16. „ Alluri Bapineed, M.L.A., West Godavari
17. „ Narasareddy, M.L.A., Adilabad
18. „ T. Hayagrivachari, M.L.A., Warangal
19. „ L. Ayyapureddy, M.L.A., Kurnool
20. „ T. Bhaskara Rao, I.C.S. Retired (Trade Representative) Hyderabad
21. The President, Timber Merchants Association, Rajahmundry, East Godavari District or a Representative of the Association nominated by the President.
22. A member nominated by the Andhra Chamber of Commerce Branch, Secunderabad
23. Sri V. S. Rao, I.F.S. (Retired Inspector General of Forests) and presently Timber Advisor to the Railway Board.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—ఇదివరకు పాతబోర్డు ఉన్నది. చాలామంది వోడి ఫోయిన ఎం. ఎల్. పి. లు అందులో ఉన్నారు. అందువల్ల కొత్తబోర్డు ఏర్పాటు చేస్తారా ?

(శ్రీ) సాగి సుర్యనారాయణరాజు :—కొత్తబోర్డు ఏర్పాటుచేశామని మనవిచేశాను.

# SETTING UP OF DIVINERS FOR WELL SINKING

360—

\*1075 Q — Sri T C Rajan :—Will the hon Minister for Marketing be pleased to state :

(a) whether there is any proposal with the Government to employ a water Diviner in each district to assist the ryots who seek to sink a well, and

(b) if so, when it is going to come into effect ?

The Minister for Marketing (Sri Ramachandra Rao Kalyani) -

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(శ్రీ) టి. సి. రాజన్ :—రైతులు బావులు త్రవ్వడంలో దానిక్రింద నీరు ఉన్నదో, బండ ఉన్నదో తెలియకుండా చాలమంది నష్టపడుతున్నారు. ప్రజాధనమే కాకుండా, ప్రభుత్వం యిచ్చే సబ్సిడీ కూడ ఈ విధంగా చాల అన్యాయం అయిపోతున్నది. కాబట్టి బావులను సర్వే చేయించి నీరు ఉన్నదా లేదా అని చూసేవాళ్ళను నియామకం చేస్తే బాగుంటుంది. మైసూరు రాష్ట్రంలో కూడ అలాగ చేస్తున్నారు— కాబట్టి యిక్కడ మన ప్రభుత్వం ఆ విషయం ఆలోచిస్తుందా?

(శ్రీ) రామచంద్రారావు కళ్యాణి :—జియాలజిస్ట్ చూస్తున్నారు. కె.ఆర్.కె. మూర్తి అనే వాటర్ డివైవర్ ఉన్నారు. అది సైంటిఫిక్ గా కాదని అది డ్రాప్ చేసినాము. దానికి మేము వేరే వ్యవస్థ చూస్తున్నాము.

## SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

### NON-PRACTISING ALLOWANCE TO THE DOCTORS

S. N. 360-A

S.N.Q. No 1722-C—Sri Vavilala Gopalakrishnayya :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) whether the amounts of the non-practising allowance intended to be paid to the Doctors in Government Medical Colleges consequent to the ban on private practice have been paid to any of those categories ; and

(b) if so, to which categories and for how many months ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—(a) The amount of non-practising allowance now called special allowance which is intended to be paid to the doctors in Government Medical Colleges consequent on the ban of private practice has been authorised to be paid to those categories as per the orders of Government issued in G. O. Ps. No. 2076/Health, dt. 19-10-68.

(b) It has been authorised to be paid to Civil Surgeons and Asst Surgeons categories of Medical doctors from 1-11-68 onwards. It is not being paid to others other than Medical Officers,

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :—They were not paid. The order was issued. In that order it was said that for some categories, the special allowance will be paid. But they are not receiving this amount.

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—There were some difficulties in payment. Now, as far as I know, they have been paid.

RURAL DISPENSARY AT LAKHANAPURAM

S. No 363-B

S N. Q. No 1722-N —Sri M. B. Parankusam :—Will the hon Minister for Health & Medical be pleased to state .

(a) whether the Government are aware of the non-supply of medicines to the rural dispensary at Lakanapuram in Kurupam Samithi, Srikulam district, since the last two years ;

(b) the reason for the non-supply of medicines since the last two years, though the Doctor and other staff are paid their salaries ; and

(c) whether medicines will be supplied immediately ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—(a) No, Sir,

(b) General funds of Panchayat Samithi, Kurupam from which expenditure on medicines is met, are poor.

(c) The Panchayat Samithi authorities have indicated that the medicines would be supplied.

ఎ. అవును.

బి. సమితి ఫండ్లు లేక వారు మెడిసిన్ సప్లయ చేయలేదు. ఇప్పుడే వారిని తెలిసికొంటే సప్లయ చేస్తారని చెప్పినారు.

శ్రీ ఎం. బి. పరాంకుశం :— శ్రీ కాకుళం జిల్లాలో కురపాం సమితి ఏరి యాలో లక్ష్మపురం రూరల్ డిస్ పెన్ సరీ అనేది చాలాకాలం నుంచి ఉన్నది. ఈ గ్రామం 5 వేల జనాభా కలది. చుట్టూ పదిమైళ్ల దూరంలో అస్పత్రి అనేదిలేదు. ప్రజలు చాల యిబ్బంది పడుతున్నారు. రెండు సంవత్సరాల నుంచి డాక్టర్లుకు జీతం యిస్తూ అక్కడ పనిచేసేటటువంటి వార్డుజాయ్కు జీతం యిస్తూ మందులు లేకుండా ఉన్నాయి. సమితి ప్రెసిడెంటుకు చెప్పినాము, డి.ఎమ్. జి. గారికి చెప్పినాము. రెండు సంవత్సరాల నుంచి ప్రజలకు వైద్య సౌకర్యం లేకుండా యున్నది. ఇలాంటి అస్పత్రిని వెంటనే అప్ గ్రేడు చేసి గవర్నమెంటు పోస్టుల్ గా డిల్ చేసి మందులు ప్రతి సంవత్సరం రూ. 2 వేలకు తక్కువ కాకుండా సప్లయ చేస్తారా? తక్షణ చర్యలు తీసుకుంటారా?

శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారి :— మందులు సప్లయ చేసే రెస్ పాన్సిలిటి మెడికల్ డిపార్టుమెంటు మీద లేదు. సమితివాళ్ళు సప్లయ చేస్తారు. వాళ్ళదగ్గర డబ్బు లేక సప్లయ చేయలేదు. మొన్ననే డై రెక్టరుగారు వాళ్లను కాంటాక్టు చేసి తెలుసుకొన్నారు. ఇమిడియట్ గా సప్లయ చేస్తారని చెప్పినారు.

శ్రీ కె. రామనాథం (ముదివేపల్లి):— మంత్రిగారు సీకి సమాధానం చెప్పతూ ఫాక్టరీవారు ఈ మొత్తాన్నీ యితరంగా వారి అవసరానికి ఉపయోగించడం వల్ల కూడ తిరిగి కట్టడం జరిగిలేదన్నారు. ఫాక్టరీలకు క్రితం సంవత్సరం ఆ క్రితం సంవత్సరం కూడ చాల ఎక్కువగా లాభాలు వచ్చినాయని చెప్పినారు. అటువంటి పరిస్థితిలో యింకా ర్గిలక్షల రూపాయలు ఫర్టిలైజర్స్ కు ప్రభుత్వానికి కో ఆపరేటివ్ షుగర్ ఫ్యాక్టరీస్ కట్టలేదంటే చాటిని కలెక్ట్ చేయడానికి ఏమి ప్లాన్ తీసుకోంటున్నారు? ఇంతవరకు ఎందుకు తీసుకోలేదు.

శ్రీ ఎ. భగవంతురావు:— కలెక్ట్ చేయడానికి స్టాంక్ గా వ్రాశాము. ప్లాన్ తీసుకుంటాము.

#### BUSINESS OF THE HOUSE

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య:— కిరి ప్రశ్నకు మంత్రిగారు సమాధానం చెప్పారు. ఇక్కడ చచ్చిపోయినవారి పేర్లు కూడ సలహా బోర్డులో మెంబర్లుగా చేర్చారు. బ్రిటిషవారే కాకుండా చచ్చినవారు కూడ మెంబర్లుగా ఉండవచ్చునా?

(Some Members raised slogans of 'Jai Telangana')

Sri P. Narasinga Rao :—Mr Speaker, Sir, I am very much grateful for your kind....

Mr. Speaker —You need not express any kind of thanks. It is my duty to make necessary arrangements and give protection to all the Members.

What is that Mr. Govindha Reddy, you are going to say?

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి:—అధ్యక్షా, మా డిలెక్షన్ ని హైకోర్టు ఇల్లిగల్ అని తీర్పు చెప్పినది. మేము సభకు హాజరుకాకుండా ఈ ప్రభుత్వము చేసినది. దానికి నేను చెప్పిన కారణాలు వున్నవనుకోండి. వేరే కారణాలు వున్నవనుకోండి. ఒకటి మాత్రము ఇప్పుడు మీరు తేల్చి చెప్పాలి. ఈ ప్రభుత్వము మమ్ములను కావాలని డిలెక్షన్ లో పెట్టినది కాబట్టి ఆ పీరియడ్ అంతా మేము సభలో హాజరు అయివున్నట్లుగా మీరు చెంటే ప్రకటించాలి మరే మేము జైలులో కూర్చోనలేదు. ఈ ప్రభుత్వము మమ్ములను అన్యాయంగా అక్రమంగా, అధర్మముగా జైలులో పెట్టినది మేము ఇక్కడ ప్రజెంటు అయి వున్నట్లుగా ఖావించాలని కోరుతున్నాను. శాసన సభ్యులను 151 సి.ఆర్.పి.సి క్రింద అరెస్టు చేయకూడదని ప్రభుత్వానికి మీరు ఒక ఆర్డరు పాస్ చేయాలి. గౌరవసభ్యులు, ప్రజలచేత ఎన్నుకోబడిన సభ్యులను మిస్క్రియంట్స్ మాదిరి 151 క్రింద అరెస్టు చేయడము, అచ్యుతరెడ్డిగారిని, మాణిక్యరావుగారిని ఆ నిధంగా ట్రీట్ చేయడము చాల అవమానకరము అని మనవిచేస్తున్నాను. దాని మీద మీరు ఏమి చెబుతారు అధ్యక్షా,

Mr. Speaker:—You have raised a very interesting point. I will consider about it. It is a good point. It is an interesting point. It is not an adverse comment on the point you raised, when I say it is a good point. You must feel satisfied if I compliment you.

\* \* \* Expunged as ordered by the Chair

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్షా, మిమ్ములను బాధపెట్టడము మాకు ఎంత మాత్రము యిష్టములేదు మేము ఉక్రేకముతో వస్తున్నామని మీరు అనుకోంటున్నారు మీరు తెలుసుకోవాలి. మేము ఇంట్లో వుండి లంగాడాకు అన్యాయము జరిగింది. న్యాయముకావాలని అడిగితే తీసుకొని పోయి పి.డి. ఆఫ్ఫ్ క్రింద. 151 సి ఆర్.పి సి. క్రింద అరెస్టు చేయడము జరుగుతున్నది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—చెప్పిన విషయాలే మరల చెబితే ఎట్లా? మొదట చెప్పినది అదే కదా. That is exactly what you stated before. You are repeating the same thing over and over again.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—లూటింగ్ ఎవరుచేయించారు అని అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—చెప్పిన విషయాలే మరల చెబుతున్నారు.

Sri M. Manik Rao :—Yesterday, I requested you, sir. In lobby I have seen so many police officers undressed—of course, they have got some dress. Still they are there in the lobby Yesterday, I requested you whether they were there as a result of instructions from you or from Tupaki Ramanna. I want to ask you whether you have specifically ordered to keep these police CID inside the lobbies. As a member, I cannot talk freely when they are there, if I talk to anybody, some one of them comes in between. In the lobbies, I have seen more than 22 people — are still there. I request to know whether these are your instructions to specially station them in the lobby. I want a clarification from you. Yesterday, I pointed out. I want you to clarify it now, Sir.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు :—అధ్యక్షా, తమరిని నేనేమీ బాధించదలచుకోలేదు. నియమాల ప్రకారము చేసుకొనడమువల్ల సులువుగా వుంటుందని నేను గౌరవ సభ్యులను కోరుచున్నాను.

Mr. Speaker :—Why all this prefacing. ముందు మీరు నడుచుకొని మిగతావారికి చెప్పండి.

శ్రీ సి.వి.కె. రావు :—బాగా చెప్పారు అధ్యక్షా, నేను ఎప్పుడు నడచుకోను అంటే ఇతరులు నడచుకోనప్పుడు నేనుకూడ ఉల్లంఘిస్తాను కుక్కకాటుకు చెప్పుదెబ్బ తెలుసు అనుకోండి. ఈ సందర్భములో దీనిమీద చర్చ అయి మిగతా సభ్యులకు ఎప్పుడు వెడతామనేది నిర్ధారణ చేయాలని కోరుచున్నాను.

Mr. Speaker :—Occasions like these do arise sometimes in this House—not only in this House but in other Houses too. The only thing is we have to deal with situations as and when they arise rather carefully. There have been occasions like these in other Houses, and they do arise. I am trying my best to deal with the situations as tactfully as I can. I have been appealing to members not to use unparliamentary language, not to get excited but try to remain as calm and cool as possible. That is what I have been appealing to the members. It is true that members got up and spoke without my permission. I could easily have said and asked them to

go away. I can use that power. That is very easy. But all the same let me try to be as indulgent as possible towards them. The only thing is let us try to understand each other with some sympathy,—not to unnecessarily worsen the situation. It is a problem which has got to be tackled and solved with sympathy and understanding and it is for you, members to consider about it.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—మా కోర్ట్ మాణిక్యరావు గారు చెప్పిన తుపాకీ రామన్న ఎవరో చెప్పాలని కోరుచున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఏ రామన్ననో, పుల్లనో. . ఎందుకమ్మా అది అంతా.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—एक स्मटिकरण मेरे दोस्त मानिक राव साहब ने कहा कि अन ट्रेन्ट पोलिस आफिसर्स यहा हैं। मैं समझता हूं उन का मतलब इन से है।

Mr. Speaker :—Not only the Police officers ; I myself could not recognise Mr. Manik Rao with his beard and all that. It is just possible that some body might have committed some mistake.

Sri M. Manik Rao :—I have asked you about a clarification Sir. Have instructions gone from you to keep the police people in the lobbies?

Mr. Speaker :—One thing I must tell. So far as arrangements inside the premises and inside the House are concerned, it is entirely my responsibility. I will see that no inconvenience is caused to any member. The only thing is, when members are coming in their cars, as far as possible, let them not bring or let them try to avoid outsiders in their cars.

Sri G. Raja Ram :—He is complaining about police in the lobbies

Mr. Speaker :—About lobbies. I will see that the lobbies are cleared of Police Officers. There are some people on watch and ward duty. It is only at the entrance that some people are posted to prevent outsiders entering the lobbies.

శ్రీమతి విమలాదేవి (చెన్నై) :—అధ్యక్ష, మాణిక్యరావు గారి విషయములో మార్పు వచ్చినది కనుక తెలుసుకోలేకపోయామని అన్నారు. కాని నేను నా బిల్లును తీసుకోడానికి సాయంత్రముపూట పస్తూ ఉంటే నన్ను గేటులోనే ఆపారు. చప్రాసీని పిలవవలసివచ్చింది. పైనుంచి నాలో ఏమీ మార్పు రాలేదు కదా

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీరు మెంబరు కాని, మీ భర్త మెంబరుకాదు కదా, మీకు ఉన్న అధికారము వారికికూడ ఉండనుకొంటే పొరపాటు.

శ్రీమతి విమలాదేవి :—నేను ఒక్కరినే రిజ్లో వచ్చాను, కావలసివుంటే తెలుసుకోవచ్చు.

Mr. Speaker :—I will see that no inconvenience is caused.

శ్రీ పి. గోపరనరెడ్డి :—మేమంతా ఆసరబుల్ మెంబర్లము, మేము అసెంబ్లీ సమావేశములో కూర్చోనివుంటే మమ్మలను జైలులో పెట్టినట్లు అసెంబ్లీ చుట్టూ పోలీసులను పెడితే ఎట్లా అధ్యక్ష, క్రిమినల్స్ మాదిరి చూస్తే ఎట్లా? క్రిమినల్స్

మాదిరి మేము ఎక్కడకు పోకుండా పోకుడితే జబర్ స్టాగా పోలీసులను పెడితే ఎట్లా అధ్యక్ష. ఇది ప్రభుత్వమా నాగలాండా ?

Mr. Speaker —Unfortunately I cannot make any observations while sitting here. If you can come to my chambers, I will make my own observations about the arrests and all that. I cannot make any observations sitting here as Speaker, and it will not be proper also for me

Sri K. Atchuta Reddy — I presume that you will be kind enough to go through the question of privilege raised.

Mr. Speaker.—Why do you think I will not go through that ?

Sri Konda Laxman Bapujee.—With your permission, I point out Sir that I sent questions from the jail about a month back questions pertaining to different matters relating to Telangana, the situation that developed during the last 8 months. I would like to get replies to them as early as possible. May I get your assistance, Sir, in getting the answers at the earliest possible time ?

Mr. Speaker —Many of you have sent many questions I have asked the office to give information regarding the questions admitted and when they are coming into the House for being answered. It is just possible, within a day or two you will get information from the office.

Sri Konda Lakshman Bapujee :— About a month back, we sent the questions. If they are disallowed, we could have been informed earlier.

Mr. Speaker —It is possible that your questions might have been admitted. You will be informed of the dates when those questions will be coming up for answers in the House.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :—అధ్యక్షా. మాది ఒక పాయింటు. మేము తైలు నుంచి అధారిటీస్ ద్వారా మీకు ఒక రిక్వెస్టు పంపించాము. కానీ మీకు అది అంది నటుగాని దానిపై ఏమీ చర్య తీసుకున్నారోగాని నాకు ఇంతవరకు కమ్యూని కేట్ కాలేదు. దానినిబట్టి చూస్తే మీ శక్రెటరీయట్ వారు మిమ్ములను మోసం చేస్తున్నారా లేక మమ్ములను చేస్తున్నారో తెలియదు. ఎందుకంటే ప్రశ్నించు ఎలక్షనుకు వోటు చేయడానికి నన్ను ఎస్ కాడ్డుతో తెచ్చారు. అదే విధంగా ప్రశ్ని రోజు సమావేశానికి నేనుఎబండు కావడానికి నాకు ఎక్సార్టు యిచ్చి ఎటండు చేయించవలసిందని ఆ బాధ్యత మీపైన ఉందని నేను రిక్వెస్టు చేశాను. దాని వరకు జవాబు రాలేదు. అది క్లారిఫై చేయమని కోరుతున్నాను.

Mr. Speaker —I think I received your letter. Immediately I took action and asked that authorities to provide an opportunity for you to vote. I have taken necessary action and I think you were allowed to vote.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :— నేను కట్టడిలో ఉన్నాను కాబట్టి శాసన సభకు ఎటుండు కావాలని కోరుతూ మీకొక లేఖ వ్రాశాను. ఆ లేఖ మీకు అందిందో లేదో నాకు తెలియదు. దానిపైన చర్య తీసుకున్నారో లేదో తెలియదు.



Mr. Speaker.—There are a number of High Court decisions. No member while under detention can be brought to the House. I cannot compel the authorities to produce members under detention before the House. In the light of those decisions, I could not do anything.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :— నేను రైట్ చేసిన అంశను మేము మొత్తం ఎంత కాలం డిఫెండ్ చేసుకుంటున్నామో దానిపై అదంతా కూడా మేము ప్రజెంటు అయినట్లుగా భావించమని కోరుతూ దానిపై చూలింగు ఇవ్వాలి అధ్యక్షా.

Mr. Speaker.—If as a result of your absence in the House, your membership is going to cease, I may consider. Your membership, I believe, will not cease on that account. You need not be worried about it.

శ్రీ కె. అచ్యుతరెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఎల్లుండి శలవు. అందుకు నా ప్రీవి లేజి మోషను లేవే తీసుకుంటే బాగుంటుంది.

Mr. Speaker.—What is the urgency about it. Why are you worried about it. One day's delay does not make much difference.

Sri K. Atchuta Reddy :—You must appreciate our anxiety.

Mr. Speaker :—You take things in a disinterested manner. After you gave notice and I will consider about it. What is the hurry?

Sri K. Atchuta Reddy :—When can I expect it?

Mr. Speaker.—Day after tomorrow.

Sri K. Atchuta Reddy.—Day after tomorrow is a holiday.

Mr. Speaker.—Since you say that day after tomorrow is a holiday, it will be taken up on the next working day.

శ్రీ పి. నరసింగరావు :—ముఖ్యమంత్రిగారి రైట్ పైజ్ టెంచీమీద వారి సెక్యూరిటీ ఆఫీసరు సీతాపతిగారు కూర్చున్నారు. అంత ప్రమాదమయిన పరిస్థితి ఏమి. వారికి తమరు వర్మిషను ఇచ్చారా? I raise a point of order, Sir.

Mr. Speaker.—Whoever enters the House, if he is not a Member, unless he takes my permission, he will not be here.

Sri P. Narasing Rao.—Has he taken your permission, Sir?

Mr. Speaker :—Every day? We have given general permission for the entire session.

శ్రీ పి. నరసింగరావు :—మేముకూడా మా సెక్యూరిటీ ఆఫీసరులను మా వెంట తీసుకురావచ్చునా?

Mr. Speaker.—When you become the Chief Minister.

Sri P. Narasing Rao :—I can understand concerned officers sitting here, but not the Security Officer of the Chief Minister.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—అధ్యక్షా, తెలంగాణా నిట్యుయేషన్ గురించి నేనొక అడ్జరన్ మెంటు మోషను యిచ్చాను. దానిని గురించి చర్చించవలసిన అవసరం గురించి తమకు తెలుసు. ఆ తీర్మానం తీసుకుంటే బాగుంటుంది.

Calling attention to a matter of urgent public importance 2nd September, 1937. 145

*re* : Eviction of poor cultivators of banjar lands in Kammampalli, Narsampet taluk

Mr Speaker :—I disallowed your adjournment motion for this reason; Telangana matter is a continuing matter. For the last 8 months or 9 months, this movement is there. Now, It is not as though you are referring to any particular incident of a recent occurrence. It is there and every day you are discussing the issue in the House.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—నేను ప్రత్యేకం రిజల్యూషను యిచ్చాను. ప్రస్తుత పరిస్థితి సాల్వే చేయడానికి మార్గం చర్చిస్తే బాగుంటుంది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— రోజూ ఆ విషయాన్ని గురించి చర్చ జరుగుతోంది; తెలంగాణ సమస్యగురించి గవర్నరుగారి ప్రసంగంపై చర్చ జరిగిందా లేదా ?

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—జరిగిందండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఇప్పుడుకూడా జనరల్ డిస్కషనుపై చర్చ జరుగుతూందా ?

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—జరుగుతుందండి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ప్రత్యేకంగా మళ్ళీ ఎందుకు ? While during discussion on the Governor's address, a number of members have referred to it. During the general discussion on the budget a number of members are referring to it. If all the members think there is a very important issue which should take precedence over the business of the House, I am prepared to consider about it. Strictly under the rules it is not admissible. I am sorry, I have disallowed it.

# CALLING ATTENTION TO MATTERS OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

*re* : EVICTION OF POOR CULTIVATORS OF BANJAR LANDS IN KOMPALLI VILLAGE OF NARASAMPET TALUK

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—అధ్యక్షా, నిన్ననే రెవిన్యూ మంత్రిగారు సమాధానం చెబుతూ బంజరు భూముల నుంచి బేదఖలు చేయమన్నారు. ఎట్లా బేదఖలు చేస్తున్నారో తమ దృష్టికి తెస్తాను. వరంగల్ జిల్లా నరసంపేట తాలూకాలో కమ్యూన్వల్లి అనే గ్రామంలో 108 ఎకరాలు బంజరునున్నవి. అందులో 82 ఎకరాలు భూస్వాములు దున్నుకుంటున్నారు, 40 ఎకరాలు భూమిలేని పేద రైతులు దున్నుకుంటున్నారు, అయితే యీ పేదలు దున్నే భూమిని బేదఖలుచేసి భూస్వాములు దున్నే భూమిని బేదఖలు చేయకుండా ఉంచడం అనేది ఉంది. ఆ గ్రామంలో వున్న భూస్వాముల గుండా గాంగును ఉపయోగించి వారిని బేదఖలు చేశారు. బేదఖలు చేశారని ఆ భూమి నుంచి పొమ్మని గట్టిగా నిలిబడితే సర్కిలు ఇన్ స్పెక్టరు స్వయంగా వచ్చి మీరు భూమి దున్నడానికి వీలులేదు అంటే వారు మేమే దున్నడానికి వీలులేదా లేక మరెవరూ దున్నడానికి వీలులేదా అంటే మీరు మాత్రం దున్నడానికి లేదు అని వారిని

146 2nd September, 1939. Calling attention to a matter of urgent public importance:

re: Eviction of poor cultivators of banjar lands in Kammappalli, Narsampet taluk.

పట్టుకొనిపోయి కేసు పెట్టి దెబ్బలుకొట్టారు. అట్లాగే మాదన్న పేట అనే మరొక గ్రామంలో దాదాపు 60 ఎకరాల పైరు మేపించారు. రెండు మాసాలు ఎదిగిన పైరును మేపించారు. పైరు మేపించారని చెప్పినవారిని పోలీసులు స్టేషనులో పెట్టి కొట్టడం జరిగింది. అట్లాగే నల్లగుండి అనే గ్రామంలో అల్వాల చెంకట రెడ్డి, చెరుకుపల్లి బుచ్చిరెడ్డి అనే భూస్వాములు అక్కడ కూడ సామాన్య ప్రజలు చేరుకునే భూములపై బేదఖలు చేయించడం పైరులు మేపించడం జరిగింది. ఇది చెప్పుకొనడానికి పోతే పోలీసులు వారిని కొడుతున్నారు. ఇది ఒక జనరల్ ఘోషనగా నరసంపేట తాలూకా అంతా యీ పోలీసులు, భూస్వాములు కమ్మక్కయి యీ పేదలను ఆ భూముల నుంచి బేదఖలు చేసుడమనేది ఒక ఉన్యాయంగా సాగుతున్నది. దానికి భూస్వాములు వెళ్ళడం ఏమో ఒక కారణం చెప్పడం నక్కలైటులని చెప్పే కార్యక్రమం సాగుతున్నది మొత్తం జనాభాపై దాడిచేసే జట్టువంటి పద్ధతి వలన మొత్తం జనాభానే నక్కలైటులని చెప్పుడానికి పూనుకున్నారో లేక ఏమి సంబంధం లేని వారికి నక్కలైట్స్ అని మోరు గడ్డి అవతలకు పంపించే విధానం ప్రభుత్వం చేపట్టిందా అనేది తెలుసుకోవాలి. అద్యతా. అట్లాగయితే మీరు ఇక్కడ కూర్చోనడం సాధ్యంకాదు, ఆ జనం మీ పరిపాలన అంతాన్ని చూస్తుంది అద్యతా. అట్లా గనుక అయితే, మొత్తం జనానికి మీరు Nuxalites అనేటటువంటి ముద్రవేసి బయటికి పంపేటట్లుయితే, మొత్తం జనం Nuxalites గా రూపొందితే మట్టుకు మీరు ఇక్కడ కూర్చోడం సాధ్యంకాదు. ఆ జనమే మీయొక్క పరిపాలన అంతా కూడా చూస్తుంది అనేది నేను చెప్పదలచుకున్న విషయము. అంతేకాదు. గ్రామాలలో, రాంపూరు, ఎర్రారం, కుందనపల్లి, నర్సంపల్లి, ఇంతి గూడెం, పగడపల్లి, పొగళ్ళపల్లి, ఎదుళ్ళపల్లి, గుండ్రపల్లి, రంగప్పగూడెం, మాచేపుని గూడెం, మర్రిగూడెం, గంగాపురం, ఖావురకొండ, దుక్కగూడెం, మొత్తం ఈ గ్రామాలలో 4 వేలు ఎకరాలు, కోయ ప్రజలు దున్నుకొంటున్నటువంటి భూములనుంచి (ఇది బేరూని ర్యాండ్). బేదఖలు చేస్తున్నారు. ఈ పోలీసులు, ఈ భూములు గుండాలు వీళ్ళపైన నిత్యం దాడులు చేస్తూ, వాళ్ళ వలలు పగలగొట్టడం, అనేక క్రూర కృత్యాలు చేయడం ఇళ్ళలో స్త్రీలను కొట్టడం, రాత్రులలో దూరి గుండ్రాచేత attack చేయించేటటువంటి, దాడులు చేయించేటటువంటి పద్ధతులు కూడా సాగుతున్నాయి. రెండవ వైపు పోలీసులు వేల మంది పైన కేసులు పెట్టడం, ఏమిటంటే security కోసమని, ఎందుకంటే ఏ నేరము దొరకదు గనుక ఊరికేనే శాంతికి భంగం కలిగించేటట్లు ఉన్నదని security కేసులు పెట్టి ఒక ఆరు నెలలో ఏడాదో త్రిప్పితే వీళ్ళకు డబ్బులు లేక కోర్టు చుట్టూ తిరగలేక ఈ భూములు వదలిపెట్టి, భూస్వాములకు లొంగిపోతారు అనేటటువంటి పద్ధతిలో ఈ దాడులు చేయిస్తున్నారు. అందుకొరకు వీటిని వెంటనే అరికట్టి, ఆ భూములను పేదలకు విజ్ఞాలు అయ్యేటటువంటి విధానం చూస్తుందా ఈ ప్రభు

Calling attention to a matter of urgent public importance :  
re: Eviction of poor cultivators of banjar lands in Kammappalli, Narsampet taluk.

2nd September, 1969. 147

తల్వము అని మంత్రిగారిని అడుగుతున్నాను. దానిమీద మంత్రిగారు statement చేయవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య — అధ్యక్షా, ఇక్కడ భూమి 108 ఎకరాలండి చేసుకొంటున్నవాళ్ళు ఎవరు? వ్యవసాయ కార్మికులు, పేదలు, ఎంతకాలం నుంచి? 3 సంవత్సరాలనుంచి. ఈ మూడు సంవత్సరాలు వారిని evict ఎందుకు చేయలేదంటే, పేదవారు చేసుకొంటున్నారని. ఇప్పుడు చేయవలసిన పరిస్థితి ఏమి ఏర్పడింది? భూస్వాములకు కావలసినవచ్చింది కాబట్టి భూస్వాముల తరపున పేదలను బేరఖలు చేస్తున్నారు. అది important సమస్య. అయితే, అధ్యక్షా, వీరిని evict చేస్తూ ఏమి చేస్తున్నారు? పోలీసు సహాయం చేస్తున్నది, ఎవరికి? పేదలకు కాదు. మీరు ఎందుకు evict చేస్తున్నారు. మీరు evict చేయడానికి వీలులేదని పేదల తరపున ఉండవలసింది పోయి, భూస్వాముల తరపున ఉన్నారు వీళ్ళను అడిగితే బెబ్బలు కొడుతున్నారు. అది అక్కడ ఉన్నటువంటి ముఖ్యమైన ఘటన దానికి ప్రభుత్వము సమాధానము చెప్పదు. అధ్యక్షా, నేను అడుగు తున్నాను. అన్నము అంతా ఎవరు పట్టి చూడరు. ఒక్క మెతుకే చూస్తారు. ఆ పేదలు సాగు చేసుకొంటున్న బంజరు భూములు విషయంలో భూస్వాములు వారికి మద్దతుగా ఈ ప్రభుత్వ పోలీసులు చేస్తున్నటువంటిదాన్ని గమనించకుండా ఉంటే లాభం లేదు. అడిగితే ఏమంటారు, గ్రామ సీమలలో వీళ్ళంతా Nuxalites అని చిత్రిస్తున్నారు. అది ఒక బ్రహ్మాండంగా తయారు చేస్తున్నారు మరి పేదలు భూములలోనుంచి evict చేయడానికి వీలులేదని మొరపెట్టుకొంటే, వాళ్ళందరినీ Nuxalites అని చిత్రించేటటువంటి ప్రభుత్వము అదేమి ప్రభుత్వమో అర్థం కావడంలేదు. ఈ భూదాహం సర్వే సర్వేత్రా దేశంలో ఉన్నటువంటి ఈ పరిస్థితులలో చేసుకొనేటటువంటి వ్యవసాయ కార్మికులను బేరఖలు చేయడం ప్రభుత్వానికి అధర్మం, అన్యాయం. కాబట్టి ప్రభుత్వము ఎక్కడైనా పేదలు చేసుకొంటూ ఉంటే, వారిని evict చేయకుండా వారి తరపున ఉండేవిధంగా వ్యవహరించాలి. లేకపోతే ప్రమాదానికి దారితీస్తుందని హెచ్చరిస్తూ నిలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి — అధ్యక్షా, ఇక్కడ ఇచ్చిఉండిన నోటీసు ఈ కమ్యూనిటీకి సంబంధించి. కాని చాలా విషయాలు దీనికి తోడుగా మాట్లాడడం జరిగింది.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య — ఇప్పుడు మాట్లాడింది కమ్యూనిటీ విషయమే, దాని పొడిగింపే.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—కమ్యూనిటీ తోబాటు ఇంకొక 4, 5 గ్రామాల పేర్లుకూడా ఉన్నాయండి.

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఉన్నాయిలేండి; మరి ఇక్కడ మొన్ననే మనవి చేశాను. ఈ బంజరు భూముల పట్టాలకు సంబంధించి ఏ విధంగా పరిస్థితులు

148 2nd September, 1969. Calling attention to matter of public importance :

re. Eviction of poor cultivators of banjar lands in Kammampalli, Narsampet taluk.

ఉన్నాయో, ఇది మామూలే అనకోండి, ప్రభుత్వముమీద విమర్శలు చేయడం కాని పూల సుబ్బయ్యగారు ఇదేమీ ప్రభుత్వము అన్నారు. ఇది కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వమని వారికి ప్రత్యేకంగా మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :— కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వములో భూస్వాములకు పట్టాలు ఇస్తారు; పేదలకు ఇవ్వరు, అట్లా అర్థం చేసుకొమ్మంటారా ?

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— అర్థం అనేకమంది అనేక విధాలుగా చేసుకొంటున్నారు, అభ్యంతరంలేదు. అదృష్టా, ఈ కమ్మపల్లికి సంబంధించిన విషయాలు పూర్తిగా దొరికినాయి. మనవిచేస్తున్నాను

In Kammampalli Village of Narasampeta Taluka of Warangal District there is an extent of about 128 acres of Banchari land. According to Government orders, Banchari lands have to be reserved for grazing purposes of the Village cattle to the extent of 5% of the total cultivable area of this Village which is 1,572 acres and 5% of the total cultivable area comes to 78 acres. Banchari land in excess of 5% may be assigned to the landless poor according to the Government orders. The excess area has already been assigned to those eligible landless poor.

There are unauthorised encroachments in the prohibited banchari land of 78 acres. The encroachments were removed under the Encroachment Act in 1968, but again the villagers have encroached this year. The names of the encroachers have been booked in the Pahan and all of them are liable for eviction and action for eviction is being taken by the Tahsildar irrespective of the fact whether they are landless poor or rich.

There was trouble between two groups of encroachers of the prohibited banchari lands this year. On 5th July 1969 the Tahsildar and Circle Inspector of Police visited the Village and explained to the Villagers that they cannot occupy prohibited banchari lands. When the two groups of Villagers clashed in the Village on 15th July 1969, it resulted in injuries to some. On receipt of information, the Police rushed there and brought the situation under control. The Police investigated the matter and the culprits are being charged. At present there is no tension in the Village.

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— ఇప్పుడు మినిష్టరుగారు ఏమి చెప్పారంటే, అది prohibited area, ఆ prohibited areaలో ఉన్నటువంటి వాళ్ళను తొలగిస్తామని అన్నారు. అసలు భూస్వాముల పైర్లు ఈ నాటికైనా ఉన్నాయి. మీరు ఇప్పటికైనాగాని అది విచారణ చేయడానికి సిద్ధపడితే పేదవాళ్ళందరిని మాత్రం జేదఖలు చేసినారని నేను ప్రత్యేకంగా చెప్పకున్నటువంటి విషయం.

శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— అట్లాంటిదేమైనా ఉంటే నేను విచారించుకొని న్యాయం కలుగజేస్తాను.

Calling attention to a matter of urgent public importance 2nd September, 1969. 149

re. Retrenchment orders served on  
15 Extension Officers,

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య :—ఇట్లాంటి విషయాలతో మిస్టరుగారు స్వయంగా న్యాయం కలుగజేస్తారా? మంత్రిగారు స్వయంగా పోయి చూస్తే న్యాయం జరుగుతుంది.

Sri P. Thimma Reddy —He can take advocacy for every case throughout the State. అయితే నేను అన్నిచోట్లకు పోవాలంటే ఇబ్బంది. సిబ్బందితో పీజె నంతవరకు మేము తెప్పించుకొంటాము. తాముకూడా ఏమైనా వివరాలు పంపించేటట్లుగా ఉంటే వాటిని కూడా ఉపయోగించుకొంటాము.

Re . RETRENCHMENT ORDERS SERVED ON 15 EXTENSION OFFICERS (INDUSTRIES)

Sri P. O. Satyanarayana Raju :—Mr Speaker, Sir, I rise to call the attention of the hon. Minister for Small-scale Industries about the unfortunate plight of 15 Extension Officers (Industries) who have been working in the Department for the last 10 or 12 years and who have been served with the notice of retrenchment all of a sudden. I would like to represent that these Extension Officers are graduates and some of them are double graduates.

Consequent on the delimitation of blocks in the former Madras State area in 1961 they were absorbed as Senior Inspectors in the Government giving them pay protection and their services have also been regularised besides their probation being declared.

In this connection, Sir, I would like to submit that they were continued in the same Department till 8-11-67 on which date they were promoted as Extension Officers and subsequently in their place as Senior Inspectors some of the U. D. C. in the Department were promoted. Subsequently, they have been served with notices of retrenchment which is highly unfortunate and against all cannons of law and natural justice. The Director has acted in a very arbitrary manner and it is for the Government to see that such injustice is rectified and they should once again be taken back into the Department and justice meted out to them.

I would like to submit that one of the victims has expressed that he will stage Dharma at the residence of the Chief Minister. I would request the Chief Minister to see that such a contingency does not arise in the present circumstances.

Sri K. Brahmananda Reddy —On account of re-organisation of blocks in Panchayat Raj set-up in 1964, the number of Extension Officers (Industries) was reduced from 391 to 144 resulting in a surplus of 247 Extension officers. These surplus Extension Officers were absorbed in different posts in different departments.

Of these surplus Extension Officers (Industries), 60 were absorbed as Managers of Panchayat Samithis. In 1967 they were reverted to the Industries Department by the Panchayat Raj Department as their services were not required as Managers of Panchayat Samithis. 34 of them, however, obtained stay orders from the High Court and continued as Managers of Panchayat Samithis. The Government created additional posts of Extension Officers (Industries) on a temporary basis to accommodate the remaining 26 persons. Sanction for

150 2nd September, 1969. Calling attention to a matter of urgent public importance :  
*re* . Retrenchment orders served on  
 15 Extension Officers.

these posts was periodically extended by the Government upto the end of october 1967. Of these 26 Extension Officers, 14 could be absorbed as Senior Inspectors in Industrial Co-operatives in the Industries Department and 12 were served with retrenchment notices. These 12 Extension Officers who were absorbed as Senior Inspectors but later served with retrenchment notices have filed a writ petition in the High Court and obtained stay orders. Thus they have been continued as Senior Inspectors by virtue of the High Court stay orders till July 1969.

When the High Court dismissed their writ petitions, the Director of Industries issued proceedings dated 8-8-69 terminating the services of these 12 Extension Officers working as Senior Inspectors as also 3 other Extension Officers who were also found surplus. However, on a representation made by the effected Extension Officers the Director of Industries kept the retrenchment proceedings in abeyance till 31-8-69 with a view to absorb them in any other suitable posts. Meanwhile the 12 Extension Officers whose writ petitions were dismissed went in appeal in the High Court on which the Division Bench suspended the retrenchment proceedings of the Director of Industries dated 8-8-69. Hence the 12 writ petitioners and the 3 Extension Officers who were served with retrenchment orders are being continued in the present post.

While the writ petitioners were thus continued as Senior Inspectors by virtue of the stay orders some posts of Senior Inspectors have fallen vacant in the Department and U.D. Clerks who have put in longer years of service in the cadre have been temporarily promoted to these posts.

In this connection, it may be stated that all these Extension Officers were originally recruited against temporary posts and when there was reduction in the Department in the exigencies of administration personnel found surplus had to be retrenched. However, steps have been taken to absorb as many of them as possible in the different posts.

The matter is now sub judice in view of the writ appeal before the Division Bench of the High Court.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : - అధ్యక్షా, అది సబ్ జుడిస్ అన్నారు. టెక్నికల్ పీపులును తయారు చేసికొన్నాము. ఇప్పుడు వారికి బదులు క్లర్కులకు ప్రమోట్ చేయటం జాగాలేదు. దేశంలో టెక్నికల్ పీపుల్ కావాలన్నప్పుడు - యీ విధంగా చేస్తే - ఎందుకూ కొరగాకుండా పోతుంది. వీరికి ఎంకరేజ్ మెంట్ ఎట్లా వస్తుంది? టెక్నికల్ పీపుల్ బదులు క్లర్కులకు ప్రమోషన్ ఇస్తే ఇక వారిగతి ఏమవుతుంది?

శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి : - పెద్ద టెక్నికల్ పీపుల్ కాదండి. U.D.Cs, who under the rules were eligible for promotion and who had longer years of services had been promoted.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య : - టెక్నికల్ పీపుల్ ను మనం ప్రయత్నించుతూ పెట్టి - టెక్నికల్ కోసం చేస్తే - వారు 8 సంవత్సరాలు సర్వీసు చేస్తే

వారిని పెక్కికల్ గా ఉంచకుండా చేస్తే ఎట్లా? పెక్కికల్ పిప్పల్ కు పెక్కికల్ వాటికి ఇవ్వాలనే విధంగా చేస్తే బాగుంటుందని చెబుతున్నాను.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఏమి చెప్పనుంటారు? ఏది చెప్పినా కష్టంగా ఉంటుంది. ఇది ప్రాజెక్టులో ఉన్నది.

శ్రీ కె. మునుస్వామి :—బాక్స్ డిస్ట్రిక్ట్ క్లెయిన్ కమిషన్ రిపోర్టు తయారై సబ్మిట్ చేస్తామని ముఖ్యమంత్రిగారు మీర్చి నెలలో అన్నారు అది తయారైనదా? దానిని గురించి చెప్పాలని ముఖ్యమంత్రిగారిని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—గవర్నర్ న్ ఆడ్రస్ సందర్శములో చెప్పాను. అసలు యీ పాటికే దాని రిపోర్టు రావలసి ఉన్నది. తెలంగాణా ఏరియాలో కొంత డిస్ట్రిక్ట్ లెవెస్ ఉన్నందువల్ల ఆ కమిషన్ కొన్ని జిల్లాలు విజిట్ చేయనందు వల్ల ఆ జిల్లాలు విజిట్ చేసిన తర్వాత రిపోర్టు వ్రాస్తామన్నారు.

Sri D. Venkatesham (Kuppam).—Even the Districts of Andhra have not been toured.

Sri K. Brahmananda Reddy.—It is not necessary that they should tour every District, but they may tour some districts and let us know.

(Sri G Venkata Reddy in the Chair.)

#### PAPERS LAID ON THE TABLE

##### AMENDMENT ISSUED TO THE INDIAN STAMP RULES, 1925.

Sri P Thimma Reddy :—I beg to lay on the Table a copy of the notification issued in G O Ms. No. 568, Revenue, dated 12-6-69 containing the amendment issued to the Indian Stamp Rules, 1925 and published at page 274 of the Rules Supplement to Part-11 of the Andhra Pradesh Gazette dated 10-7-69, as required under Section 75-A (2) of the Indian Stamp Act.

##### AMENDMENTS TO THE ANDHRA PRADESH GENERAL SALES TAX RULES, 1957.

The Minister for Finance (Sri K. Vijayabhaskara Reddy):—I beg to lay on the Table a copy of the amendment issued to the Andhra Pradesh General Sales Tax Rules, 1957 in G. O. Ms No. 625 Revenue dated 1-7-69 and published at pages 282 to 292 of Rules Supplement to part-1 of Andhra Pradesh Gazette dated 24-7-69, as required under Section 39 (4) of the Andhra Pradesh General Sales Tax Act, 1967.

Mr. Chairman:—Papers Laid.

#### GOVERNMENT MOTIONS

##### ELECTIONS TO THE COMMITTEE ON PUBLIC ACCOUNTS FOR 1969-70.

Sri J. V. Narsinga Rao :—On behalf of the Chief Minister I beg to move.

“That the members of this House do proceed to elect in the manner required by sub-rule (3) of Rule 165 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly, one member to the Committee on Public Accounts for the financial year 1969-70.”



Mr. Chairman :—Motion moved.

(Pause)

Mr. Chairman.—The question is :

“That the members of this House do proceed to elect in the manner required by sub-rule (3) of Rule 165 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly, one member to the Committee on Public Accounts for the financial year 1969-70”

The motion was adopted.

Mr. Chairman :— In accordance with the regulations made by me for the conduct of elections according to the principle of proportional representation by means of a single transferable vote I fix 12 Noon on 8-9-69 as the date on or before which nominations for the election to the Committee on Public Accounts should reach the Secretary, Legislature: Last date for withdrawal is 12-9-69. If the number of candidates nominated exceeds the number of vacancies to be filled, viz, one, there will be an election on 19-9-69.

#### ELECTION TO THE COMMITTEE ON PRIVILEGES

Sri J. V. Narasinga Rao .— I beg to move on behalf of the Chief Minister:

“That the members of this House do proceed to elect in the manner required by sub-rule (1) of Rule 172 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly, one member from among their number to be a member of the Committee on Privileges for the financial year 1969-70.”

Mr. Chairman :— Motion moved.

(Pause)

Mr. Chairman :— The question is :

“That the members of this House do proceed to elect in the manner required by sub rule (3) of Rule 172 of the Rules of procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly one Member from among their number to be a Member of the Committee on Privileges for the Financial year 1969-70.”

The motion was adopted

Mr. Chairman :— In accordance with the regulations made by me for the conduct of elections according to the principle of proportional representation by means of a single transferable vote, I fix 12 Noon on 18-9-69 as the date on or before which nominations for the election to the Committee of Privileges should reach the Secretary, Legislature. Last date for withdrawal is 12-9-69. If the number of vacancies nominated exceeds the number of vacancies to be filled in, viz, one there will be an election on 19-9-69.

#### ELECTION TO THE COMMITTEE ON ESTIMATES

Sri J. V. Narasinga Rao :— Sir, On behalf of the Chief Minister, I beg to move ;

"That the Members of this House do proceed to elect in the manner required by sub rule (2) of rule 185 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly, three members from among their number to be the members of the Committee on Estimates for the financial year 1969-70."

"That this House recommends to the Andhra Pradesh Legislative Council that they do agree to nominate one member from the Legislative Council to be on the Committee on Estimates of this House for the financial year 1969-70."

Mr. Chairman :— Motions moved.  
(Pause)

Mr. Chairman :—The question is

"That the Members of this House do proceed to elect in the manner required by sub-rule (2) of rule 185 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Andhra Pradesh Legislative Assembly three members from among their number to be the members of Committee on Estimates for the financial year 1969-70."

"That this House recommends to the Andhra Pradesh Legislative Council that they do agree to nominate one member from the Legislative Council to be on the Committee on Estimates of this House for the financial year 1969-70."

The motions were adopted.

Mr. Chairman :— In accordance with the regulations made by me for the conduct of elections according to the principle of proportional representation by means of a single transferable vote I fix 12 Noon on 8-9-69 as the date on or before which nominations for the election to the Committee on Estimates should reach the Secretary, Legislature; last date for withdrawal is 12-9-69. If the number of candidates nominated exceeds the number of vacancies to be filled, viz, three, there will be an election on 19-9-69.

#### GOVERNMENT BILL

#### THE ANDHRA PRADESH MARRIAGES VALIDATION (REPEAL) BILL, 1969.

Mr. Chairman :— I now request the Minister for Home to move the Government Bill.

The Minister for Home (Sri J. Vengal Rao).— Sir I beg to move

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Marriages Validation (Repeal) Bill, 1969".

Mr. Chairman :— Motion moved.  
(Pause)

Mr. Chairman :— The question is:

"That leave be granted to introduce the Andhra Pradesh Marriages Validation (Repeal) Bill, 1969."

The motion was adopted.

THE ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET)  
FOR 1969-70

(GENERAL DISCUSSION)

శ్రీమతి ఎన్. విఠలాదేవి:— అధ్యక్షా! పోలీసు బలగం మన రాష్ట్రానిదే కాకుండా యితర రాష్ట్రాల నుంచి తీసుకువచ్చిన సైన్యానికి ఆయన ఖర్చు ఎంతో మన బడ్జెట్ లో చూపించలేదు. అది చా. విచారణీయమైన విషయం. పోలీసు డిమాండ్ లోనైనా దయ చేసి ఈ విషయం తెలియజేస్తే బాగా ఉంటుంది. సాధారణ పరిస్థితి అని తెలియజేయడమే సరిపోతోందిగాని యంతమంది పోలీసు మొత్తము మన అసెంబ్లీ చుట్టూ కాకుండా నగరం చుట్టూ పెట్టి యిది సాధారణ పరిస్థితి అని ఏ విధంగా అనగలుగుతారో తెలియడం తగు. శాసన సభ్యులు అసెంబ్లీకి రావాలంటే చాల పెద్ద ప్రాక్లెమ్ అయిపోయింది. ఒక్కొక్క మనిషి చూసిన సునిషి ఉంటేనే తప్ప, వాళ్ళ ఐడెంటిటీ కార్డు చూపించినా కూడా, ఐడెంటిటీ కార్డు కూడ వాళ్ళకు ఎరుకలేదని అభ్యంతరం తెలుపుతూ వాళ్ళను కొంతసేపు నిలిపిన తరువాత పంపించడం జరుగుతున్నది. ఇది మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వంలో ఉన్న దుస్థితి. ఇది దౌర్భాగ్యం అనుకోవాలో ఏమి అనుకోవాలో మాకు అర్థంకావడంలేదు. కాని శైట చెప్పకోవడం మాత్రం అంతా ప్రశాంత పరిస్థితి ఏర్పడదని అని పార్లమెంటులో వాళ్ళందరు మాట్లాడడం నాకు చాల విచారణీయం అనిపిస్తున్నది. మన ముఖ్యమంత్రిగారు పదే పదే అంటున్నారు కొంతమంది అసంతృప్తి రాజకీయవాదులు ప్రారంభించిన ఉద్యమం అని అంటున్నారు. అసంతృప్తి రాజకీయవాదులు ఎవరు? డా॥ చెన్నారెడ్డి అసంతృప్తి రాజకీయవాదులు, స్వార్థపరులు అని నిరూపించగలరా? ఈ ఉద్యమం బైలు దేరడానికి కారణాలు ఏమిటి అనేదే సరిగా ఒక్కరు కూడ చెప్పక యిందులో స్వార్థపరులు ఉన్నారు. యింసులో ఏదో అదృశ్యవాస్తవం ఉన్నదని చాటుమాటున ముచ్చట మాట్లాడడం ఎందుకు? సాఫ్ గా చెప్పేస్తే బాగా ఉండును. తాను చేసేటటువంటి పనులను బట్టి ఈ విధంగా మారినది చెప్పకోలేక స్వార్థపరులు వైనుంచి చేస్తున్నారు. తక్కువే కిరాయి సునుష్యులను తీసుకువచ్చి చేయిస్తున్నారు. అంటున్నారు. 10 రూపాయలు కిరాయి యిచ్చి రమ్మంటే ఎవరైనా పాదాలకు ఒడిగట్టి ఒప్పుకుంటారా? ఇది ఎంత ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నదో మీరు అలోచించండి. చెన్నారెడ్డిగారు ఉద్యమకారులు అని పదే పదే అంటున్నారు. చెన్నారెడ్డిగారికి ఏమి స్వార్థం ఉన్నది? చెన్నారెడ్డిగారు స్వార్థపరులలో నిస్వార్థ పరులలో తెలిసి కూడ ఈ మాటలు మాట్లాడడం చాల విచిత్రంగా ఉన్నది. ప్రజా ప్రాతినిధ్య చట్ట ప్రకారం ఆయన ఎన్నికలలో నిలబడడానికి వీలులేకుండా అయిందనే విషయం అందరికీ తెలిసిన సంగతే. అటువంటి చెన్నారెడ్డిగారి పైన లేనిపోని వ్యాఖ్యానాలు చేయడం చాల అన్యాయం, అక్రమం. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతి జిల్లాకు, తెలంగాణాకు ఒక కోటి రూపాయలు యిచ్చామని చెప్పుకున్నారుగాని యంతవరకు అది అంతులేదు. అట్టి డబ్బు ఏ విధంగా ఖర్చుపెట్టగలరు. ఇంజనీరింగ్ డివార్టుమెంటు జీపులు, సమితి జీపులు, జిల్లా పరిషత్ జీపులు దాదాపు అన్ని డివార్టుమెంటుల జీపులు పోలీసువారికి హింద్ ఓవర్ చేసినప్పుడు సర్వే చేయడంగాని ఎస్టిమేటు చేయడంగాని ఏ విధంగా జరగగలదో మీరే అలోచించండి. ఈ విధంగా చేసి మైగా పనులు పోగా యిచ్చినట్లే

యిచ్చి డబ్బు లా వ్వే చేయడం యిది రాజకీయాలలోని మోసమైన పద్ధతి ఈ విధంగా చేస్తూ తెలంగాణా ప్రజల బాగోగులకై జరగక శాయసక్తులా మేము సహాయము చేయగలము అని చెప్పుతారు మంత్రులందరు మంతనాలతో. చెప్పాలంటే నాకు కూడ ఎంతో బాధగా యున్నది. కాని ఏమి చేశారు ఇంతవరకు ఏమి జరిగిందో ఒక్కరు కూడ చెప్పలేదు. ఈ తెలంగాణా ఉద్యమం వచ్చిన తరువాతనే ముఖ్యమంత్రిగారు తెలంగాణావారికి పదవులను ఉచితంగా యిచ్చినట్లు కొన్ని పదవులను అలాట్ చేసినట్లు చేయడం జరిగింది కాని యిన్ని సంవత్సరాల నుంచి తెలంగాణావారికి ప్రత్యేకంగా ఉద్యోగాలు ఏర్పాటు చేసిన పాపాన పోలేదు ఇది వారు చేసిన ఘనత. మా తెలంగాణా మంత్రులు ఎన్ని త్యాగాలు జరిగిన తరువాత మంత్రులుగా అయిన సంగతి మరచిపోయినారు. చాచాపు 300 మంది బిడ్డలు ప్రాణాలు త్యాగం చేసిన తరువాత యికవైనా ప్రశాంత పరిస్థితి ఏర్పడుతుందని మా తెలంగాణా నుంచి కొందరిని మంత్రి పదవులలోకి తీసుకొన్నాను. అది చాల భ్రమ. అంతటితో ప్రశాంత పరిస్థితి ఏర్పడదని అనుకోవడం చాలా శోచనీయం. మంత్రి అంటే ఏమిటో దాని అర్థం తెలియనివారికి మంత్రి పదవులు యిచ్చారు. పాపం, మా తెలంగాణావారు చాలా కాలం నుంచి కావాలి అంటున్నారు కాబట్టి కొన్ని పదవులను యివ్వడానికి ఒప్పుకొన్నారు. వాటిని తీసుకోవడానికి వీరు ఒప్పుకొన్నారు కాని, పన్నెడు సంవత్సరాలు అన్యాయం జరిగిన తరువాత, యిత ఉద్యమం వచ్చిన తరువాత, యంతమంది బిడ్డలు ప్రాణాలు కోల్పోయిన తరువాత తమకు ఈ పదవులు వచ్చినవని వూహించక, చాలా సంతోషంగా, ప్రశాంత పరిస్థితి ఏర్పడింది, సమస్య పరిష్కారం అయిపోయిందని వారు ఆ సింహాసనాలపై కూర్చున్న సంగతి మనకందరికీ తెలుసు. ఈ పదవులు శాశ్వతం కాదు ఈ సంగతి మరచిపోకూడదు. ప్రజల యొక్క అభిప్రాయ మేమిటో తెలుసుకోవడం ముఖ్యం, ప్రజాప్రతినిధులు ప్రజల యొక్క అభిప్రాయాలను ప్రతిబింబింపేట్లుగా ప్రసర్తించడం అవసరం; ఆ విషయం మరచిపోకూడదు. కాని, మన మంత్రులు ఆ విషయాన్ని మరచి పోయారు. మొన్న మొన్ననే ఒక మంత్రిగారు నల్గొండలో పర్యటించి స్త్రీలనే పదంపై చాలా వాఖ్యానించి చెప్పారు. గోడలపైన ఆవిధంగా వ్రాయడాన్ని మేము కూడా ఖండిస్తాం. ఆ విధంగా వ్రాయడం మంచిదికాదని మేము కూడా ఒప్పుకుంటాం. అటువంటి చెడ్డ వ్రాతలను మేము కూడా ఖండిస్తాం. కాని మంత్రిగారు శాసనసభలో ఒక స్త్రీ సభ్యురాలను పోలీసులు చాలా దారుణంగా దెబ్బలు కొడితే దానిపై వారు ఏవిధంగా మాట్లాడినది మీకు తెలుసు. అక్కడ స్త్రీలనే పదానికి సంబంధించిన వ్యాఖ్యానం వర్తించదా అని అడుగుతున్నాను. ఒక స్త్రీ శాసనసభ్యురాలిపై అమానుష్యం జరిగితే వారు ఆవిధంగా మాట్లాడడం ఎంతవరకు సమంజసమని అడుగుతున్నాను. వారు కూడా ప్రజా ప్రతినిధులనే విషయం మరచిపోయినారా? మేము శాసనసభ్యులమని, కొంతమంది ప్రజలచేత ఎన్నుకోబడి ఇక్కడకు వచ్చినవారమనే విషయం వారు మరచిపోయినారా? మంత్రిపదవి దొరకంగానే శాసనసభ్యుడై మంత్రి అయిన సంగతి మరచిపోయినారా

మంత్రులుగానే అయిపోయాము అనుకుంటున్నారా? వారికి ఉండే గౌరవం వారికి వుంటుంది, శాసనసభ్యులకుండే గౌరవం శాసన సభ్యులకుంటుంది. కాని, వారికి ఉన్న పోలీసుబలం మాకువుండదు. ఒక స్త్రీని దెబ్బలుకొడితే, రక్త పాతం జరిగితే మూలోటి సోదరులు ఎందుకని మాట్లాడకుండా కూర్చున్నారు? బ్రహ్మరంద రెడ్డిగారికి భయపడి వూరుకున్నారా? లేక ఎందుకని ఉరుకున్నారు? ఏదయినా మాట్లాడితే మా తెలంగాణా వారిని పి.డి. ఆక్టు క్రింద అరెస్టుచేయించడం, మా తెలంగాణా గురించి అడిగిన వారిని కొట్టించడం, జైల్లోకి తొయ్యి జరుగుతున్నది. ఇది సమంజసంకాదు. ఒక స్త్రీని పోలీసులు దారుణంగా దెబ్బలు కొడితే యిక్కడ ఒక్కరు కూడా సానుభూతి చూపలేదు వైగా రాయితగిలిం దేమో అంటున్నారు. ఇది చాలా శోచనీయమైన విషయం.

అధ్యక్షా, యీ మంత్రులంతా ఎందుకని యీ విధంగా పదవులను అలంకరించి కూర్చున్నారో, ఎందుకని యిటువంటి ముఖ్యమైన విషయాలమీద మౌనం సహిస్తున్నారో నాకు అర్థం కావడంలేదు. తెలంగాణా ప్రజలను బాగుచేయడానికి పదవులను అలంకరించాలనే విషయం మరచిపోయి, మేమువారి బాగుకోసమే చేస్తున్నాం అని వారికళ్లలో కారంకొట్టి, బాధ్యతా రహితమైన స్టేట్ మెంట్స్ ఇస్తున్నారు. నేను ఢిల్లీకిపోయి రాళ్లువేయగలను అన్నాడొక మంత్రి. ఇటువంటి బాధ్యతారహితమైన స్టేట్ మెంట్స్ వారుచేస్తున్నారు. వారికి పవర్ వుండవచ్చు; వ్యక్తిగతంగా మాకు వుండేపవర్ మాకు వుంటుందని, ఆ విషయం మరచిపోవద్దని మనవిచేస్తున్నాను.

అధ్యక్షా, యీ ఉద్యమంలో చనిపోయిన వారి కుటుంబాలకు ఏమి సహాయం చేసింది యీ ప్రభుత్వం? ఆ సంగతేమీ మాకు తెలియదు. ఎంతమంది పిల్లలు చనిపోయారు? ఆ వివరాలనుకూడా వారివద్దవుంటే తెలపాలి. మా బిడ్డలను, పాపలను నిర్దాక్షిణ్యంగా కొట్టించారు. ఆ బిడ్డల తల్లిదండ్రుల ఆక్రందన, వారిబాధ, వారి కష్టాలు వీరికి తెలుసునా? పిల్లలనుకన్న తల్లిదండ్రులకు ఆ బాధ ఎటువంటిదో తెలుస్తుంది; పిల్లలు లేనివారికి ఆ బాధతెలియవని మనవిచేస్తున్నాను. ఎంతమంది పిల్లలు చనిపోయారో, వారి కుటుంబాలకు యీ ప్రభుత్వం ఏమి సహాయం చేసిందో, వారిని ఎండువలన చంపవలసివచ్చిందో ఆ వివరాలన్నీ తెలుపవలసిన బాధ్యత యీ ప్రభుత్వంపైన వున్నది. (బెల్) అధ్యక్షా, అప్పుడే మీరు బెల్ కొట్టవద్దు. ఇంకా కొన్ని విషయాలు నేను చెప్పవలసి వున్నది. ముఖ్యంగా యీ సందర్భంలో ఒక విషయం నేను చెప్పవలసి వున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అధిక సంఖ్యాకులు సమైక్యరాష్ట్రాన్ని కోరినమాట నిజమే. కాని, ప్రజాబాహుళ్యం ఏమికోరుతున్నదో కూడా తెలుసుకోవలసిన అవసరం వున్నది. మెజారిటీ తీర్మానమే ముఖ్యంకాదు, ప్రజాబాహుళ్యం ఏమి వాంఛిస్తున్నదనేది కూడా మనం తెలుసుకోవాలి. ఇటీవల ప్రెసిడెన్సీయల్ ఎలక్షన్ లో ఏమి జరిగిందో మనకు తెలుసు. కాంగ్రెసు పార్టీలో మెజారిటీ నిర్ణయంగాక, అంతరాత్మ ప్రబోధం ప్రకారం మన ప్రధానమంత్రి ఇందిరాగాంధీ ఆమె తన సహచరులతో వోటు చేయించిన సంగతి

తమకు తెలుసు. ప్రజాబాహుళ్యం యొక్క అభిప్రాయాలను ప్రతిబింబించేట్లుగా ప్రజా ప్రతినిధుల ప్రవర్తన వుండాలి. తెలంగాణా సమస్యనుకూడా అదేవిధంగా ఆలోచించాలి. అంతరాత్మ ప్రబోధం ప్రకారంగా చూసినట్లయితే ప్రజానీకంలో నూటికి తొంభై మంది ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రాన్ని బలపరుస్తున్నారు. అటువంటప్పుడు మేము ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రాన్ని బలపరచడం తప్ప అంటారా : వారు మేమేదో పెద్ద పొరబాటు చేసినట్లుగా భావిస్తే అది పొరబాటు అని మనవిజేస్తున్నాను. ఆంధ్ర సోదరులందరూ యీ విషయాన్ని న్యాయమైన పద్ధతిలో ఆలోచించాలని, ప్రత్యేక తెలంగాణా ఏర్పాటును బలపరచాలని, చెబుతున్నాను. ఇది ప్రజా ఉద్యమం కాదనే వారు. ప్రత్యేక తెలంగాణా కోరే శాసనసభ్యులెవరితోనైనా సరే రాజీనామా యిచ్చి, ఏ మంత్రి అయినా సరే, పోటీచేసి నెగ్గినట్లయితే వారిని మేము అభినందిస్తాం.

అధ్యక్ష, మీ ద్వారా యీ సందర్భంలో షరొక విషయంకూడా మనవిజేస్తాను. భారత ప్రభుత్వాన్ని కోరేదేమంటే—మొదట రాష్ట్రపతిపాలనను విధించి, తరువాత ప్రత్యేకరాష్ట్రం ఏర్పాటుచేయాలని కోరుతున్నాను. జై తెలంగాణా.

శ్రీ బి. నిరంజనరావు :—అధ్యక్ష, మన రాష్ట్రం యొక్క ఆర్థిక పరిస్థితిని, మన సమస్యలను దృష్టిలో పెట్టుకుని యీ బడ్జెటును తయారుచేయలేదని మనవి జేస్తున్నాను అధ్యక్ష, తమకు తెలుసు—మనది వ్యవసాయ రాష్ట్రం వ్యవసాయం పైన ఆధారపడివున్నాం. వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధిచేయడానికి ఈ బడ్జెటు ఏ విధంగా దోహదక చేస్తున్నదో నాకు అర్థం కావడంలేదు అనేకసార్లు యీ శాసనసభల్లోనే చెప్పడం జరిగింది—ఇంజనీర్లు కూడా పదేపదే చెప్పడం జరిగింది. ఏమిటది ? ముఖ్యంగా, మనకువున్న నీటిని అంతా మనం వాడుకుంటున్నామా ? మెక్సికొ నైట్జు పద్ధతులపై మన వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోవడానికిగాను యీ బడ్జెటులో ఏమైనా అవకాశం వుందా ? అటువంటి ఆలోచన లేదు. మూడవది, భూగర్భంలోవున్న నీటిని బయటకు తెచ్చి అయినా ఇరిగేషను పర్ఫెక్టు ఎక్స్ప్లొయిట్ చేయడానికూడా ప్రధానమైన మార్గాలు యీ బడ్జెటులో చూపబడలేదు. అన్నిటికంటే ముఖ్యమైనది—ఇటీవల తుపాను, లేకబోతే అతివృష్టి, ఆనావృష్టి వల రైతాంగమంతా బాధపడు తున్నప్పుడు, అనేక సంవత్సరాలుగా ఆందోళన చేస్తున్నప్పటికీ పంటల భీమా పథకాన్ని యీ సంవత్సరంలోనో లేక మరికొన్ని ఏండ్లలోనో ప్రవేశపెడతామని అని గాని లేక ఆడ్ హాక్ బేసిస్ మీద సెలకు ప్లే సెస్ లో అయినా ప్రవేశపెడతామనిగాని సూచనకూడా లేదు స్కూరుజిల్లాలలో గాని, రాయలసీమలోగాని, తెలంగాణాలోగాని మన ప్రణాళికలు వచ్చినప్పటినుంచీ యీ ప్రభుత్వం ఎన్ని వందల కోట్ల రూపాయలు ఇరిగేషనుకోసం ఖర్చుచేసింది, యీ నాడు మనకు వస్తున్న ఆదాయం ఎంత, ఎన్ని లక్షల ఎకరాలు సాగుకు తెచ్చారు అని లెక్కలు చూస్తే—ఒక్కొక్క ఎకరానికి ఖర్చుచేసే సొమ్ము ఒక పేయి, పదిపేను వందల రూపాయలు, బడ్జెటు ఉపన్యాసంలో మంత్రిగారు చెప్పారు. నాగార్జునసాగరుకు దాదాపు 146 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుచేసినాము, ఇంకొక పది కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. 10 లక్షల ఎకరాలు సాగుకువస్తుంది అంటే ఒక్కొక్క ఎకరానికి 750 రు.లు ఖర్చుచేస్తున్నారన్నమాట. కాబట్టి నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు తీసుకుంటే ఇది అయ్యేటప్పటికి

200 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. 20 లక్షల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది పెర్ కాపిటా ఎక్స్ పెండిచర్ ఆన్ ఫీల్డ్ తీసుకుంటే దాదాపు 2 వేల రూపాయలు అవుతుంది. కొత్త ప్రాజెక్టులు కావాలి ఇరిగేషను విషయంలో ప్లానింగు కమిషను ఏమి చెప్పింది? ప్లానింగు కమిషను చెప్పినదానిని ఆలోచనలోకి తీసుకొని అయినా బడ్జెటు ప్రసంగం చేశారా? ఇప్పటివరకు నియరింగు కంప్లీషనులోవున్న ప్రాజెక్టులు అన్నీ తీసుకోమంటే. దానికి ఒక మార్గం ఆలోచించమంటే అది కూడ ఆలోచించలేదు. ముఖ్యంగా వారు చెప్పారు—యీ డ్రెయినేజీ సమస్య తీసుకోండి, సి ఇరోజన్ సమస్య తీసుకోండి అన్నారు. ఓట్ ఆన్ అక్కొంటు బడ్జెటులోగాని, ఇప్పుడుగాని డ్రెయినేజీ గురించి ఎక్కువ ఎలాటో చేయలేదు. కృష్ణా, గోదావరి డెల్టాలుగాని, యింకాక డెల్టాగాని ఎగ్జిస్టింగ్ ఆయకట్టు ఎక్కడ తీసుకున్నా— ఎవరానికి 50 రులు ఖర్చుచేసినారే ఇంతకంటే క్లిక్ రిటరన్స్ వస్తాయి, ఇంకా ఎక్కువ ఆదాయం వచ్చేది. కృష్ణా, గోదావరి డెల్టాలలో వున్న ఆయకట్టు యావరూపాడా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం 20 సంవత్సరాల క్రితం ఏర్పాటు చేసినట్లు వంటిదే. వారు ఏ కాలపలు శ్రవ్వారో, ఏక రేజీ అప్పుడు ఎంతవుందో యీనాడూ అంతే వుంది కాని, యీనాడు కృష్ణా బారేజీ ట్రినప్పటికీకూడా ఎంతో అభివృద్ధి కావ అనివున్నప్పటికీ కూడా లోకల్ అయకట్టు ఏమీ అభివృద్ధి కాలేదు. ఇది ప్రాంతీయ తత్వాలకూ, ప్రాంతీయభిమానాలకూ, దురభిమానాలకూ దురమైన విషయం దీనినిగురించి ప్రత్యేకంగా ఆలోచించాలి. ఈనాడు దేశంలో ఎక్కడ బీలయితే అక్కడ పంట పండించాలి నేను సర్కారుజిల్లా అని ఎందుకు చెబుతున్నానంటే అక్కడ కాటన్ గారి దయవలన అనాట్టుబ్బడంవల్ల అక్కడ ఆయకట్టు అభివృద్ధి చెందింది కాబట్టి ఇంకా మిగిలిన అయకట్టుకూడా అభివృద్ధిపరిస్తే వెంటనే ఫలితం రావడానికి బీలుబుంది ప్రభుత్వం ఇందుకోసం ఏమైనా చేసిందా అంటే ఎక్కడా కూడా ఒక్క ఏమ్మిడి కూడా ఖర్చుచేసినవరిస్థితి లేదు ప్రభుత్వంగాని, కేంద్ర ప్రభుత్వంగాని ఉద్దేశాలు. మన స్థానం చాలా శోచనీయంగా వున్నాయి ఒక గృహస్థుడు తీసుకుంటే ఆపని తన కుటుంబానికి బిడ్డలకూ సరైన పుష్టికరమైన ఆహారం యివ్వడానికి డబ్బు ఖర్చు చేయడానికి వెనుకాడ తాడు కానీ ఆ బిడ్డకు డబ్బు చేసినప్పుడు మాత్రం ఎంతయినా ఖర్చు పెట్టి డాక్టరును పెట్టి మందులు పోసి బ్రతికించుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తాడు. ఈ మనస్తత్వం కూడా అట్లాగే వుంది కృష్ణా, గోదావరి డెల్టాలలో ఆయకట్టు నష్ట పడిపోతున్నది అంటే అది ఆ ప్రాంతవాసులకేకాదు, యీ గ్రాష్ట్రానికేకాదు, మొత్తం దేశానికంతటికీ నష్టం అని చెప్పినప్పటికీ కూడా యీ ప్రభుత్వం దాని కోసం ఖర్చు చేయడంలేదు. ఈ 20 సంవత్సరాలలో సంవత్సరానికి ఒక కోటి రూపాయలు ఖర్చు చేసివున్నట్లయితే డ్రెయినేజీ స్కిములమీదగాని, ఎగ్జిస్టింగు ఆయకట్టు యింప్రూవ్ మెంటుకోసం గాని, కెనాల్ డిడిక్షన్ నింగుకుగాని ఖర్చు చేసినట్లయితే ఎంతో పంట పండివుండేది. అట్లా చెయ్యకుండా స్టైక్లను వస్తే పది పది హేనుకోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేయడానికి ఇప్పుడు ముందుకు వస్తున్నారు. ఇప్పుడు యీ డబ్బు ఎక్కడినుంచి వచ్చిందో కెలామిటీ నడిచినప్పుడు డబ్బు తీసుకువచ్చి ఒక్క సంవత్సరం లోపల ఖర్చు చేయండి అని, అది ఎంతవరకు ఏ

విధంగా ఖర్చు అవుతుందో కూడా తెలియని పరిస్థితులలో యీ డబ్బులూ జిల్లా కలెక్టరులకు యిచ్చి వాడావిడి చేసే సునస్థ్యం మంచిది కాదు. ఎగ్జిసింగు ఆమోదము చెయ్యవలసివచ్చే సమయం నెగ్జెట్ చేస్తున్నారు. దానిఫలితం 1968 నవంబరు 5 వ తేదీని వచ్చిన ఆర్డర్ గా వల్ల వచ్చిన ఫలితం, 69 మేలో వచ్చిన తుఫానువల్ల పరిస్థితి చూచాము ఈ మధ్య కూడా అధిక వర్షాలువడి యిప్పటికీ వేల ఎకరాలు స్పష్టం కోదామరి జిల్లాలలో నాగుకాలేదు. పదేపదే చెప్పినప్పటికీ కూడా యీ ప్రభుత్వం కేవలం ఎవరైనా పన్నెనా అనుకుంటారేమోనని ప్రాంతీయ దురభిమానంతోబడి నెగ్జెట్ చేస్తున్నట్లు వున్నది. ఇది ప్రాంతీయ దురభిమానాలకు అతీతమైన విషయమని మనవి చేస్తున్నాను క్రాప్ ఇన్సూరెన్సు పెటడానికి ప్రభుత్వం శపథమండా నర్య శీసుకోవాలని మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో 6,75,73,000 ఎకరాల భూమి అయితే అందులో అసలు గ్రాస్ క్రాప్ షేరియా ఎంత అనితీసుకుంటే 3 కోట్ల 13 లక్షల ఎకరాల చిల్లర వుంది. గవర్నమెంటు నీరునవ్వయిచేసే కనాల్ సిస్టం క్రింద 30 లక్షల 30 వేల ఎకరాలు సాగు అవుతోంది. ప్రభుత్వం యిన్ని కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేసినప్పటికీ కూడా ఎస్కూర్డు వాటర్ సప్లయ లేకుండా, ఎస్కూర్డు ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ షేరియాను ఎక్కువగా తేవడానికి ప్రయత్నం చేయలేకపోతున్నామంటే యీ ప్రభుత్వాన్ని ఏమి అనుకోవాలి? వీరు చెప్పే ఉపన్యాసాలకు, చేసే వాగ్దానాలకు అక్కడ జరుగుచున్న పనికి ఎంత భేదం వుంది? ఇటువంటిప్పుడు పవిత్రంగా టార్గెట్స్ ఆఫీస్ చేస్తారో గమనించాలి. ఈ మధ్య పెద్ద తుఫాను వచ్చింది. ఆ తుఫాను రోజున నేను అక్కడ ప్రయాణం చేస్తున్నాను మంత్రులంతా 25-26 తేదీలలో మే నెలలో వచ్చారు. వాటిలో ఇప్పుడ కొంతమంది మంత్రులుగా వున్నారు, కొంత మందిలేరు. అక్కడ వీరు చేసిన ఉపన్యాసాలే అసలు తుఫానుకంటే ఎక్కువ నష్టం కలుగజేశాయని మనవి చేస్తున్నాను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వారప్రతికానీ, యింకొక ప్రతీకానీ తీసుకుంటే మంత్రులుగా వున్నవారు. లేనివారు కూడా వారి ఉపన్యాసాలు వారి ముందు పెట్టుకొని చదువుకుంటే తెలుస్తుంది. రైతులకు ఎకరానికి 150 రు ల చొప్పున యిస్తామని చెప్పారు. జాయింట్లు పట్టాలను విడదీయక పోయినప్పటికీ కూడా యిస్తామని చెప్పారు. ఈనాడు జాయింట్లు పట్టాలు విడదీయలేదనో, ఏ కారణం చేతనో రుణాల పంపిణీ జరగడం లేదు. 150 రు ల యిస్తామని ఎందుకు చెప్పడం జరిగింది? అక్కడవున్న ధాన్యం యావత్తూ కూడా చెడిపోయినప్పటికీ అవి కొంటామని చెప్పారు నాడు ఫుడ్ కార్పొరేషను ఎంత కొన్నది? ఇంకా ఎంత ధాన్యం వున్నది? తుఫానువల్ల వచ్చిన నష్టం కంటే వారెచ్చిన ఉపన్యాసాలవల్ల ఇంధ్ర రైతాంగానికి, ముఖ్యంగా సర్కారు జిల్లాలలోవున్న రైతాంగానికి ఎక్కువ నష్టం కలిగింది. వారు వీరిని తిట్టి పోస్తారని మనవి చేస్తున్నాను. వారి ఉసురు యీ మంత్రులకానికీ తప్పకుండా తగులుతుందని మనవి చేస్తున్నాను ఈనాడు నేనుకూడా బాధపడిన రైతులలో ఒకనిగా ఇంక గట్టిగా చెబుతున్నాను. మా జిల్లాకు ఒకేఒక మంత్రి కాకాని వేరేటరత్నంగారు ఆయన పశువులను, పాలాలను కూడా చూడాలి. ఒక పాలికాపురునైనా వారికి యీ బడ్జటులో ప్రొవైడ్ చేసుకుంటే బాగుంటుంది,



Sri K. Vema Reddy (Kadiri):—Mr. Speaker, Sir, in supporting the budget presented by our young, energetic and dynamic Finance Minister, I wish to make a few observations. There is a sight of relief that there are no fresh taxation proposals. As a matter of fact, the Fifth Finance Commission has recommended Rs 889 crores which is not sufficient to meet the requirements of the State and to complete the spill-over schemes. No doubt our finances are at a low ebb and they have to be augmented, that can be done by scrapping prohibition, by tightening the leakage in our State taxes by drastic action. You know, Sir, the budget provision for the great Nagarjunasagar and Pochampad projects and Tungabhadra Second Stage and Srisailem Project is very inadequate. As a matter of fact, the budget discloses by November, 1969 under Nagarjunasagar, about 9 lakh acres will be brought under cultivation. The ayacut of Nagarjunasagar is about 20 lakh acres and I am sure we will not see the completion of the project within the short period and the State, at least the Central Government, should offer more aid to complete this project.

Reverting to the conditions in the country, I wish to observe that we are passing through very difficult times. The rule of law which is the bed-rock of democracy is blown to the winds; lawlessness and disorder is the order of the day and parochialism has gone so far as to disrupt the fabrics of democracy. The recent happenings in Andhra have damaged the image of Andhra Pradesh and Telangana agitation which has been there for the last 8 months took an ugly turn with arson, loot and violence, involving colossal loss of properties and lives of the people and the student role in this agitation is most deplorable. I cannot visualise how the future generation would shape up and the leadership of the future would be built up. The Telangana agitation may be a fundamental right as the Constitution gives us the fundamental right to agitate over any issue. The agitation must be carried on in a non-violent manner with respect to the rule of law. I am one of those who are not for the dismemberment of the State or the disintegration of the State; a big state will do big things and will be more profitable to the state; a smaller state with limited finances will be a bottleneck to solve the confronting problems of unemployment and liquidation of poverty and it is for the Telangana people—I appeal to the members of Telangana—to bestow serious thought over this and as a matter of fact, the Chief Minister is prepared to sit together with them and settle the issues in a cordial atmosphere apart from the dismemberment of the State. Our objective is socialism and socialism which was a slogan till yesterday has been given a realistic touch by our Prime Minister with the nationalisation of Banks which has kindled some hope and confidence in the minds of the common men whose problems will be liquidated in the near future. It has created credit facilities to the small farmer, to the artisan, etc. As a matter of fact, this is only a beginning of socialism and the goal is very far off and it is for us to push through the logical conclusion by land legislation, nationalisation of trade and ceiling on urban properties. That will be the goal of socialistic pattern of society and I am sure it will come into being with the favour of our Prime Minister who has taken the lead.

Coming to Rayalaseema from which I hail, it has a population of 75 lakhs, it was a prosperous region of an empire, but suffering from famine for a century now. Always we are exposed to the ravages of famine, our economy is crippled and we have to live hand-to-mouth existence. Rayalaseema has its own problems and they must be tackled at the All India level and most of the people in Rayalaseema are born in famine and bred up in famine but we refuse to add any famine because our Chief Minister's touching references on several occasions for special treatment is commendable and in that an agency is created, i. e., Rayalaseema Development Board through which its problems could be solved and the Development Board must be a statutory body, it may be by the President's Order and it must be amply armed with powers for implementation of the programmes. Further, a master plan must be prepared on the basis of the Report of Subbarao, the then Famine Commissioner whose report is very exhaustive touching all the schemes in the various sectors of development. Rayalaseema is devoid of perennial rivers and its irrigation potential must be developed by tackling the underground water and survey of underground water must be conducted and a survey involves crores of rupees. I am told, Sir, that the United Nations Development Fund is doing much work in Madras. They have undertaken the survey of underground water and the Government can approach the United Nations Development Fund to come to our aid. Rayalaseema's irrigation potential must be developed synchronising with rural electrification. The dry land farming is a common feature of agriculture in Rayalaseema. Look at Switzerland where the intense research in dry land farming disclosed that it yielded better results with a minimum rain-fall. In Africa, I am told with 6" of rain, it could produce good crops. In Switzerland also with 7 or 8 inches rain, full crop of wheat could be produced. So the dry land farming must be developed; that can be done by soil conservation and contour bunding to prevent soil erosion.

So far as industries are concerned, that is a second line of defence against recurrence of famine. So far as Rayalaseema is concerned, it is rich in mineral resources but no industries are developed, no private enterprise is forthcoming and there is lot of regional imbalances even with regard to location of industries, most of the industries are located in Hyderabad and surrounding places also in Andhra Pradesh, but even these big industries and heavy industries should be started in the undeveloped areas where there is man-power, where there is raw material available. Then only Rayalaseema can be developed and Rayalaseema, as a matter of fact, is not only undeveloped but is a famine-stricken area. When we compare Rayalaseema with Telangana, the rain-fall is greater in Telangana which is undeveloped, but so far as Rayalaseema is concerned, it is not only undeveloped but also famine-stricken and the Government should see that these problems are solved. Discontent must be eliminated and the economic inequalities must be minimised as far as possible which is the cause of discontent and lawlessness in this country. Thank you, Sir.

శ్రీ సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు :— అధ్యక్షా, బడ్జెటు పరిపాలన సంపూర్ణంగా పరిశీలించిన తరువాత మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఈ సందర్భంలో దేశంలో వస్తున్నటువంటి చాలా ముఖ్యమైన మార్పుల పర్యవసానంగా తమ విధానాన్ని ఏమయినా మార్పుని రాష్ట్రంలో సరిక్రొత్త విధానాన్ని చేపట్టడానికి ప్రయత్నం చేసిందా అనే అంశాన్ని తెలుసుకొనడానికి ప్రయత్నం చేసినప్పుడు ఆ విషయానికి ఏమీ సమాధానం లేదు. అధ్యక్షా మీ సందర్భంలో ప్రగతి శీల శక్తుల యొక్క నిరంతర ఆందోళన పోరాటం ఫలితంగా ఆర్థిక సమస్యలను పరిష్కరించడానికి భారత దేశపు రోజువారీ మార్గం నిర్ణయించుకుని క్రొత్త అవకాశాలు, కార్యక్రమం చేపట్టడానికి అనుకూలమైన పరిస్థితులు వచ్చివేసి, ఈ మధ్య జరిగిన భారత అధ్యక్షుని ఎన్నికల తరువాత వచ్చిన పరిణామాలు చూసినట్లయితే ప్రగతిశీల శక్తులు చాలా బలపడినవని ఆ బలాన్ని పుంజుకొని సమైక్యంగా కృషి చేస్తే ఆర్థిక విధానాన్ని భవిష్యత్తును సరిక్రొత్త మార్గాన్ని దిద్దుకొనడానికి అనుకూలమైన వాతావరణం వచ్చినవిషయం గమనించడంలేదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న బ్రహ్మానందరెడ్డి గాని వారి మంత్రులు గాని ఈ విషయం గురించి ఎవరూ ఏవిధముగా ఉన్నారో అర్థం చేసుకోకుండా ఎవరికీ అర్థం కాకుండా యింకా వ్యవహరిస్తున్నారు తప్ప యిటువంటి పరిస్థితులలో చాలా ముఖ్యమైన అంశాలు వచ్చినప్పుడు రాజకీయవిధానం గురించి స్పష్టమైన ప్రకటన చేయకపోవడం, బడ్జెటులో దానిని స్పష్టం చేయకపోవడం చాలా గమనించవలసిన విషయం. గత 18 సంవత్సరాలలో మూడు ప్రణాళికలు వేసుకుని నాలుగవ ప్రణాళిక కూడా 2 వేసుకుని మళ్ళా నాలుగవ ప్రణాళిక రచించుకొనే సమయం వచ్చింది. కాబట్టి దేశానికి అనుసరించవలసిన మార్గం ఏమిటో నిర్ణయించుకోవలసివచ్చింది. దేశంలో మెటేరియల్ రిసోర్సెస్, మానవ సంపద శక్తిని క్రోడీకరించి దేశాన్ని త్వరితగతినీ పారిశ్రామికవంతం చేయడం, ఆర్థిక సాంఘిక జీవితాన్ని అధునాతన పద్ధతిలో యాత్రాత్మక పద్ధతిలో పునర్నిర్మించుకొనడానికి ఎంత త్వరగా కృషి చేస్తే అంత త్వరగా దేశం జాగువడుతుంది తప్ప యింకొక మార్గం లేదు. అటువంటి మార్గంలో ఆర్థికవిధానాన్ని ప్రభుత్వం చేపడుతుందనుకున్నాము. కాని బడ్జెటులో పరిశీలిస్తే ప్రభుత్వం పాత ఫీక్స్ పాతపంథాలో నడుస్తున్నది తప్ప కొత్త ధోరణిలో ఆలోచనలేదు, ఈ మధ్య ఢిల్లీ నుంచి వచ్చిన క్రొత్త బ్రిక్ కూడా వారికి అర్థంకాలేదు. కావచ్చు. యిక్కడ తెలంగాణా ఆందోళన, రాజకీయ విధానంలో పరిస్థితులను గమనించక కొంత వెనుకా పుండు ఉండవచ్చు. అటువంటి పరిస్థితులలో యింత క్లిష్ట పరిస్థితులలో తెలంగాణా సమస్య వచ్చినప్పుడు, మూలమైన విధానంలో క్రొత్త రకాన్ని క్రొత్త వెలుతురును యిచ్చి సమస్యలను పరిష్కారం చేయవలసి ఉంటుంది తప్ప సమస్యలను కాలగమనాన్ని గమనించకుండా, కాల మార్పును గమనించకుండా పాత పద్ధతులలో కేవలం కాంగ్రెసు ప్రభుత్వ ఫ్యాక్షన్ తో పద్ధతులలో ఒక మురాను ఓడించడానికి యింకొక మురా చేయవల్సి నది ఏమిటనే మురాదారి పద్ధతిలో ఆలోచిస్తే సమస్య పరిష్కారం కాదు కదా జటిలం అయిపోయి క్లిష్టం అయిపోయి, అసాధ్యం అయిపోయి విపరీతమైన స్పంజీభానికి దారితీస్తుందని ఈ సందర్భంలో ప్రభుత్వానికి మనవిచేస్తున్నాను.

కాబట్టి ఈనాటి రాజకీయ విధానం, ఆర్థికవిధానం పునరాలోచన చేసుకుని పునర్నిర్వహణ చేసుకుని ప్రభుత్వం తప్పనిసరిగా ఒక ఆలోచనకు ఐడియాలజీకి స్పష్టంగా లింకప్ అయితే తప్ప యింకొక మార్గం లేదు. గత 18 సంవత్సరాలుగా ప్రభుత్వం అనుసరించిన మార్గం ఏమిటి? ప్రభుత్వం వారు చెప్పినారు, మేము చాలా మధ్యే మార్గాన్ని అనుసరించదలచుకున్నామన్నారు. యీ మధ్యే మార్గం ఏమిటి? పెట్టుబడిదారీ విధానం కాదు, సోషలిజం కాదు, మధ్యే మార్గం అనుసరించి దేశాన్ని బాగుచేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాం అన్నారు. ప్రభుత్వపాలన గమనిస్తే చాలా స్పష్టంగా నగ్నంగా పెట్టుబడిదారీ విధానం, పెట్టుబడిదారీ పంథా తప్ప యింకొకటి కాదు. సోషలిస్టు పంథా కావాలని ప్రజానీకం కోరుతున్నది. ఈ దేశం ముందుకు పోవడం ఏప్పు యింకొక మార్గం లేదని ప్రజలు అనేకసార్లు ప్రకటించినప్పటికీ, కాంగ్రెసు పార్టీ విధిలేకుండా తీర్మానాలు చేయవలసినవచ్చినప్పటికీ సోషలిస్టు పంథాలో ఏ అంశమూ రానియకుండా వచ్చేఅవకాశం లేకుండానే కాంగ్రెసు పార్టీ పెట్టుబడిదారీ పంథాలో పోవడంవల్లనే ఈ అనర్థకాలు వచ్చినవని స్పష్టంగా తెలుస్తున్నది. పెట్టుబడిదారీ పంథాలో పోతున్నది, మరొక మార్గంలో కాదు. పెట్టుబడిదారీ పంథాలో పోవడంవల్ల యీ సరిక్షోభంవచ్చింది. ప్రభుత్వం ఏమి చేసింది? మూడు అంశాలు చేపట్టింది. విదేశాల సహాయం చాలా ముఖ్యం అయినది. ఆ తరువాత దేశంలో పరిశ్రమల నిర్మాణంలో యితర దేశాల సహాయంతో పబ్లిక్ సెక్టరులో రుణాలు తీసుకుని వచ్చి పబ్లిక్ సెక్టరు నడిపించడం రెండవది మూడవది యితర దేశాలయొక్క పెట్టుబడిదారులు వచ్చి దేశంలోని పెట్టుబడిదారులతో సమిష్టిగా కలిసి పరిశ్రమలను ప్రయివేటు సెక్టరులో నడవడం. ఈ మూడు పద్ధతులు చేపట్టి దేశాన్ని బాగుచేస్తామనుకోవడం వల్ల వచ్చిన అనర్థకాలను మనవిచేయకతప్పదు. విదేశాల నుంచి తీసుకువచ్చిన రుణాలు 10 కోట్లు కాదు, 50 కోట్లు కాదు, 100 కోట్లు కాదు. వందల కోట్లు దాటి వేల కోట్లు తీసుకువచ్చినాము. ఇతర దేశాల నుంచి, ఎయిడ్ యింటర్నేషనల్ మానిటరీ ఫండు నుంచి, ప్రపంచ బ్యాంకు నుంచి మిత్రరాజ్య సమితి నుంచి తెచ్చిన రుణాలను ఏ విధముగా ఉపయోగించాము? ప్రపంచంలో సోషలిస్టు దేశాలు అప్పు తెచ్చాయి. చైనా అప్పు తెచ్చింది. తూర్పు యూరపు దేశాలు అప్పు తెచ్చాయి. ఇతర దేశాల నుంచి రుణాలు తీసుకోవడం సిద్ధాంతరీత్యా తప్పుకాదు. ఆ రుణం తీసుకుని తిరిగి వడ్డీతోసహా కొన్ని సంవత్సరాల వాయిదాలో తిరిగి చెల్లిస్తూ మిగతా సహాయంతో సాంకేతిక నైపుణ్యం సంపాదించుకొని యితర దేశాల సహాయంతో మన స్కీమ్స్ రచించుకుని టెక్నికల్ సోఫా సంపాదించుకొని ముందుకు పోవడంలో తప్పులేదు. ఇంత విపరీతంగా యితర దేశాల మీద అధారపడే పద్ధతిలో చేసుకోలేదు, మనం తెచ్చుకునే వందల కోట్లు ప్రతి సంవత్సరం యావరేజీగా చూస్తే 18 సంవత్సరాలలో 200 కోట్ల రూపాయలు ప్రతి సంవత్సరం ఆహార ధాన్యాలు యితర దేశాల నుంచి తెచ్చుకొని మన దేశంలో ప్రజలను పోషించుకుంటున్నాము. ఆహార ధాన్యాలు ప్రతి సంవత్సరం 200 కోట్ల విలువగలవి తెచ్చుకుంటున్నాం. దీనివల్ల పరిశ్రమలు అభివృద్ధి అయినాయా? ప్రాజెక్టులు కట్టడానికి ఉపయోగించారా?

మన కాళ్ళపైన నిలబడడానికి సంపదను సృష్టించుకొనడానికి ఉపయోగించారా? లేదు. పరాన్నం తిని జీవించుతున్నాం తప్ప స్వయం పోషకత్వం సంపాదించుకోడానికి ప్రయత్నం చేయలేదు. ఇతర దేశాల నుంచి డబ్బు తెచ్చుకొని పబ్లికు సెక్టారులో నిర్మాణం చేసిన పరిశ్రమలు ఎటువంటివి? కీలక పరిశ్రమలూ? పరిశ్రమలను తయారుచేసే బేసిక్ ఇండస్ట్రీస్, కీ ఇండస్ట్రీస్ చేయలేదు. పరిశీలిస్తే ఆశ్చర్యంగా ఉన్నది ఇతర దేశాల నుంచి తీసుకున్న డబ్బుతో తీసుకువచ్చినవి కన్స్ట్రక్షన్ గుడ్సు తయారుచేయడానికి అవసరమైన పరిశ్రమలు. ఒకవైపు కన్స్ట్రక్షన్ గుడ్సు తెచ్చుకుంటున్నాము. రెండవవైపు కన్స్ట్రక్షన్ గుడ్సు తయారుచేసే మధ్యరకమైన పరిశ్రమలు తయారుచేస్తున్నాము. ఆ విధముగా ఖర్చుపెడుతున్నాం. మన దేశంలో కలిసిమెలిసి యితర దేశాల పెట్టుబడిదారులు ప్రయివేటు రంగంలో పరిశ్రమలు తయారుచేస్తున్నారు. ఆ పరిశ్రమలు చూసినప్పుడు యితర దేశాలకు 40% చాటా ఉండాలి. అంతకంటే మించి ఉండకూడదు. స్వదేశీయులకు 51% ఉండాలి అంతకంటే తక్కువ ఉండకూడదు అనే నిబంధన పెట్టిన మాట వాస్తవం. కాని దానివల్ల జరిగింది ఎన్ని కేంద్రాలలో ఎంత డబ్బు ఖర్చు పెట్టాము అని చూస్తే ప్రయివేటు సెక్టారులో కూడా విదేశీ పెట్టుబడిదారీ ప్రాబల్యం పెరిగిపోతున్నది. మన దేశ పెట్టుబడిదారుల ప్రాబల్యం నానుకార్థంఉంది తప్ప ప్రధాన నిర్ణయాత్మకమైన నిర్వహించే విధముగా లేదు. ఇతర దేశాల నుంచి మనము తెచ్చుకొన్న డబ్బును కన్సూమర్ వస్తువులను తయారుచేయు పరిశ్రమలలో ఖర్చుపెట్టడము వల్ల, ప్రయివేటు సెక్టారులో దేశీయ పెట్టుబడిదారులు, విదేశీ పెట్టుబడిదారులు మిలాఖత్ అయి ఇక్కడ వ్యవసాయము చేయడము వల్ల ఇతర దేశాల మీద ఆధారపడ్డము మనకు తగ్గలేదుకదా చారి ఉరి పెరుగుతున్నది. మనకు రాజకీయ స్వరాజ్యము వచ్చినది. మన దేశములోని పరిశ్రమల మీద, బొగ్గు గనుల మీదగాని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య వాదులయొక్క ప్రాబల్యాన్ని తగ్గించడానికి ఏమీ చర్యలు తీసుకొనలేదు. చారికి వున్న గుత్తాధిపత్యాన్ని తగ్గించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకొనలేదు. విదేశీ పారిశ్రామికవేత్తల నుంచి ఎయిడ్, బుణము తీసుకొని చారి ప్రాబల్యానికి లొంగి వుండి, మన ఆర్థిక విధానము, చారిశేతులలో వుండడమే తప్ప స్వదేశీ పద్ధతులలో మన కాళ్ళపైన మనము నిలబడి, సృజనాత్మకమైన పద్ధతులలో మన వాడకపు వస్తువులనుగాని, మన ఆహారాన్నిగాని మనము తయారుచేసుకొని ఇతర దేశాలకు సహాయముచేసే పద్ధతులలో పోకుండా బానిస ఆర్థిక విధానమును చేపడుతున్నాము దానిలో మూలమైన మార్పుతీసుకొని రాలేదు అనేది గమనించాలని మనవిచేస్తున్నాము. దానివల్ల ఏమి జరిగింది? ఈ పరిణామాల వల్ల మన ఆర్థిక విధానము ఏ విధముగా దెబ్బ తిన్నదో మనవి చేయాలి అనుకొంటున్నాము. ఎకనమిక్ రిసెషన్ వచ్చినది. ఇతర దేశాల నుంచి వచ్చే డబ్బు సరిపోక పోవడమువల్ల ఇన్ ఫ్లేషన్ మీద ఆధారపడ్డాము. విరివిగా కరెన్సీనోట్సు అచ్చువేయించాము. విచ్చలవిడిగా కోట్లరూపాయలు బజారులో చేర్చడము వల్ల సరకుల ధరలు విపరీతముగా పెరిగిపోవడము జరిగింది. ఒకవైపు నోట్ల ముమ్మరము రావడము, రెండవవైపున రైతులు, చేతివృత్తులవారు గాము

పండించిన, తయారుచేసిన పంటల, వస్తువుల ధరలు మార్కెటులో పడిపోవడము వాటిని వారు అమ్ముకోలేక నిరుద్యోగులైపోతున్నారు వారు నిరుద్యోగులు కావడము ఫలితముగా వారి కొనుగోలు శక్తి పడిపోతున్నది. పారిశ్రామిక వస్తువుల ధరలు పెరిగిపోతున్నవి. చేనేత వస్తువుల ధరలు పడిపోవడము వల్ల, వ్యవసాయ పంటల ధరలు పడిపోవడము వల్ల అర్జిజాన్లు తయారుచేసే వస్తువుల ధరలు పడిపోవడము వల్ల సంక్షోభము వీలవతరమౌతున్నది, ఆ సంక్షోభము నుంచి బయటపడడానికి ఉద్యోగుల జీతాలు, అలవెన్సులు పెంచడము జరుగుతున్నది. దానివల్ల టాక్సాలిక్ ముగా లాభము వల్ల ఇదంతా ఇరోడే అవుతున్నది. దేశీయ వస్తువుల ధరలు తగ్గిపోవడము వల్ల అనేక టెక్సైలు మిల్లు, ఇతర పరిశ్రమలు మూతపడిపోతున్నవి. కన్సూమర్ వస్తువులు తయారు చేసుకోవలసిన అవసరము వున్నది. దేశము అభివృద్ధి చెందవలసిన అవసరము వున్నది ఇంజనీరింగ్ గ్రాడ్యుయేట్స్ కు ఉద్యోగాలు యిచ్చి పారిశ్రామిక అభివృద్ధికి దోహదము చేయవలసిన సమయములో దేశములో నిరుద్యోగము వచ్చినది. ఎకనమిక్ రిసెషన్ వచ్చినది. దానికి ప్రధాన కారణము ఇన్ ఫ్లేషన్ విధానము విదేశాలయొక్క డబ్బుమీద ఆధారపడి, విదేశీ ఋణాలమీద ఆధారపడి, విదేశీ పారిశ్రామిక వేత్తల సహాయముమీద ఆధారపడి మన పారిశ్రామిక విధానాన్ని మన ఆర్థిక విధానాన్ని దానికి ముడి పెట్టడమువల్ల, స్వతంత్ర ఆర్థిక విధానము లేకపోవడమువల్ల మన డెవలప్ మెంట్ డెబ్బతిని సంక్షోభములో పడ్డాము. దానికి పరిష్కార మార్గము ఏమి? ఢిల్లీలో ప్లానింగ్ కమిషనువారు తీర్మానము చేశారు. ఇంజనీరింగ్ గ్రాడ్యుయేట్స్ అవసరానికన్న ఎక్కువగా వున్నారు కాబట్టి వారిని తయారుచేయడము తగ్గించడని అంటున్నారు. వారికి ఉద్యోగాలు దొరికే అవకాశాలు తగ్గిపోతున్నవి. దీనిని కంట్రోలు చేయాలనే విధంగా ప్లానింగ్ కమిషనువారు ఆలోచిస్తున్నారంటే చదువుకొన్నవారి భవిష్యత్తు ఏమిటి, చదువుకోదానికి ఎవరు ఉత్సాహపడతారు అని ఆలోచించవలసిన అవసరము వచ్చినది. వందలాది, వేలాది మంది గ్రాడ్యుయేట్స్, టెక్నిషియన్స్ నిరుద్యోగ వాత పడుతున్నారు. చేతి వృత్తులను, చేనేత పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేసి దాని ద్వారా విదేశీ మారకము సంపాదించి మన దేశములో వాటిమీద ఆధారపడతాము అనే అవకాశము పోయి ఈనాడు వేలాది చేతి వృత్తులవారు నిరుద్యోగులైపోతున్నారు. స్వరాజ్యము వచ్చి 20 సంవత్సరాలైనా చేనేత కార్మికులు కష్టము చేసుకొందామంటే పని లేక బజారులో పడిపోయి ఇతర పరిశ్రమలకు పోలేక అధోగతి స్థితిలో పడిపోయినారు అంటే దానికి కారణము మన దేశ ఆర్థిక విధానము, స్వతంత్ర భారత పురోభివృద్ధికి వేసిన ప్రణాళిక కాదని స్పష్టముగా తేలిపోయినది. 18, 20 సంవత్సరాల అనుభవమునుంచి ఇప్పుడైనా మన పాలకులు నేర్చుకొనకపోతే, స్వదేశీ వస్తువుల వాడకము, స్వదేశీ సిద్ధాంతము అర్థము చేసికొని విదేశాలమీద ఆధారపడవలసిన పద్ధతులు ఏమిటో నిర్ణయించుకొనకపోతే మన దేశానికి భవిష్యత్తు లేదని మనవి చేస్తున్నాను, నామక వచ్చిన స్వరాజ్యము విదేశీ పెట్టుబడి దారుల చేతులలో, గుత్త వ్యాపారస్తుల చేతుల్లో ఇరుక్కొని పోయినది అని మనవి చేస్తున్నాను, దానినుంచి బయట పడడానికి

సాహసముతో, ధైర్యముతో టర్నింగ్ పాయింటు ఎకనామిక్ పాలసీలలో తీక పోయినట్లయితే ఈ దేశానికి భవిష్యత్తు లేదని మరొకసారి మనవి చేస్తున్నాను. అధ్యక్షుని ఎన్నిక సందర్భములో బెంగళూరులో చేసిన తీర్మానము పర్యవసానముగాని, బ్యాంకులను జాతీయము చేయడము విషయములోగాని అందరి కంటే ముందు భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ క్లెయిమ్ చేసినది. ఆలస్యమైనప్పటికీ బ్యాంకులను జాతీయము చేయడము చాలా ధైర్యముతో కూడిన చర్య అని మనవి చేస్తున్నాను. మంచి పని చేశారు. దీని తరువాత అనేక కార్యక్రమాలను చేయవలసి వున్నది. బ్యాంకుల జాతీయీకరణకు 20 సంవత్సరాలు కాత్యారము చేసినట్లు, కాస్త జాతీయము చేయడము, మరల 10 సంవత్సరములు వ్రేక్ పేయడము, మరల ముందుకు వెళ్ళడము వంటి పద్ధతులలో కాంగ్రెసు పార్టీ పరిపాలన చేయదలచుకొన్నట్లయితే కాంగ్రెసుపార్టీకి భవిష్యత్తు లేదని మనవి చేస్తున్నాను. 18 సంవత్సరాల అనుభవముతో ప్రజాసామాన్యము కళ్ళు తెరిచి దేశాన్ని సరికొత్త మార్గములో నడిపించుకోవాలని అనుకుంటున్నారు. కాంగ్రెసు పార్టీలో వున్న కన్ఫిడెన్స్, గుత్త పెట్టుబడిదారులకు ప్రాతినిధ్యము వహించేవారు మార్పు రావడానికి సిద్ధముగా లేరు. అడ్డు పడుతున్నారు. కాంగ్రెసు పార్టీ రెండుగా చీలిపోయే పరిస్థితులు కనిపిస్తున్నవి. మాకు వ్యతిరేకమైన పార్టీ చీలిపోతున్నదని సంతోషముగా, చురుకైనగా మాట్లాడవలసిన అవసరము నాకు ఓమీ లేదు కాని కాంగ్రెసు పార్టీలో చీలికలు రావడము, ఆర్థిక విధానము మీద రెండుగా చీలిపోవడము బ్యాంకులను జాతీయము చేయడము, భూసంస్కరణలను చేయడము, ఇన్సూరెన్సును జాతీయము చేయడము, అర్బన్ ప్రావర్టీ మీద సీలింగు పెట్టడమువంటి ప్రోగ్రెసివ్ ప్లెన్ కాంగ్రెసు పార్టీలో ఏ మంత్రులున్నా, ఏ నాయకులున్నా వారి చర్యలు దేశము ప్రజాస్వామిక పద్ధతులలో, స్వతంత్ర ఆర్థిక పునర్నిర్మాణ పథకాలలో ముందుకు వేసే చర్యగా చానిన అహ్వనిస్తున్నాము. అటువంటివారు ఒక వైపు, రియాక్షనరీ సామ్రాజ్యవాదులు, గుత్త వ్యాపారస్థులకు వంత పాట పాడేవారు ఇంకొక వైపు వుండి కాంగ్రెసులో ఇటువంటి చీలిక రావడము ఈ దేశానికి అదృష్టమని మనవి చేస్తున్నాను. ఈ దేశ భవిష్యత్తుకు శుభ సూచకమని మనవిచేస్తున్నాను అయితే ఈ పోలరైజేషన్ ఇంతటితో ఆగదు స్వతంత్ర, జనసంఘ పార్టీలు ఈ దేశము యొక్క ఆర్థిక విధానము ఏ విధంగా వుండాలో స్పష్టముగా చెబుతున్నారు. ప్రణాళికా పద్ధతికి వ్యతిరేకముగా, సోషలిస్టు సిద్ధాంతానికి వ్యతిరేకముగా, బ్యాంకుల జాతీయీకరణకు వ్యతిరేకముగా, అర్బన్ ప్రావర్టీపైన సీలింగుకు వ్యతిరేకముగా, భూములపైన గరిష్ట పరిమితికి వ్యతిరేకముగా వుండే పద్ధతులలో స్వతంత్రపార్టీ, జనసంఘం పార్టీలు దేశము ముందు తమ లైను వెడుతున్నప్పుడు, కాంగ్రెసు పార్టీలో ఒక వర్గము వారిలో చేతులు కలుపుతున్నప్పుడు దేశ భవిష్యత్తుకు ఆటంక పరిచేవారెవరో, అభివృద్ధి నిరోధకు లెవరో తెలుసుకొనడము కష్టమైన విషయము కాదు. ప్రజాస్వామ్య వాదులు కాంగ్రెసుపార్టీలోవున్నా, ఇంకొక పార్టీలో వున్నా అందరము కలిసి ఈ నాడు దేశము యొక్క తక్షణ కార్యక్రమాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని, దేశాన్ని ఎదుర్కొంటున్న తక్షణ ప్రమా

దమును వారించి, సమైక్యముగా అడుగు ముందుకు వేసి దేశములో మార్పు తీసుకొని రావాలంటే ఏమి చేస్తే వస్తుంది అన్నప్పుడు కనీస కార్యక్రమము అవసరమని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు ఢిల్లీనుంచి భూ సంస్కరణల గురించి ఒక కార్యక్రమము వస్తే, చీఫ్ సెక్రటరీ, ఎమ్. టి. రాజు గారికి రెఫర్ చేయవచ్చు, లేక ఇంకొక అభిప్రాయము ఢిల్లీ నుంచి వస్తే ఇంకొక కార్యదర్శి గారికి 'ఎగ్జామిన్ అండ్ ఫుట్ అప్' అని చెప్పవచ్చు. కాని దేశంలో తీసుకోవలసినటువంటి ముఖ్యమైన సమస్యలు వచ్చినప్పుడు, ఆలోచించవలసిన ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలు వస్తున్నప్పుడు ఇంత బాధ్యతను తగ్గించుకొని తాత్కాలికంగా ఏదో చేస్తామనే అని దాటవేసే పద్ధతిలో కాకుండా నేను ఈ సందర్భంగా సూటిగా కాంగ్రెస్ పార్టీ సభ్యులందరిని, బయట కూడా కాంగ్రెస్ పార్టీలో వున్న వందలాది. వేలాది సామాన్య ప్రజలను కూడా. వారందరికీ నేను అపీల్ చేయదలచుకున్నాను ఎప్పుడైతే ఈ సమస్య వచ్చిందో అప్పుడు మనమంతా కూడా బాధ్యతగా కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాన్ని, దానికి చాయ కుడుగా వున్న బ్రహ్మానందరెడ్డి గారిని నిలదీసి అడగవలసిన సమస్య వచ్చింది. ఎక్కడికి పోతున్నాము, ఏమిటి మన ఆర్థిక విధానాలు? దేశంలో ఆర్థిక విధానాలను పునర్నిర్మాణం చేసుకోవలసిన ఈ సమయంలో మీరు తీసుకొంటున్న వైఖరి ఏమిటి? తక్షణమే భూసంస్కరణలు ప్రకటించండి. కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క పరిమితిలో ఉన్నటువంటి చర్యలు కేంద్ర ప్రభుత్వము తీసుకోబోతుంది, తీసుకొంటాము అని చెప్పుతున్నారు. కాని రాష్ట్ర ప్రభుత్వము చేసుకోవలసిన భూసంస్కరణల విషయాన్ని వెంటనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వము దానికి అవసరమైన కార్యక్రమాలు తీసుకొని, ఈ దేశంలో ప్రతి కుటుంబానికి ఏదో 20 ఎకరాలు, 30 ఎకరాలు, 50 ఎకరాలలో ఒక సీలింగు పెట్టి, అందరు కూడా చర్చించి సాంఘిక న్యాయాన్ని చేకూరుస్తామనే పద్ధతిలో సీలింగు పెట్టుకొని మిగతా భూములు రైతులకు పంచాలి. అంతే కాదు, ఒక్క పట్టేదారుల, భూస్వాముల యొక్క భూములు పంచే విషయం అట్లా ఉండండి. ప్రతి రోజు ప్రశ్నల సందర్భంలో మీరు చూస్తున్నారు. ప్రభుత్వము బంజరు భూములు. అడవి భూములు పంచే విషయంలో ఒక న్యాయమైనటువంటి, ప్రజాసమ్మతమైనటువంటి మార్గాన్ని తీసుకోదానికి నిరాకరిస్తూంది. కాబట్టి ఈ పరస్పర వైరుధ్యాలు కన్నడుతున్నాయి. కాబట్టి ఈ బంజరు భూములు పంచడానికి నిరాకరించే ప్రభుత్వము, అడవి భూములను, న్యాయంగా దున్నుకొన్నటువంటి వాళ్ళకు పట్టాలు ఇవ్వడానికి నిరాకరించే ప్రభుత్వము భూసంస్కరణలు తెస్తుందా? భూస్వాముల భూములు లాగుకొని ఏదేద ప్రజానీకానికి పంచిపెడుతుందా? అనే సమస్య పరస్పర వైరుధ్యంగానే కన్నడు తున్నది కాని, ఈమర్మణిలో పాల్గొనడం, ఎవరు అనుకూలురో. ఎవ్వరు వ్యతిరేకులో, ఎవరు ఏమి చేస్తున్నారో, ఏ ముసుగులో ఎవరు ఏ నాటకాలు అడుగుతున్నారో కూడా ఈ రాష్ట్రంలో తేలిపోయి చాలా త్వరగా ప్రజాస్వామ్య శక్తులు తమ బలాన్ని గుంజుకొని సమైక్యంగా ఈ ప్రజా కార్యక్రమాన్ని అడ్డు పెట్టేటటువంటి ప్రజా వ్యతిరేకులను, భూస్వామ్యబంట్లు, ప్రతినిధులుగా ఉన్నటువంటి నాయకులు ఎవరైనా ఎక్కడ ఉన్నప్పటికీ అందరిని కూడా ఎదిరించి, బట్ట



బయలు చేసి నిజమైన ప్రజాతంత్ర కార్యక్రమాన్ని చేపట్టవలసిన తరుణం వచ్చింది. అందుకొరకు మా పార్టీ ఇదివరకు అనేకసార్లు మనవి చేసినట్లు ఈ సందర్భంలో మరల ఒకసారి మనవి చేస్తున్నాను. ప్రజాతంత్ర కార్యక్రమాన్ని చేపట్టడంలో, ముందుకు తీసుకొని పోవడంలో, ఎన్ని సమస్యలు వచ్చినా, అన్నిటిలో కూడా త్రికరణ శుద్ధితో ప్రభుత్వానికే గాని, వ్యతిరేకులకే గాని, లేక పార్టీ నాయకులకే గాని హాకారాన్ని అందజేసి సహస్య పరిష్కారం చేయడానికి ముందుకు రావాలని మనవి చేస్తున్నాను. కాని ఎక్కడైతే ఈ కార్యక్రమాన్ని ఇంత పరిణా సమయములో కూడా చేశాన్ని వెనుకకు లాగుదామనే ప్రజా వ్యతిరేక శక్తులు ఏదైతే ఉన్నాయో లేక ప్రగతి వ్యతిరేక శక్తులు ఏదైతే ఉన్నాయో నాశ్యతో చేతులు కలిపి, వాళ్లు, వీళ్లు కలిసి ఒక ఆన్ రిటన్ అగ్రిమెంటుతో, ఒకరు ఒక పార్టీలో ఇంకొకరు ఇంకొక పార్టీలో ఉండి అందరు కూడా కలిసి భూసంస్కరణలు రాయకుండా పోతే ప్రజల సమస్యలు పరిష్కారము కానియ్యకుండా పారిశ్రామిక విధానాన్ని తిరిగి రచించుకోవడంలో గాని వెనుకకు నెట్టినట్లయితే, అటువంటి శక్తులకు వ్యతిరేకంగా, ధైర్యంగా సమైక్యంగా పోరాడి ఈ రామన్న కొద్ది మాసములలోనే అటువంటి విధానాన్ని ఓడించడానికి కమ్యూనిస్టు పార్టీ బలమైన కార్యక్రమాన్ని, తీవ్రమైన ప్రజాపోరాటాన్ని కూడా చేపట్టి ఈ ప్రభుత్వము యొక్క విధానాలను మార్పించడానికి అవసరమైన త్యాగాలను చేసి పోరాడుతుందని హెచ్చరిస్తూ వెలుపు తీసుకొంటున్నాను.

Sri S. Jaipal Reddy (Kalvakurthi):— Mr Speaker, Sir, in supporting the budget presented by our new but able Finance Minister, I wish to make few observations on Telangana situation. For the last eight months we have been passing through a protracted political eclipse. The shadow of Telangana agitation has been lengthening in a way all over the country. This crisis which has survived for so long is unprecedented in its quantity and multi-dimensional in its character. We have therefore a reason to dwell deep into the matter. This agitation as you all know was sponsored by students but has been sustained by services. It is now being led by politicians. The most remarkable thing about the agitation is that this agitation was not sponsored by politicians. It has been sponsored by students. It has not been sustained by politicians. It has been sustained by services. It has only been led by politicians. How did these politicians board the band wagon we are examining. Most of the politicians boarded the band wagon because this was the only way through which they could ventilate their discontentment. The remaining lot rode the tiger because they did not have the stamina to withstand the popular onslaught. So, the leadership of the area surrendered to the anarchical movement which has been sponsored and sustained by non-political entities. The second remarkable thing about the agitation is that this agitation did not allow anybody who differed with its object to speak or propagate. We have been witnessing a tremendous intellectual intolerance in the air for the last few months. That is in my view a regrettable thing. It in fact smacks, what I may call, through a strong phrase, it smacks of Fascists. Such of the people who really believe in the integration of the state have been dubbed

as stooges, lackeys and traitors. In the morning, I may recall one Hon Member was referring to the integrationists as Mir Jaffars, Aminchands and so on and so forth. It is the most regrettable thing about the present agitation. I may say that such of these politicians who boarded the band wagon will not be able to deliver the goods because they are not simply leading. As you all know, those who ride the tiger will ultimately end up in sad death. This was proved dramatically by the example set by Sri Amos, leader of the Telangana N. G. Os. To begin with he was a great fire-eater. Ultimately when the strike collapsed, not only the strike collapsed but the leadership collapsed. There was great moral to all of us. Fire eating which gives birth to Frankenstein monster will ultimately devour the fire-eater himself. Therefore, I would warn the politicians who have been leading this agitation about such likely fate that will be in store for them.

In my view, Sir, there are six factors responsible for this agitation. 1. There is an inevitable tendency of a minority group to develop a false sense of grievance. Sometimes, if the sense of grievance is real it will be exaggerated. 2. As you have seen in the whole country the forces of disruption have gone to ascendancy with the result we find the separatist slogan not only raising its ugly head in this part of the country but in other parts of the country. 3. The economic frustration. That we find in our country is resulting from depression and industrial stagnation that have come to mark Indian economy during the last few years. 4. The complex of student power. We have seen that the students all over the world have been on rampage. They have been able to rock many well settled Governments with the result the student community all over the world has acquired a complex of student power and the students in this part of the country are also receiving the same complex and the students therefore are on the rampage. This is the fourth factor. Fifth, of course is the political frustration. Political frustration as you all know is more dangerous than economic frustration because political frustration will land people in ideological desperation. The sixth factor and the final factor has been vacillation and inefficiency of the Central Government. The Central Government since independence has been opposed to the demand of every State. Ultimately, it has conceded a state-hood for anybody, with the result the people of Telangana have not been able to take the demands of the Delhi Government very seriously. People in Telangana always feel that one more kick will certainly get them separate State. All these six factors are responsible for the growth of this tremendous movement in Telangana. But many people have been trying to say that failure of implementation of Telangana safeguards is responsible for the agitation. In my view, failure of proper implementation of safeguards must be viewed as a part of the larger failure of administrative machinery in the country. In fact the administrative machinery that we have has not been able to implement anything properly. In the same fashion it has not been able to implement the Telangana safeguards. But the failure of proper implementation of Telangana safeguards has only proved as a catalytic factor in igniting this spark of discontent into this great movement. Of all the six factors, the most important and over-riding and transcendental consideration is economic.

As you all know the people of Telangana are economically backward. The basic motivation of the movement is economic. I, therefore, suggest the Government of Andhra Pradesh that they must draw up a Master-plan for a dramatic and spectacular progress of Telangana which will enable the people of Telangana to rise above the separatist leanings and tendencies. I think in drawing up the economic programme for the development of Telangana, we must keep three factors basically in view. 1. Minor irrigation, 2. Education, and 3. Electricity. If you concentrate upon these three factors and if you draw up a Master-plan keeping these three things in view with Telangana surpluses plus some more money either from the Delhi Government or Andhra Pradesh Government, I think we will be able to meet the situation. With these few words, I take leave of you.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి — అధ్యక్షా, ఇంతమంది కేబినెట్ మంత్రులలో ఒక మంత్రి కూడ ఇక్కడుండి మా పాయింట్స్ నోట్ చేసుకోవటానికి ఎలాగండి. You are requested to ask a Cabinet Minister to be present here always.

శ్రీ ఎం. బి. వరాంకుశం :— అధ్యక్షా, ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన బడ్జటు అప్పుచేసి పప్పుకూడు అన్నట్లుగా ఉంది. ఇంత లోటు బడ్జటు ఇంతవరకెన్నడూ లేదు. ఇది కై తెలంగాణా వారికి లొంగిన బడ్జటు అని అర్థం చేసుకున్నాను, రాయలసీమ, సర్కారు జిల్లాల అభివృద్ధిని కుంటుపరచే బడ్జటు అని అర్థం చేసుకున్నాను వెనుకబడిన జిల్లా అయిన శ్రీకాకుళంను పూర్తిగా నిర్లక్ష్యం చేసిన బడ్జటు ఇది అని మనవి చేస్తున్నాను. ఆరు నెలల క్రితం బడ్జటు ప్రవేశపెడుతూ ఆర్థిక సంఘం తీర్పు లభ్యం కాలేదన్నారు; ప్రణాళికా పరిణామాన్ని నిశ్చయించడానికి వీలులేదన్నారు. ప్రాంతాల ఖర్చు కేటాయించే సూత్రాలు రూపొందించలేదన్నారు. ఆరు నెలల తరువాత అదేపాట పాడుతున్నారు అది చాల దుస్థితి అంటున్నారు. రాష్ట్రంలో కరువు, తుఫాను వచ్చినప్పుడు ఏదో ఖర్చుచేశామని బడ్జటులో సూచించారు. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో క్రిందట సంవత్సరం కరువు, తుఫానువల్ల నష్టం వచ్చింది. అప్పుడు కరువుకోసం ఇచ్చిన సహాయం కరువులేని ప్రదేశాలలోను, తుఫానుకు ఇచ్చిన గ్రాంటు తుఫానులేని ప్రదేశాలలో ఖర్చు చేశారని యీ ఖర్చు చేసినదాంట్లో నూటికి 50 పాళ్ళు దుర్వినియోగం అయిందని శ్రీకాకుళం జిల్లా పరిషత్ తీర్మానించింది. ఇప్పటి వరకు విచారించే దిక్కు లేదు. సహకార రంగం గురించి చెప్పారు. రాష్ట్రంలో 88 ప్రాంతాభివృద్ధి పథకాలు రూపొందించబడ్డాయిన్నారు. కాని మా శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఒక పథకం కూడ చేపట్టలేదు. అగ్రికల్చరల్ రిసెర్చ్ కార్పొరేషన్ 88 పథకాలు చేపట్టిందని బడ్జటులో చెప్పారు. కాని శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఒకటి కూడ చేపట్టలేదు. ఆహార పదార్థాల ధరలు అదుపులో ఉన్నాయన్నారు. శ్రీకాకుళం జిల్లాలో 75 కె.జి.ల ధాన్యం బస్తా ప్రభుత్వ ధర ప్రకారం 88 రూపాయలుంటే ప్లాకు మార్కెట్ లో 84 రూపాయలుంది. యీ వెనుకబడ్డ శ్రీకాకుళం జిల్లాలో సూపర్ నిజారుకూడ లేదు పెట్టే ఆలోచనకూడ ఉన్నట్లు లేదు.

ఇంక విద్య సంగతి — బానియర్ కాలేజెస్ అని బడ్జటులో గొప్పగా చెప్పారు. ఇవి బానియర్ కాలేజీలనేకం అయోమయం కాలేజీలంటే కాగుంటుంది. 1970 రెండు సంవత్సరముల ఇంటర్ మీడియట్ కోర్సు ప్రవేశ పెట్టామని గొప్పగా చెప్పారు ఇంతవరకు కాలేజీకి ప్రిన్సిపల్ లేదు. లెక్చరర్స్ లేరు. ఆ కాలేజెస్ ఎక్కడ ప్రారంభిస్తారో లేదు. ఇటీవల ఒక జి. ఓ. పంపించారు జిల్లా పరిషత్ అంగీకరిస్తే హైస్కూలులోనే తర్దఫాం నుంచి క్లాస్ తీసుకుని బానియర్ కాలేజెస్ మెయింటెన్ చేస్తామని. అది తర్దఫారం నుంచి తీసుకుంటారో ఫస్ట్ ఫారం నుంచి తీసుకుంటారో అనేది యీ ప్రభుత్వానికి తెలియదు పాత హైస్కూల్స్ లో పాడ్ మాస్టర్స్ నెలచెలా కాలేజీ ఫీజులు మాత్రం విద్యార్థులనుంచి వసూలు చేస్తున్నారు. పాఠాలు లేవు. ఏడవ ఫారం పోయింది. యస్. యస్. యల్. సి. పోయింది. బానియర్ కాలేజెస్ అని చెప్పి కొండమే గొప్పతనంగా ఉంది. ఈ కాలేజెస్ కు జిల్లా పరిషత్ వారు హైస్కూలు ఇంతవరకు ఇస్తారా ఇవ్వరా అనే తీర్మానం జరగలేదు. అందుచేత ఎక్కడ ప్రారంభిస్తారో ఎవరు ప్రారంభిస్తారో అనే నిర్దిష్టమైన అభిప్రాయం లేదు. యీ కాలేజీకి స్థల నిర్ణయం 25 ఎకరాలు కావాలని మా పార్లమెంటరీ తాలూకాలో కోరినారు. ఒక చోట భూమి యివ్వకపోయినా కాలేజీ నెలకొల్పుతున్నారు. ఒక చోట రెండు లడులు ప్రజలనుంచి సహాయం కావాలంటున్నారు. ఒక చోట 50 వేలు అంటున్నారు. ఇవ్వలేకపోతే 20 వేలంటున్నారు ఇదంతా అయోమయంగా ఉంది శ్రీ కాకుళం జిల్లాలో 1968 ఏప్రిలుకు పూర్వం ఎలిమెంటరీ స్కూలు టీచర్స్ కు ఎరియరు జీతాలు నేటికీ చెల్లించలేదు. ఒక పాలకొండ సమితిలోనే 68 వేల రూపాయలు కాకీ పడ్డారు శ్రీ కాకుళం జిల్లాలో టీచర్స్ ను ట్రాన్స్ ఫర్ చేస్తే టి. ఎ. లు రెండు సంవత్సరములనుంచి చేవు. మా జిల్లాకు యీ విద్యావిధానం పట్ల పక్షపాతం చూపిస్తున్నారని చెబుతున్నాను. ప్రభుత్వం యల్. ఆర్. సం. 2593-7-69 డి. 9-4-69 విద్యాశాఖ డైరెక్టరు ఆర్డరు ప్రకారం కృష్ణా జిల్లాలో 98 స్కూలు అసిస్టెంట్లు, 76 శకండరి గ్రేడు ఉపాధ్యాయులు, 8 తెలుగు గ్రేడు ప్లస్ టీచర్స్ 6 గ్రేడు రెండు తెలుగు పండితులును శాంక్షను చేశారు. మన ముఖ్యమంత్రిగారి స్వంత జిల్లా అయిన గుంటూరులో 62 మంది సీనియర్ అసిస్టెంట్స్, 157 మంది సెకండరీ గ్రేడు అసిస్టెంట్లు, 7 తెలుగు గ్రేడు ఒకటి, 18 గ్రేడు రెండు పండితులును శాంక్షను చేశారు. కాని మాదిక్కు మాలిన శ్రీ కాకుళం జిల్లాకు ఒక స్కూలు అసిస్టెంట్ మాత్రమే శాంక్షను చేశారు. మిగతావి సున్న చుట్టారు వెనుకబడిన శ్రీ కాకుళం జిల్లాలో 2000 మంది ట్రయినింగు అయిన సెకండరీ గ్రేడు వారున్నారు. అక్కడ ఒక పోస్ట్ వేసిన పద్ధతి చూస్తే దంచినదానికి బుక్కిందే కూడు అన్నట్లుగా ఉంది. ఇప్పటికి భారతదేశంలో నక్సలైటు ఉద్యమానికి కేంద్రంగా ఉన్న మా శ్రీ కాకుళం జిల్లాను చిన్న చూపుచూస్తే జై తెలంగాణాను ఆదర్శంగా చూచుకుని ప్రజలు ప్రవర్తిస్తారని చెబుతున్నాను. ప్రాంతీయాభిమానాలు విద్య విషయములో ప్రభుత్వము వదలివెడితే రాష్ట్రానికి శ్రేయస్సు అని మనవి చేస్తున్నాను. ఇటీవల గవర్నమెంటు ఉద్యోగులకు వర్తింపజేసిన జీతాల స్కేల్స్ పంచాయితీలలో

పనిచేసే సిబ్బందికిగాని. ఉపాధ్యాయులకుగాని వర్తింపజేయక పోవటం విచారకరంగా ఉంది. నీటి సాగుకు సంబంధించి బడ్జెట్ లో పోచంపాడు ప్రాజెక్టుకు 69-70 సం. లో రీ కోట్ల రూ. లను ప్రభుత్వం కేటాయించింది. ఒక సంవత్సరంలో రీ కోట్లు ఖర్చు పెట్టడానికి నిశ్చయించింది. ఎందుచేత? తెలంగాణా ఆందోళన ప్రతిఫలమా ఇది అని ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతున్నాను ఆందోళన అల్లరి చేయని శ్రీకాకుళంజిల్లాకు చెందిన వంశధార రిజర్వాయరును 100 సం. ల నుండి కోరుతున్నా దాని ప్రసక్తి బడ్జెటులో వచ్చినా, కేటాయంపు ఎక్కడా కనబడటంలేదు. 1961 వ సంవత్సరంలో శంఖుస్థాపన జరిగి మిక్కిలి లాభదాయకమైన నందివాడ ప్రాజెక్టు ప్రసక్తి అంతే లేదు. ప్రస్తుతం జిల్లాలో ప్రారంభించిన వట్టిగడ్డ రిజర్వాయర్ కు 20 లక్షల రు. లు ఇస్తే 15 వేల ఎకరాలకు నీరు సప్లయ కాగలదని కోరినప్పటికీ దానికి డబ్బు కేటాయించలేదు పోచంపాడుకు రీ కోట్లు అంటున్నారు. మేగాద్రిగడ్డకు 20 లక్షలు అంటున్నారు. కాని పని పూర్తి కావలసివస్తుంటే వట్టిగడ్డ రిజర్వాయరుకు 20 లక్షల రు. లు యిచ్చి 15 వేల ఎకరాలను వెంటనే పంటకు ఉపయోగపడేటట్లు చేయడానికి ప్రభుత్వం విజ్ఞత చూపకుండా ఉంది. మా జిల్లాలో వట్టిగడ్డ రిజర్వాయరులో పనిచేస్తున్న ఇంజనీరింగ్ సిబ్బందికి 5 నెలలనుండి జీతాలు లేవు. ఈ ప్రభుత్వం మమ్ములను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నదని చెబుతున్నాను. జిల్లాలో చిన్న నీటివనరులకు సంబంధించిన బుమిడిగడ్డ రిజర్వాయరు. సంగీరు పనులు సంవత్సరం క్రిందటనే ఆపివేశారు. తిరిగి పని ప్రారంభించటం లేదు. గ్రామాలకు విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయ చేయడంలో యీ పరిభ్రాంతాని నిర్లక్ష్యమైన విధానం ఏదీ ఉన్నట్లులేదు. ప్రాంతీయ అభిమానం, వ్యక్తుల పలుకుబడికి లొంగి వ్యవహరిస్తున్నది. ప్రక్క గ్రామానికి- కోరినా విద్యుచ్ఛక్తి ఇవ్వకుండా దారిలో ఉన్న పది గ్రామాలకు ఇవ్వకుండా 10 మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న ఒక గ్రామానికి- అది రెమ్యూనరేటివ్ కాకపోయినా- విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయ చేసే విధానాన్ని ప్రభుత్వం మానుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :- అధ్యక్షా, ఈ రాష్ట్రంలో ఉన్న యీ ప్రాంతంలో తీవ్రమైన అకాంతి గత రి నెలలుగా ఉన్న విషయం తమకు తెలుసు. రి నెలలు దాటిపోయి 9 వ నెలలో ప్రవేశించాము. రోజురోజుకు ఉద్యమం తీవ్రస్థాయికి చేరుకొని యీ ప్రాంతంలో ఉన్న అన్ని పనులకు అంతరాయం కలిగి అన్ని స్థాపించిపోయిన విషయం తమకు వేరే చెప్పనక్కరలేదు. ఇటువంటి పరిస్థితిలో ప్రభుత్వం అన్యాయంగా, అక్రమంగా, అధర్మంగా, అరాచకంచేస్తూ పోలీసులను గూండాలను పెట్టి ప్రభుత్వం ప్రజలపైన ఎన్ని అక్రమాలు చేయించిందో నేను వేరే ప్రత్యేకంగా చెప్పనక్కరలేదు అది అందరికీ తెలుసు. దాదాపు 300 మంది విద్యార్థులు ప్రజలు యీ పోలీసు తుపాకి గుండెకు బలిఅయిపోయినారు. 50 వేల కంటే ఎక్కువమంది ప్రజలను 151 154 సెక్స్ న్స్ ట్రేక్ చేసినందుకు జైళ్ళలో పెట్టడం జరిగింది. తెలంగాణా ఉద్యమంలో పాల్గొన్న ప్రముఖ నాయకులను, సమితి ప్రెసిడెంట్స్ ను ఎం.ఎల్.ఎలను, మొత్తం 500 మందివరకు పిడి యాక్టు క్రింద అరెస్ట్ చేయడం జరిగింది. ఈ దేశంలో ఏ రాష్ట్రంలోకూడ దేశభద్రతకు

భంగకరంగా తేనపుడు— ఇంత పెద్ద మొత్తంలో అరెస్టు చేయడం జరగలేదు. పి.డి. యాక్టు క్రింద. కాని యీ ప్రభుత్వంలో దేశభద్రతకు లోపం జరగక పోయినా, పి.డి. యాక్టు ఉపయోగించకూడదని కోర్టు తీర్పు చెప్పినకర్తాకూడ ఎంతోమందిని యీ పి.డి. యాక్టు క్రింద అరెస్టుచేసారు. యీ ఆందోళన మొదలు అయినప్పటినుండి దీనిని రాజకీయ సమస్యగా భావించకుండా దీనిని లా అండ్ ఆర్డర్ ప్రాబ్లెమ్ గా భావిస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు వారి సహచర మంత్రులు పోలీసు రిప్రెజెంటేటివ్ దానిని అణచాలని కింకంకట్టుకొని ఆందోళన ప్రారంభించిన నాలుగవరోజునే నిజాం కాలేజీలో విద్యార్థులపై దౌర్జన్యం చేశారు. ఈ కేబినెట్ ఎక్స్ పేషన్ కాకముందు ఉన్న తెలంగాణా మంత్రులలో కొంతమందికై నా యీ తెలంగాణాయొక్క ప్రాబ్లెమ్ ను సాల్వ్ చేయాలని రియాక్ట్ అయ్యేవారు. కాని యీ కొత్త కేబినెట్ లో యీ తెలంగాణా ప్రాబ్లెమ్ అర్థంచేసుకొని తెలంగాణాకు న్యాయం చేద్దామనుకొనేవారు తెలంగాణా మంత్రులలో ఏదో ఒక రిద్దరుతప్ప. మిగతావారు కనబడటంలేదు. ఫైనాన్స్, ఎగ్రికల్చర్, రెవిన్యూ, పంచాయితీ రాజ్ మొదలైన ముఖ్యమైన పోర్టిఫోలియోలన్నీ ముఖ్యమంత్రిగారు ఆంధ్ర మంత్రులకు ఇచ్చారు. ఆ విధంగా వారు ఆంధ్రమంత్రులకు ముఖ్య పోర్టి ఫోలియోలొస్తూ తెలంగాణా ప్రజలపట్ల శృషి కురిపిస్తారు. ఎంత అన్యాయంగా, ఎంత అధర్మంగా, తెలంగాణా ప్రజలను కించపర్చే విధంగా యీ తెలంగాణా మంత్రులకు ఏ పోర్టిఫోలియోలొచ్చారో చూడండి ఒకరికి ఫతేమేదాన్ స్టేడియం, ఇంకోకరికి రవీంద్ర భారతి, మరొకరికి మార్కెటింగ్ కమిటీలు— ఈ విధంగా పోర్టిఫోలియోలు తెలంగాణా మంత్రులకు ఇస్తూ “తెలంగాణా ప్రజలను మేము ఉద్ధరిస్తాము; తెలంగాణా ప్రజలంటే మాకు ప్రీతి ఉంది మీరు మేము అన్న దమ్ములము” అని మీరు చెప్పువలసిన అగత్యం ఏమి ఉన్నది? మేము చెప్పేది ఒకటే. ఈ దేశంలో ఉన్న పౌరులందరూ తెలంగాణా ప్రజలకు అన్నదమ్ములే. ఒక్క ఆంధ్రులే మాకు అన్నదమ్ములు కాదు. యీ భారతదేశంలో ఉన్నవారందరం అన్నదమ్ములుగా బ్రతకవలసిన అగత్యం ఉన్నది. ఒక్క ఆంధ్రులే మాకు అన్నదమ్ములు; మిగతా మహారాష్ట్రలు, కర్నాటకులు మాకు అన్నదమ్ములుకారు అని అనుకొంటే పొరపాటు. మీరు ఇక్కడ రీజనలిజమ్ తేవద్దు. భారతదేశం అంతా ఒకటే. భారత ప్రజలు అంతా ఒకటే అనుకొన్నప్పుడు మనకు ఎన్ని స్టేట్స్ ఉన్నా అభ్యంతరం ఉండకూడదు. మహాభారతాన్ని చదివినవారికి తెలుస్తుంది, మహాభారతంలో భారతదేశాన్ని ఏరి భాగాలుగా విభజించినట్లు ఉన్నది. ఈ రోజు పాకిస్తాన్, ఇతరప్రాంతాలు పోయినప్పటికీ, కనీసం 40 స్టేట్స్ అయినా భారతదేశంలో ఉండవలసిన అగత్యం ఉన్నది. తెలంగాణా ప్రజలు ఎంత విశాలహృదయులూ మీకు తెలుసు. ఈ హైదరాబాద్ సీటీనుండి ఎం. ఎల్. సి.లుగా ఆంధ్రప్రాంతంవారిచే ఎన్నుకొన్నారు ఎందుకు? ఏదో మంచివారు అనుకొని, ఏదో కొంతమంది మనతో కలిసి ఉంటున్నారు అనుకొని మేము ఎన్నుకొన్నాముగాని “ఇతడు ఆంధ్రవాడు; మనం ఓట్స్ ఇవ్వకూడదు” అన్న అభిప్రాయం తెలంగాణా ప్రజలలో లేదు. ఈ విశాల హృదయాన్ని మనం వ్యక్త వర్తాముగాని యీ ఆంధ్రులు ఎవరైతే పరిపాలన సాగిస్తున్నారో,

వారు తెలంగాణ ప్రజలను పానిసలుగా చూస్తూ, వారిని రిప్రజెన్ చేసి, గత 18 సం:లుగా వారికి చేసిన అన్యాయాలు, అక్రమాలు, అధర్మం ఫలితమే యీ యాజిమేషన్ అని చెబుతున్నాను.

అసంతృప్తులైన రాజకీయవాదులు ఈ ఉద్యమాన్ని లేవదీసినారని అంటున్నారు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :- 18 సంవత్సరాలనుంచి జరిగిన అన్యాయాలలో ఒక్క ఆంధ్రమంత్రిలదే భాగమా? తెలంగాణా మంత్రిలది లేదా? అనే విషయం గౌరవసభ్యులు క్లారిఫై చేయాలి.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :- మా తెలంగాణా మంత్రులు చపరాసిలు అని చెప్పినాను. ఇదివరకు చాలా మాట్లాడు చెప్పినాము. మా తెలంగాణా మంత్రుల తప్పులేదని చెప్పడంలేదు మీరు తెలివిగలవారుగా ఉండి, బ్రిటిష్ కాలంలో కూడా డెమోక్రసీలో అక్కడ ప్రతినిధులు ఎన్నుకోబడి మంత్రివర్గం చేసి రాజకీయాలలో మీరు చాలాకాలంగా ఉన్నారు. కాబట్టి మీకు ఎక్స్ పీరియన్స్ ఉన్నది. మేము నిజాం ప్రభుత్వం తరువాత 1952 లో రాజకీయాలలోకి వచ్చి 50 వరకు మాత్రమే ఈ మంత్రివర్గాలు, ప్రజాసామ్యం చూచినాము. వెంటనే ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడ్డ తరువాత తెలివికలవాడు తెలివి హీనుడు కలిసి ఒక విజినెస్ పెడితే ఏవిధంగా జరుగుతుందో ఆ విధంగానే జరిగింది. మీకు బాగా తెలుసు కొంత మంది ఆంధ్రులు మన తెలంగాణా ప్రాంతంనుంచి పార్లమెంటుకు ఎన్నికై వారియొక్క వద్దతులు చూస్తే ఎంతవిచారకరమైన విషయం, ఎంత లజ్జాకరమైన విషయం మేము అంతా తెలంగాణాలో పుట్టి, తెలంగాణాలో పెరిగినాము, తెలంగాణాకు ఎన్నికై నాము కాబట్టి మాకు తెలంగాణాపైన ఉన్నదని అంటారు. వారి సంగతి అంతా మీకు బాగా తెలుసు, వారు ఏమేమి చేస్తున్నది. వారి యొక్క నీతి ఎంత, నిజాయితీ ఎంత అనేది మాకు గుర్తు లేదని కాదు. ఇంకొక ముఖ్యమైన విషయం. ఆ రోజు లక్షమంది ప్రజలు, తెలంగాణా మూలమూలాల నుంచి హైదరాబాదులో ఉన్న ప్రతి గల్లి నుంచి లక్షమంది పొసెషన్ గవర్నరుగారి యింటికి పోయిన విషయం మీకందరికీ తెలుసు. ఆ రోజు మేముంటా శాసనసభ్యులముకూడా దానిని లీడ్ చేసి చాలా జాగ్రత్తగా గవర్నరు యింటివరకు నడిచిచుక్కాడం జరిగింది. గవర్నరు యింటికిపోయి మేము మెమోరాండం సబ్మిట్ చేసినప్పుడు ఉంటే గవర్నరుగారి విజిటర్స్ హౌస్ దాట లేదు. పోలీసువారు మూవైవ్ ఆర్డర్ చారము చేసి అక్రమంగా అధర్మంగా మమ్ములను శాసనసభ్యులని అనుకోకుండా కొట్టడం జరిగిన విషయం మీకందరికీ తెలుసు. రాక్షస పరిపాలనలో పోలీసు వారంతా గూండాలై యిండ్లలో జొరబడి దర్వాజాలు విరగగొట్టి ఆడపిల్లలను, చిన్నపిల్లవాళ్లను విచక్షణారహితంగా కొట్టిన విషయం మీకు నేను జేరే చెప్పాలా? మీ యింటి ప్రక్కకే, మీ యింటిలోపల కూడా జొరబడి పోలీసులు కొట్టిన విషయం మీకు తెలియదా?

Mr. Deputy Speaker:—Let me be clear. Not in my house.

శ్రీ పి. గోవర్ధనరెడ్డి :- మీ యింటి ముందర జరిగింది మీకు తెలుసు. మీరే ఫోన్ చేసినారు. సర్ప్లెసెన్, సర్వీసెన్ విషయం మీకు తెలుసు. 18

సంవత్సరాలు జరిగిన అన్యాయమే కాకుండా యిప్పుడు 9 నెలలుగా ఈ ఉద్యమం మొదలైన తరువాత మీరు చేసినది ఏమిటి అని నేను అడుగుతున్నాను. సర్క్యూలర్స్ తేల్చేటప్పుడు సర్క్యూలర్స్ అన్యాయాలు దూరం చేయలేదు. మీరు ఈ రోజున తెలంగాణాపైన మాకు ప్రేమ ఉన్నది; మేము ఏదో చేస్తాము అని చెబితే మేము ఎట్లా నష్టపోతున్నామని చెబుతున్నాను. మనమంతా విశాల హృదయంగా ఉండి కలిసి ఉంటే పాగా ఉండేది. ఒకసారి సునస్పర్థలు వచ్చిన తరువాత కలిసి ఉండడం అనేది అసాధ్యమైన విషయం కాబట్టి మీరు కూడ మాతో కలిసి ప్రత్యేక ఆంధ్ర కావలసిందని ఉద్యమాన్ని లేవదీయవలసిందిగా కోరుతూ ఉన్నాను. మీరు యిది చేసినవాడు ఆంధ్రులతో అన్నదమ్ములుగా ఉండడం జరుగుతుంది లేకుంటే శతృత్వం మాత్రం తప్పక ఉంటుంది. దీనిని ఎవరు రిమూవ్ చేయజాలరు అని చెబుతున్నాను. మా డబ్బు మాకు ఖర్చు పెట్టకుండా సూడబ్బు అంతా ఆంధ్రలో ఖర్చు పెట్టారు. తెలంగాణా వెనక బడిన ప్రాంతమని ఎక్కువ డబ్బును యిక్కడ ఖర్చు పెట్టి అభివృద్ధి చేయవలసిన అవసరం ఉండేది. అటువంటిది చేయకుండా కొన్ని కోట్ల రూపాయలు, 107 కోట్ల రూపాయలు వినియోగించుకొని మాకు ఏదో ఇంటిగ్రేషన్ అని చెబితే ఎట్లా? ఈ మంత్రివర్గంలో ఇంటిగ్రేషన్ కోరుతున్న సభ్యులకు ఒక సవాల్ ఉన్నది. మీరంతా ఏమి చేశారని అడుగుతున్నాను. ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాత నే ప్రొగ్రెస్ వచ్చినది. భూములన్నీ పాగా డెవలప్ అయినాయని చెప్పినారు. నిజాం ప్రభుత్వంలో, బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారి నాయకత్వంలో తెనన్నీ యాక్ట్ తెచ్చిన విషయం మీకు పాగా తెలుసు. అటువంటి యాక్టును ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాత ఇంప్రూవ్ చేయకుండా ఆంధ్రకు ఎక్స్పెంట్ చేయకుండా, ఆ యాక్టును మైకోర్టు కొట్టేసే విధంగా ఆంధ్రపరిపాలకులు చేసిన విషయం మీకంతా తెలియదా? ఆంధ్రులంతా డబ్బుతో ఓట్లు కొనుక్కొని రాజకీయాలు నేర్పించి కులాల పేరుమీద, రెడ్ల పేరుమీద కమ్మల పేరుమీద పట్ల రాజ్యాలు చేసి ఈ రోజు మేము ప్రొగ్రెస్, మీరంతా నవాబులు దొరలు. రాజులు అని మాట్లాడితే ఎలా? తెలంగాణాలో గౌరవంగా బ్రతికే వాళ్లం. తెలంగాణా లో ప్రతి ఒక్కరిని, ప్రతి ఒక్కడు గౌరవంగా చూసేవారు. కాని ఈ రోజు ఆంధ్రపాలకులు, తెలంగాణావారిని పానిసలుగా, లేకుంటే మానవుని మానవుడిగా గుర్తించడం లేదు. ఈ విషయంలో యింకా ఎక్కువ చెప్పడానికి ఆవకాశం లేదు. వేరే డిమాండులలో మాకు అవకాశం కల్పించవలసిందిగా కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ వి. నరసింహారెడ్డి (కొల్లాపూరు):—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు మన హాస్లో ఆంధ్ర తెలంగాణ సమస్య చాల బాస్తిగా వస్తున్నది. కాని మేము నూటికి 80, 90 మంది ప్రజలుగా ఉన్నటువంటి శ్రమజీవుల యొక్క ప్రయోజనాలను అనుసరించి చెప్పగలచుకొన్నాము ఇప్పుడు గోవర్ధన రెడ్డిగారు చెప్పినవి, యింత క్రితం అనేక మంది తెలంగాణ తరపున తెలంగాణ పాదులుగా చెప్పిన అనేక అక్రమాలు, నేరాలు వాస్తవంలో యివన్నీ వారు అనుకొన్నట్లుగా బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారికి నష్టం చేయవని నా అభిప్రాయం. నా వాదల్లో బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారికి



యివి మేలు చేస్తున్నాయి. ఇవి వాస్తవంలో కాంగ్రెసు పరిపాలన యొక్క అక్రమాలను కమ్మిపెట్టి స్వయంగా సమిష్టిగా చేసిన నేరాలే, సమిష్టిగా ఒడిగట్టిన ఘాతుకాలే ఒక పక్షం మరొక పక్షం మీద పేసుకోవడం ద్వారా, వాస్తవాన్ని మరుగుపరుస్తూ అసలు సమస్యలను ప్రక్కకు పెడుతున్నాయని మా బాధ. ఈ రోజు వచ్చిన సమస్య ఉంటే ఇది కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ పరిపాలన యొక్క సమస్య. ఈ నాడు సమస్య అంటే—కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వాన్ని తొలగించి నిజమైన నూతన ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాచే సమస్య అందువల్ల ఈ సమస్యను పరిశీలించాలంటే, కాంగ్రెస్ పరిపాలనయొక్క పరిస్థితిని తేల్చాలంటే మేము చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు. ఈ రోజు యావత్ దేశ కాంగ్రెస్ ప్రధానిగా ఉన్నటువంటి శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీ యితీవల తన లేఖలో చెప్పింది. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వ వాగ్దానాలు ఈ జనం నమ్మడంలేదు. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం చేసే ప్రకటనలు ఈ జనం నమ్మడంలేదు కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం చెబుతున్న సోషలిస్టు మార్గాన ఈ ప్రభుత్వం నడవడంలేదని ఆమె తననోట చెప్పినది. మన ఆంధ్రదేశం సంగతి చూసుకుంటే సోషలిస్టు మార్గాన మేము ఉన్నామని బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు చెబుతున్నారు. ఇది ఢిల్లీకి వెళ్లి వచ్చిన తరువాత యితీవల ప్రత్యేకంగా కూడ చెప్పారు. సోషలిస్ట్ మార్గాన ఉండే సోదరులు, సోషలిస్ట్ మార్గాన నడిచే ప్రభుత్వం వాస్తవంలో భూసంస్కరణలు మొట్టమొదట అమలు జరపాల్సి ఉంటుంది కాని 22 సంవత్సరాల తరువాత భూ సంస్కరణలక్రింద భూస్వాములకు ఒక పరిమితి పెట్టాము. అంతకు మించిన భూములన్నీ పంచుతాము అని చెప్పిన తరువాత ఈ రోజు ఉన్న పరిస్థితి—వారు ప్రచురించిన గ్రంథాలలో చూడండి. పరిపాలన నివేదిక 1967 లో మొత్తం సీలింగ్ పెడితే ఆ సీలింగ్ కు పైన ఉన్నటువంటి భూమి 89,494. పాక్టారులు ఉన్నదని, మొత్తం అసీలింగ్ పైన డిక్లేర్ చేయబడినటువంటి కేసులు 28,691 ఉన్నాయని ప్రకటించారు. తీరా పంచగం చేయబడ్డ భూమి ఎంత అంటే—ఆ భానాలో నున్న. ఒక్క భూమి కూడ పంచలేదు. కానీ సీలింగ్ చట్టం ప్రకటించి, అంతకు మించి వేలాది పాక్టారుల భూమి మిగిలి ఉన్నదని, తోటలకు తీయగా, బీనామి పట్టాలకు తీయగా, అక్రమాలకు, సక్రమాలకు తీయగా ఎంత తీసినప్పటికీ మిగిలిన భూమి వేలాది ఎకరాలు ఉండగా పంచినది ఎంత అంటే ఒక్క భూమికూడ లేదని చెబుతున్నాను. ఈ ప్రభుత్వం భూ సంస్కరణలు అమలు జరపాలని, సోషలిస్ట్ మార్గాన అనుసరిస్తానని చెప్పితే యింకా ప్రజలు నమ్ముతారని, యింకా ప్రజలు విశ్వసిస్తారని ఈ ప్రభువులు భావిస్తున్నారా? అలా భావించవలదని తమరు వారికి సలహా యివ్వాలని కోరుకున్నాను. భూ సంస్కరణల మాట అటు ఉంచండి. ఈ రోజు బంజరు భూములు పంచుతామని ప్రకటనలమీద ప్రకటనలు చేస్తున్నారు. ఎటు చూచినా బంజరు భూములు పంచుతామని ఒకరిని మించి ఒకరు పోటీలుపెడి ప్రకటనలు చేస్తున్న రోజులు యివి. ఇలాంటి రోజులలో నిన్న మొన్న జరిగిన ఘటన మీకు తెలుసు. నరసంపేట తాలూకా అడవులలోకి వెళ్లి చూస్తే అడవిప్రజలుకూడా బంజరు నేద్యం చెసుకుంటున్నా ఈ ప్రభుత్వం సహించడంలేదు. ఒకసారి భూమిని బద్దలుగా

దున్ని, బంగారుపంటలు పండించి సేద్యానికి తెచ్చినకరువాత, ఆఘామిలోకి పోలీసులు స్వయంగా ప్రవేశించి, ఆజనాన్ని చావజాధి యీనాడు వాటిని భూస్వాములకు కట్టబెడుతున్నారు. న ర నం పేట కా లూ కా లో దాదాపు 20 కోయగూడలలో జరిగిన సంఘటన యిది. ఇబ్రహీంపట్నం తాలూకాలో జనకూళ్ళ ప్రాంతంలో ఈనాడు 400 ఎకరాలభూమిని ప్రజలు సేద్యానికి తీసుకవస్తే, సేద్యమైనభూమి ఎలాగూ సేద్యమైనది, దానిని ఆ వ దా ని కి వీలులేదని పోలీసులు ప్రవేశించి, ఆరైతులను నాలుగురోజులు చిత్రహింసలు పెట్టి అడిగినంతా పోలీసుశ్యాంపుగామార్చి ఆభూమిని ఈనాడు భూస్వాములకు కట్టబెట్టారు. ఆరుట్టగ్రామంలో ప్రజలు లావునీ భూములను సేద్యంచేసుకున్న తరువాత, అందులో 70, 80 సంవత్సరాలనుంచీ సాగుచేసుకుంటున్న భూములున్నవి—అటువంటి భూములను ఈనాడు పోలీసులు ప్రవేశించి వారిలో వంద మందికిపై న కేసుపెట్టి, ఒక భూస్వామి యిచ్చిన ప్రోద్బలం పుణ్యమా అంటూ యిటీవలనే, రెండుమాసాలక్రిందట యిద్దరు సేద్యంచేస్తున్న పేదరైతులను నిలుపునా హత్యచేశారు. బంజరుభూములను సేద్యం చేసుకొనడానికి సాహసం చేస్తున్న పేదరైతులను హత్యకు ప్రోద్బలం యిస్తున్న ఈప్రభుత్వం భూసంస్కరణలను అమలుజరుపుతుందని అంటే దానికి నమ్మదగిన చరిత్రలేదు. దానిని నమ్మదగిన ప్రజానీకం అంటూ వుండజాలదు. ఈప్రభుత్వం భూసంస్కరణలను అమలుజరపజాలదని దీని ఇరవై రెండేళ్ల రికార్డు తెలియజేస్తున్నది. ఇలాంటిప్రభుత్వం ఈనాడు సోషలిస్టుమార్గాన్ని అనుసరిస్తున్నామని అంటే దానికి ఆర్థికమిటి? విలువ ఏమిటి? అంతేకాదు—చాలా దారుణంగా ఈప్రభుత్వ కాలములో కల్చివబుల్ వేస్తు లాండ్ పెరుగుతున్నది. ఇది చాలా దుర్మార్గం. కల్చివబుల్ వేస్తులాండ్ పెరగడమేమిటి? కల్చివబుల్ వేస్తుల్యాండు ఎందుకని పెరుగుతున్నది? దేశం అభివృద్ధి చెందుతున్నది, రిగ్గు తీసుకువస్తున్నాం, కావులు త్రవ్వకున్నాం, వ్యవసాయ యంత్రాలను దింపుతున్నాం, అంటున్నారు, పెద్దఎత్తున వ్యవసాయాన్ని అభివృద్ధి చేస్తేన్నాం అంటున్నారు. అటువంటిసమయములో కల్చివబుల్ వేస్తులాండ్ పెరగడమేమిటి? 1950-51 వ సంవత్సరంలో కల్చివబుల్ వేస్తుల్యాండు వదవారు లక్షల హెక్టార్లు వుంటే 1985-86 వ సంవత్సరములో 19.89 లక్షల హెక్టార్లు పెరిగినది. మంత్రిగారిని యిట్లా ఎందుకుజరిగినదో ఆలోచించమని కోరుతున్నాను. వీరికాలములో కల్చివబుల్ వేస్తుల్యాండు పెరగడమేమిటి? వైజాంపట్టాణాంటి భూములను ఆడవులలో కలుపుకోవటమేమిటి? అటవీ విస్తరణ పథకం అంటే పేదలను బలిచేసి, ఈ కార్యక్రమాన్ని అమలుజరుపుతున్నాం అని చెప్పడం వారు యింతకుముందు చెబుతూవున్న వర్గాలకోసం ఈ విస్తరణపథకం చేపడుతున్నాం అని ప్రకటనలు చేయడం కేవలం బూటకంతప్ప మరొకటికాదు. ఇది పేదప్రజలను బలిచేయడానికి పేదప్రజలు—గుట్టలు, మిట్టలు నలిచేసి, భూమిని సేద్యంచేసి బంగారుపంటలు పండిస్తున్న వారిని భేదాలు చేయడానికి యిది కేవలం ఒక సాకుతప్ప మరొకటికాదని చెప్పవలసి వస్తున్నది.

ఇంక వీరికాలములో ఉద్యోగాలకు భద్రతలేదు, తమ రేచూడండి. నిరుద్యోగసమస్య ఎంతగా పెరిగిపోతున్నది? వీరు సోషలిజంకొరకు సోచాడు తున్నామనే కాలములో ఏటా నిరుద్యోగులు పెరుగుతున్నారు. 1967 లో మహాన్ద్రదేశములో 18 లక్షలమంది నిరుద్యోగులు వుంటే 1968 లో 20 లక్షల 70 వేలమంది నిరుద్యోగులదాకా పెరిగాడు. ఏటా ప్రణాళికలతోబాటు నిరుద్యోగులు పెరుగుతున్నారు. ఇది ఈనాడు జరుగుతున్నటువంటి పరిస్థితి. మొత్తం మనదేశంయొక్క పరిస్థితి చూడండి, వీరికాలములో మొత్తందేశం గుత్తపెట్టుబడిదారుల ప్రాబల్యానికి రోజూ లోనవుతున్నప్పుడు—ఆవిషయం ఇందిరాగాంధీబాదా చెప్పింది, చివరకు పత్రికలుకూడా గుత్తపెట్టుబడిదారుల ప్రాబల్యానికి లోనవుతున్నాయని-బ్యాంకులు నేషనలైజుచేస్తే గుత్తపెట్టుబడిదారులు హోహంబాదు, గగ్గోలు చేశారు. చివరకు దానిపై ప్రభుత్వమే తలక్రిందులయ్యే పరిస్థితులు కల్పించబడిన సంగతి మీకు తెలుసు. దేశంపై ఒక ప్రక్కన సామ్రాజ్యవాదుల పెత్తనం పెరిగిపోతూ వుండగా. మరొక ప్రక్కన దేశంలోపల భూస్వాములయొక్క ప్రాబల్యం పెరిగిపోతూ వున్నది. ఈ పరిస్థితిలో మన ఆంధ్రదేశం, ఈ కాంగ్రెసు ప్రభుత్వ హయాములో—ఒక్క బ్రహ్మానందరెడ్డి ఏమిటి; సంజీవయ్య, సంజీవరెడ్డి, బహుశా, రేపు రాబోయే, కొండాలప్పణ్ణి పీఠెవరె నా కావచ్చు—అది వారి వారి ప్రయోజనంపై ఆధారపడివుంటుంది—ఎవరయినా కావచ్చు, వీరి పరిపాలనా కాలములో మొత్తం మన ఆంధ్రదేశం ఏవిధంగా తయారయిందో గమనించండి—మొత్తం భారతదేశంలో ఆంధ్రదేశం ఏస్థానంలో వున్నదో చూడండి. దేశం మొత్తంలో తలబిక్కింటికి, వ్యవసాయోత్పత్తి నికరవిలువకు సంబంధించి ఆంధ్రదేశం పదమూడవ స్థానంలో వున్నది. పారిశ్రామికోత్పత్తికి సంబంధించి పన్నెండవ స్థానంలో వున్నది. తలబిక్కింటికి విద్యుచ్ఛక్తియొక్క వినియోగంకు సంబంధించి ఐదవ స్థానంలో వున్నది. అలాగే వ్యవసాయోత్పత్తి రేటు చూసుకోండి—భారతదేశంలో యావరేఖ రేటు మూడు వుండగా ఆంధ్రదేశం ఒకటి; వంజాబ్—4, వద్రాసు—4, హిమాచల్ ప్రదేశ్—5; మధ్యప్రదేశ్—5. అనాథాను బట్టి నాలుగవ స్థానంలో. వైశాల్యాన్ని బట్టి అయిదవ స్థానంలో వుండవలసిన ఆంధ్రదేశం యీనాడు అన్నిరంగాలలోను అభివృద్ధికి సంబంధించి పన్నెండు, పదమూడవ స్థానాలకు పడిపోతున్నదంటే దీని అర్థమేమిటి? ఇది ఏ గతికి పోతున్నది ఈనాడు ఆంధ్ర, తెలంగాణా అనే సమస్యను తీసుకువచ్చి, అసలు సమస్యను మరుగున పడేస్తున్నారు. యీ సమస్యను ముందుకు తీసుకరావడంవలన అసలు సమస్య మరుగునపడిపోతున్నదని జనమంతా చాలా బాధపడవలసివస్తున్నది. ఈనాడు జనానికి చాలా పెద్ద అన్యాయం జరిగిపోతున్నది. వాస్తవ పరిస్థితి ఏమిటి వాస్తవంగా మనముందువున్న సమస్య ఏమిటి? వెనుకబడింది కేవలం తెలంగాణా ఒక్కటే కాదు, వెనుకబడింది కేవలం రాయలసీమ ఒక్కటే కాదు; వెనుకబడింది కేవలం ఏలూరు ప్రాంతము కాదు; యావత్తు ఆంధ్రదేశం యీనాడు తెలంగాణా రాయలసీమ, శ్రీకాకుళముతోసహా ఒధోగతి పాలవుతున్నాయి. వెనుకబడిన ప్రాంతాలు క్రమంగా కరువు ప్రాంతాలుగా మారుతున్నవి. రాయలసీమలో

నాలుగేళ్లకొకసారి కరువువస్తే, తెలంగాణాలో అయిదేళ్లకొకసారి కరువువస్తుంది ఇదీ యీనాడువున్న పరిస్థితి, ఇలాంటి పరిస్థితులలో. యీ మన్యలను ఏరకంగా ప్రక్కదారిని పట్టించడానికి యీ ప్రభుత్వం. యీ పాలకవర్గపార్టీ ప్రయత్నిస్తున్నవో నేను ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. దీని ముఖం చూస్తేనే తెలుస్తుంది — యీ ప్రభుత్వం సంగతి. అన్నం వుడిలో లేదో చెప్పడానికి అన్నం మంతా పట్టుకుని చూడవలసిన అవసరంలేదు, రెండు మెతుకులు పట్టుకుని చూస్తే తెలుస్తుంది. ఏనాడో నిర్ణయించిన జ్యోతిషుల జాతీయకరణ ఇందిరాగారాధీ చేయటంతో, వారిపార్టీ ఇండికేట్ గా సిండికేట్ గా యీనాడు బజారులో పడి కుక్కలు చింపిన విస్తరిలాగా వారి పార్టీ తయారయింది అన్నీరంగాలలోను ప్రథమ స్థానంలో లేకపోయినప్పటికీ, నాలుగు అయిదవ స్థానాలలో నైనా వుండవలసిన అంధ్రదేశం యీనాడు, యీ పరిపాలకుల హయాముతో పక్కెండు పద మూడవ స్థానాలలోకి పడిపోయింది ఇంకా పడిపోతున్నది. ఈ పరిస్థితిలో యావత్తు జాతి ఏకమై పోరాడి, యీ పారిశ్రామికాభివృద్ధికొరకు, వ్యవసాయాభివృద్ధికొరకు దేశం యీనాడు ఎదుర్కొంటున్న భీకరమైన కరువు పరిస్థితి నుంచి బయటపడడానికి ప్రయత్నించవలసిన పరిస్థితిలో అంధ్రదేశంలోనున్న పాలక వర్గపుపార్టీ అంధ్ర, తెలంగాణా అని అధికార తగాదాలతో వారే స్వయంగా చీలి, యావత్తు జాతిని చీల్చి, దేశాన్ని అధోగతి పాలుచేసి, అంధ్రజాతిని ఎడ తెరిపిలేని అగాధంలోకి నెట్టడానికి యీ పార్టీ పూనుకున్నది. ఈ పార్టీ రేపు ఏమిచేయబోతున్నది? యీ పార్టీ మహోన్నత నాయకులు భిల్లీనుంచి డిగి వారు వారి స్వప్రయోజనాలకొరకు, వారి మురా ప్రయోజనాలకొరకు ఏ పని చేయడానికైనా వారు సిద్ధంగావున్నారనేది వారి ప్రకటనను చూస్తే మనకు తెలుస్తుంది. ఈనాడు వారికి కావలసినది ముతా అధికారం, మురా ప్రాబల్యం. దానికొరకు ఒకసారి విశాలాంధ్ర అన్నవాడు, ఒకసారి విశాలాంధ్రకు అంకితమైనవాడు, యీనాడు అవసరమైతే, కేవలం కచ్చితమైన మురా ప్రయోజనాల ప్రత్యేక తెలంగాణా అంటాడు, ఈ నాయకుడే రేపు ప్రత్యేక తెలంగాణా ఏర్పడిన తరువాత ప్రత్యేక నల్లగొండ జిల్లాయో, ప్రత్యేక ఆదిలాబాద్ అని అనడని గ్యారంటీ ఏమిటి? ఇటువంటి అధఃపతనమైన మురా ప్రయోజనంకొరకు, స్వప్రయోజనాలకొరకు నీచంగా ప్రవర్తించే పరిస్థితిలో యీ పార్టీ తగులుకున్నది. స్వయంగా పరిపాలన యీవిధంగా నడిపిస్తున్న యీ పార్టీ కుక్కలు చింపిన విస్తరిలాగా బజారులో పడి, దేశ భవిష్యత్తును, జాతికి భవిష్యత్తును ప్రమాదంలోకి నెట్టిన తరువాత, ఒకే ప్రాంతంలోవున్న పౌరులు నిశ్చింతగా, స్వేచ్ఛగా నివసించడానికి తావులేకుండా చేసిన తరువాత, యీదేశంలో, యీజాతిలో పౌరులు వుండవలసిన స్థానంలో లేకుండా పోయిన తరువాత అప్పుడు యీ పార్టీ నాయకత్వం, వీరి ఆధ్వర్యంలో అసలు జాతి జాతంతా నామదూపాలులేకుండా పోదనే గ్యారంటీ ఏమిటి? అందువల్ల, నన్ను అడిగితే — ప్రజలు తిరగబడి, యీ ప్రభుత్వాన్ని తొలగించడం, యీ కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాన్ని నాశనం చెయ్యడమొక్కటే మార్గం — అది చెన్నారెడ్డిగాని, లక్ష్మ గాని, బ్రహ్మానందరెడ్డిగాని, వీరందరినీ కట్టగట్టి అమాంతంగా మూసినదిలో వేయడంతప్ప మరొక గత్యంతరం లేదు.

దానికి ప్రజలు ఎప్పుడు పూనుకుంటారో అప్పుడే ప్రజలకు భవ్యమృత్యు. ఈనాడు కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం రెండు ఆయుధాలు ప్రయోగిస్తున్నది. పేరుకు తెలంగాణా పేరు పెట్టినా — వారు, వారూ ఎంత భీకరంగా మాట్లాడుకున్నా అదే ప్రతిపక్ష సామర్యంలో వారు మాట్లాడుకుంటున్నారు. అది పోరాటం అయితే కావచ్చు కాని అది లాలూచీ పోరాటం. ఏ ఘటంలో ఏమీ జరగబోతుందో మాకు తెలుసు. ఈనాడు నక్సలైట్స్ పేరు పెట్టి ఇదే ప్రభుత్వం రెండవ ఆయుధం ఉపయోగిస్తోంది ఏమిటి అది?

(Sri M. Manik Rao rose in his seat)

నా పాయింట్ ఆఫ్ వ్యూ నేను క్లారిఫై చేస్తున్నాను. ఈనాడు జరగబోయేది ఏమంటే నక్సలైట్లు పేరుపెట్టి ఒక దారణమైన హత్యాకాండ జరుగుతోంది. నక్సలైట్లు పేరుతో దానికి సంబంధంలేని సామాన్యజనంపైన యీనాడు దారుణ హత్యాకాండ జరుగుతోంది. నిన్ననే నాకు ఒక టెలిగ్రాం కూడా వచ్చింది. ఈదుమారు గ్రామంమీద పోలీసు భీకరత్వం జరుగుతోందిట. అది మా జిల్లాలోవున్న ఒక ఉన్యమానికి సంబంధించిన గ్రామం, శాంతియుతంగావున్న గ్రామం. ఎక్కడో నక్సలైట్లు ఏదో చేశారని మూడు రోజులుగా పోలీసులు ఆ గ్రామంలో భీకరత్వం చేసి యిల్లూ కొట్టుతున్నారు. రాత్రిపూట ఇంట్లోకి బొరబడి దొర్లన్యాలు చేస్తున్నారు ఆ ఊరు పోలీసుబంధిఖానాగా తయారైంది. ప్రజలను, అమాయకులను అమాంతంగా లాగి కొట్టుతున్నారు నక్సలైట్లు పేరు మీద జహుళక యీ కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం, అందులో యీ హోం మంత్రిగారు ఒక్కదెబ్బకు రెండు పట్టలు కొట్టవచ్చునని భావిస్తున్నారు. రెండవ పట్ట ఏదంటే — భూమిమీదకు — బంచరాయి మీదకు ఎవ్వరూ రాకుండా, ప్రజా ఉద్యమాన్ని అణచవచ్చునని యీ దెబ్బతో కమూనిస్టు ఉద్యమాన్ని మొత్తంగా రైతుకూలీ ఉద్యమాన్ని, ప్రజాస్వామిక ఉద్యమాన్ని అణచవచ్చని, దానిలో యీ పాపాలనుంచి బయటపడవచ్చునని భావిస్తున్నారు కాని, మేము చెప్పేది ఏమంటే యీ నక్సలైట్లు ప్రజలనుంచి విడిపోయి దుందుడుకుగా దుస్సాహసికమైన మార్గాన నడుస్తున్నారు. వారు యీ ప్రభుత్వాన్ని ఏమీ చేయలేరు కాని ప్రభుత్వం చేసే హత్యాకాండవల్ల యీ ప్రజానీకం అమాంతంగా లేచినట్లయితే అప్పుడు మా పార్టీ దానికి నాయకత్వం వహిస్తుంది. ఈ ప్రజానీకం తిరగబడినట్లయితే అది యీ నక్సలైట్ల పోరాటం వంటిది కాదు — బలీయమైన ప్రజా ఉద్యమం వస్తుంది. ఆ ప్రజా ఉద్యమం తాకిడికి, ఇప్పటికే కృంగి, కృశించి, నశిస్తున్న యీ వ్యవస్థ అదఃపాతాళంలోకానికపోయి పేరుకు కూడా లేకుండా నాశనమైపోతుందని చెబుతూ విరమిస్తున్నాను.

(శ్రీ ఎం. చినబాగయ్య (ప్రతిపాదు):— అధ్యక్షా, ఈ బడ్జెటుచూస్తే కేవలం నిరాశ, నిస్పృహ కలుగుతోందని చెప్పవలసివుంటుంది. కొన్ని స్కీములు, ప్రాజెక్టులు వూర్తి అయిపోయే పరిస్థితులలోవున్న పాటిని కూడా కలగూరగంపలాచేసి యీ బడ్జెటులో అసంపూర్తిగా చూపెట్టడం జరిగింది. ఉదాహరణకు గుంటూరు ఛానెలు వుంది. ఎన్ని సంవత్సరాలనుంచో దానిని

నిర్మాణం పూర్తి చేయకుండా—లక్షలకొలది రూపాయలు ఖర్చుచేసి ఎర్త్ వర్క్ చేశారు అదంతా ఏమయిందో దేవు నీరు వదిలేటప్పటికి దానికొరకు కొన్ని లక్షలు ఖర్చు చేయవలసిన స్థితి ఏర్పడుతోంది. అదే మాదిరిగా డ్రైయినేజీ సమస్యలుకూడా పున్నాయి అధికాహారోత్పత్తికి నష్టం కలుగుతోంది. రైతులకు ఆర్థికంగా దెబ్బతగులుతోంది. అటువంటి స్కీములను గుర్తించి, వాటిని గుర్తించి బడ్జెటులో నిర్దుష్టంగా చెప్పలేకపోతున్నారు. ఆంధ్ర ప్రదేశ్—తెలంగాణ అనే సమస్యలో రెండు రోజులనుంచీ జరుగుతున్నదానినిబట్టి చూస్తే—అధికారదాహం. అధికారం ఏవిధంగా చేపట్టాలి అని దానికి తగిన ప్లానులు వేసుకుంటూ జనం యొక్క పరిస్థితి, ఆస్తిపాస్థులు, ప్రాణనష్టాలు, ప్రజాక్షేమం, భద్రతలు—ఇవి ఎవరికీ పట్టినట్లుగా కనబడటం లేదు. ఎప్పటికీ ఏది అనుకూలంగావుంటే అది తీసుకొని, గూడుపురానీ ఆలోచనతో, పార్టీ సిద్ధాంతాలు కూడా కాలదన్నిపారేసు కుంటున్నారు. దేశంలో అధికారదాహంతో గుడ్డు లాడుకుంటున్నప్పుడు సామాన్యపౌరుల సీతిగతులు మెరుగుపరచడానికి, శాంతి భద్రతల రక్షణలకు అవకాశం కలుగుతుందా అంటే నిరాశ, నిస్పృహ కనిపిస్తున్నది. వ్యవసాయకూలీలు, హరిజనులు—వీరికి భూములకు పట్టాలిచ్చే విషయం వుంది. గుంటూరు జిల్లాలో హరిజనులకు రెండు ఊళ్ళలో—సాతులూరులోను మరొక గ్రామంలోనూ డిస్పోజులు చేసినట్లు చూపాము. ఇంతకుమించి హరిజనులకు పట్టాలిచ్చే విషయమై డిస్పోజులు జరగలేదు. ఆంధ్ర ప్రజలకుగాని, తెలంగాణా ప్రజలకు గాని అనేకకాలైన బరువుశాస్త్రాలు—ప్రాణనష్టము, మానభంగాలు కూడ జరిగిన పరిస్థితులలో యీనాడు మంత్రివర్గం గుర్తించి సరైన రీతిలో నడిపించడానికి కృషి చేయాలి. ఒకరిని ఒకరు అవమానం చేసుకొంటూవుంటే, నాకేమీ లేదు కదా, ఎవరో అవమాన పడితే పడ్డారు అనే భావం లేకుండా, నాలుగు కోట్ల మంది ప్రజలనూ గుర్తించి, ఏ ఒక్కరికి మనసు నొచ్చినా, అవమానం జరిగినా నాకు కూడా జరిగిందనే ఫీకంగుతోవున్నప్పుడే అందరి మన్ననలు పొందగలుగుతారు రోజుకు కొన్ని లక్షల రూపాయలు యీనాడు పోలీసుమీద అర్మీమీద ప్రభుత్వం ఖర్చు పెట్టుతోంది. ఈ డబ్బు ప్రజల కష్టపరితమైన డబ్బు కదా. ప్రజల దగ్గరకు రావడం లేదు, ఎక్కడో ఆపూ తెస్తున్నాము అంటున్నారు అప్పులు తీగ్నేటప్పటికి పరిస్థితి ఏమవుతుందో. నా జీవితం నేను గడుపుకు వెళ్ళిపోదామనుకోవడం ప్రజాస్వామ్య పద్ధతి కాదు. ప్రజల వృత్తి ధర్మాలకు భంగం లేకుండా, ప్రజలకు—శాంతిభద్రతలకు రక్షణ కలిగించవలసిన శాస్త్ర ప్రభుత్వంపైన వున్నది. దీనికి కారణం ప్రభుత్వ యంత్రాంగం. అధికారాలను పంచుకునే పద్ధతిలో ఇది అంతా జరుగుతున్నది. ప్రజల శ్రేయస్సును దృష్టిలోపెట్టుకోకుండా వారికి కావలసిన పరిస్థితులనే చేకూర్చుకుంటున్నారు. ఇప్పటికైనా ప్రభుత్వం తగు శ్రద్ధ వహించి పీదసాదలకు మేలు చేకూర్చే పద్ధతిని అనుసరించాలని కోరుతూ ఈ అవకాశం నాకు కలిగించినందుకు అభినందిస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వై. సూర్యనారాయణ మూర్తి (పిఠాపురం).—అధ్యక్షా, గౌరవ నీయులైన ఆర్థిక మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బడ్జెటు సాంప్రదాయానుసారంగా వున్నటువంటి పరిస్థితులలో మంచి విషయాలను పొందుపరచి ప్రవేశ పెట్టారని చెప్పవలసివుంది. అందుకు వారికి నేను సంతోషాన్ని వ్యక్తపరుస్తున్నాను. బడ్జెటులో వున్న విషయాలను గురించి కొద్దిగా మనవిచేస్తాను. సహకార రంగం విషయంలో ఎవరి ప్రయోజనంకొరకు ఈ సంస్థలను నిర్మించారో వారికి సహాయం ప్రయోజనం కలుగుతున్నదా అనేది విచారించి అందుకు అవసరమైన మార్పులు తీసుకురావడానికి కృషి చేయడం అవసరం. అటువంటి మార్పులను తలపెడు తున్నట్లు బడ్జెటును బట్టి తెలుస్తున్నది. అందుకు సంతోషం. జూనియర్ కాలేజీలను పెడుతున్నారు. మంచిదే. చాలా కష్టకాలంలో ఉన్నప్పటికీ విద్యాభివృద్ధికై అప్పుచేసి ఐనా డొనేషన్లు యిచ్చి కాలేజీలు పెట్టుకునేందుకు ముందుకు వస్తున్నారు. శిథిలావస్థలో వున్న భవనాలు అనేకం ఉన్నాయి. అవి పూర్తిగా శిథిలమైతే లక్షల రూపాయలు నష్టం కాబట్టి కొంచెం రిపేర్లు చేసి ఐనా వాటిని నిలబెట్టుకోడం అవసరం. చూకు పిఠాపురం మహారాజా వారు కొన్ని లక్షలు విలువచేసే భవనం ఇచ్చారు. అక్కడ జూనియర్ కాలేజీ ప్రారంభించారు. రిపేర్లుకు 50 వేలకు ఎస్టి మేటు అయినది. ఇంతకుముందున్న విద్యాశాఖా మాత్యులు 90 వేలకు ఎస్టి మేటు అయితే మూడు వేలు మాత్రమే ఇచ్చారు. దానివల్ల భవనం బాగు కాలేదు. ఇటువంటి భవనాన్ని రిపేరు చేసినందువల్ల లక్షల వ్యయంచేసి నిర్మించవలసిన ఇబ్బంది ఉండదు. సరియైన టైంలో రిపేర్లు చేయడం మాత్రం అవసరం. వైద్య సహాయం విషయంలో ప్రతి గ్రామములోనే కాక పరిసర ప్రాంతాలలో సరిపోయే వైద్యం గురించి చెప్పారు. విచారణ చేయవలసింది ఏమిటంటే ప్రభుత్వ హాస్పటల్సులో మందులు లేవు వారికి కావలసిన వడకలు ఇతర సౌకర్యాలులేవు. నర్సులులేరు. మా పిఠాపురం హాస్పటల్సులో ఎంతో కష్టంగా ఉంది. వైద్య సౌకర్యం ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండా లేదా అనే విషయమై పరిశీలన అవసరం. నిత్య జీవిత అవసర వస్తువులపై కంట్రోల్సు ఇప్పుడు అవసరం లేదేమో అని నా భావన. కొంత పుష్కలంగా ఆహారం అందుబాటులో ఉంది. ఇప్పుడు కంట్రోల్సువల్ల అన్నీ హస్తగతం చేసుకునే మహానీయుల అవసరాలకు పనికి వస్తుంది తప్ప ప్రజలకు అందులో శ్రేయస్సు ఉండదేమో. కష్ట కాలంలో కంట్రోల్సు పెట్టి పీదలకు డిపోల ద్వారా సప్లయి చేయడం బాగానే ఉంది కాని ఈ నాడు మాత్రం కంట్రోల్సు తీసివేయడంవల్లనే ప్రయోజనంగా ఉంటుందేమో పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఏ ప్రాంతంలో కష్టం ఉన్నదో ఆ ప్రాంతానికి కష్టం నివారణ చేయాలనే మాతృ భావం ప్రభుత్వానికి ఉండాలి. అప్పుడే ఆభివృద్ధి అన్నది సాధ్యం అవుతుంది. పిఠాపురం, పెద్దాపురం తుని, ప్రత్తిపాడు తాలూకాలకు పనికి వచ్చేది ఏలేరు ప్రాజెక్టు దీనికై అక్కడి ప్రజలు, కాక సభ్యులు వది సంవత్సరాలుగా అనేక సార్లు ఒక్కుమ్మడిగా చెబుతున్నప్పటికీ దానికి ఇంతవరకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వకపోవడం ఆశ్చర్యం. అక్కడ బెటర్ మెంటు లేవీ ఇవ్వడానికి కూడా సిద్ధంగా ఉన్నారు. అందువల్ల ఏలేరు ప్రాజెక్టు

గురించి కార్యక్రమాన్ని తొందరలో చేపట్టాలని కోరుతున్నాను. రైతులు కష్టపడి చెరుకు పండిస్తున్నారు. ప్రభుత్వం పంచదార కావాలని ఒకే నినాదం ఇస్తున్నారు. చెరుకు ధర కనీసం టన్ను రూ. 100 లు ఉండాలని ఫ్యాక్టరీ యజమానులు ఒప్పుకుని కూడా ఇవ్వడంలేదు. దీనిని ప్రభుత్వం తీవ్రంగా పట్టించుకోవడంలేదు. ఇది సరియైన వద్దతికాదు. ఎకరానికి ఎంతో పెట్టుబడి పెడితే 30 టన్నులు వస్తుంది. టన్నుకు రూ. 100 లు అని పొందుపరిచి కూడా ఇవ్వడంలేదంటే రివెన్యూ రికవరీ అక్టోలో మాదిరి ఈ రేటును వసూలు చేయక పోతే రైతాంగాం అభోగతిలోనికి వెడతారు. నిరుద్యోగ సమస్య దేశంలో దినదినాభివృద్ధి చెందుతోంది. ఆంధ్ర దేశంలో అవసరమైన పరిశ్రమలను ప్రారంభించి నిరుద్యోగాన్ని రూపుమాపాలి. ఆంధ్ర తెలంగాణాల మధ్య వివాదాలు రావడం చాలా విచారకరం. ప్రత్యేకంగా ఉంటే ఎంత లాభం వస్తుంది, కలిసి ఉంటే ఎంత ప్రయోజనం ఉంటుందనేది సావకాశంగా విచారించాలని తెలంగాణా మిత్రులను కోరుతున్నాను ఈ విషయం కూలంకషంగా విచారిస్తే ఎవరికోసమైన మాటలు వారు చెప్పడం పోతుంది. దీని మూలంగా నోరులేని పసిపిల్లల విద్యా విషయాలు భగ్నం అవుతాయి. అభివృద్ధి కావలసిన కార్య రంగం భగ్నమైపోయింది. ఇతర చోట్ల ఆస్తులు అమ్ముకుని హైదరాబాదులో ఫరమ్స్ పెట్టే యోచన కల వారందరు బాక్ అపోయే పరిస్థితి వస్తున్నది. పెద్ద రాష్ట్రంగా ఉన్న ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో మాత్రమే అభివృద్ధికి సావకాశం ఉంటుందని మనవి చేస్తూ ఈ సమస్యను సామరస్యంగా పరిష్కరించుకోవాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను. టై హింద్.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—అధ్యక్షా, బడ్జెటు సాధారణ చర్చ ముగుస్తున్నది. అందరు విసిగి ఉన్నారు. ఆర్థిక మంత్రిగారు కూడా అలిసిపోయి బైటకు వెళ్లారు. దీనిని ఒక నిదర్శనంగా చెప్పవచ్చును. చర్చలనేవి అలవాటు ప్రకారం జరుగుతుంటాయి. ఫరవాలేదు అనే మూకీభావం, ఉదాసీనత ప్రభుత్వంలో కరడు కట్టి ఉన్నదని చెప్పడానికి ఈ నిదర్శనం చాలును. వేరే నిదర్శనం అవసరం అవుతుంటాను. చట్టం ఉన్నది కాబట్టి శాసన సభ జరపాలి. అక్కడ ఎదో చెప్పుకుంటారు. ఏమీ పోయింది, మన ధోరణి నడిపించుకుందామనే మనస్తత్వం కరడు కట్టుకు పోయిందని చెప్పడానికి వేరే సాక్ష్యం అక్కరలేదు. అరణ్య రోదనమైనా చెప్పవలసింది చెప్పాలి కదా వినినా వినక పోయినా చెప్పాలి. నాది ఒక సూచన—ముఖ్యమైన సూచన. స్పీకర్ గారు నోటీసు లోనికి తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను. బడ్జెటు సాధారణ చర్చలో సభ్యులు అనేక మైన సూచనలు చేస్తుంటారు. వాటిని నిరూపణగా ప్రభుత్వం గమనిస్తున్నదని చెప్పడానికి ఐనప్పటికీ ఫలానా రోజున చెప్పిన అంశం గురించి పరిస్థితి గురించి పరిస్థితి ఇది అని ప్రతి సభ్యునికి సమాధానం వంటే సాంప్రదాయం ఒకటి పెడితే అమలులోనికి వచ్చినా రాకపోయినా, కనీసం విన్నారనే తృప్తిగా సభ్యునికి మిగులుతుందని నా మనవి. అంతవరకు అలవాటయినది. ఎలా ఉందంటే సభ్యుడు శాసనసభలో చెబితే మళ్ళీ వ్రాయండి చేస్తాము అంటే వ్రాయడానికి ఘేము యిక్కడ ఎందుకు పడవడానికి? చెప్పినది వ్రాసినట్లుగా భావింపచే



స్థితిలోకి ఈ గవర్నమెంటు రాలేదు. గవర్నమెంటుకు ఎంత ఉదాసీనత, ఎంత అభివృద్ధి నిరోధక వద్దతి ఉన్నదో తెలుస్తున్నది. తప్పనిసరిగా సభ్యులు చెప్పిన దానిలో తప్పు ఉంటే తప్పు అని వ్రాయండి. పొరపాటు అభిప్రాయం చెబుతున్నారని కఠినంగా మంగలించండి.

(Mr. Speaker in the Chair)

సభ్యులు శాసనసభలో బడ్జెటుపైన చెప్పిన సూచనలను ఆయా పోర్టుఫోలియోలకు సంబంధించిన మంత్రులు పరిశీలించి పర్యవసానం ఇది అని సమాధానం చెప్పే సంప్రదాయం మంత్రులకు లేకపోయినా డిపార్టుమెంటులయినా పరిశీలిస్తాయని.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—లచ్చన్నగారూ, మీకు తెలిసిన విషయమే. బడ్జెటుపైన జరిగే డిస్కషనులో సభ్యులు చేసే సూచనలను గురించి ఏడున్నర సంవత్సరాలలో నాకు తెలిసినంతవరకు చూస్తున్నను, ఏ పాయింట్స్ రెయిజ్ చేస్తున్నారో తప్పకుండా వాటికి రిప్లయి యిస్తూనే ఉన్నారు. సభ్యులు ప్లానికంగా న్యాయోజకవర్గాలలో చేయవలసిన పనులను గురించి అన్ని చెబుతూ ఉంటారు. ఆ పాయింట్స్ అన్నీ మీట్ చేయాలంటే రెండురోజులు యిచ్చినా చాలదు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—రిప్లయిలో కాదు. మూడు గంటలు యిస్తే చెప్పే సమాధానాలవల్ల తృప్తిపడరు. శుష్కప్రియాలవల్ల ప్రయోజనంలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—మీ పాయింట్స్ గురించి ఏమీ చేయదలచుకున్నారో, వారి వైఖరి ఏమిటో....

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—నేను చెప్పదలచుకున్నది మనవి చేయనీయండి. సభ్యులు యిక్కడ రెయిజ్ చేసిన పాయింట్స్ మీద మంత్రిగారు సమాధానం యివ్వడానికి వ్యవధి ఉంటుంది, ఉడకపోతుంది. అది కాదు. ఇన్ డ్యూ కోర్సు ప్రతి డిపార్టుమెంటువారు ఎగ్జామిన్ చేసి రెయిజ్ చేసిన ప్రతి పాయింట్ మీద పరిస్థితి యిది అని నెల రోజులలో రిప్లయి వచ్చే విధానం ఆచరణలో పెట్టాలి.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఎక్కడయినా ఏ శాసన సభలోనయినా ఆ విధముగా ఉండో లేదో తెలియదు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—పార్లమెంటులో జరుగుతున్నది.

Mr. Speaker :—I do not know about it. Any way, it is a matter which the Government can consider.

శ్రీ కె. విజయభాస్కరరెడ్డి :—ప్రతి గౌరవ సభ్యుడు చెప్పిన అంశాన్ని డిపార్టుమెంటుకి పంపించి అక్కడ ఉండే డిపార్టుమెంటు వారు ఎగ్జామిన్ చేస్తారు. ఇంతవరకు లచ్చన్నగారు చెప్పినట్లు ఎక్కడా లేదు.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—అమలులో లేదుకాబట్టే చెబుతున్నాను. అమలులో ఉంటే ఎందుకు చెబుతాను, లేదు కాబట్టే చెబుతాను.

డాక్టర్ టి. వి. యస్. చలపతిరావు :—వారు చాల మంచి పాయింట్ తెయిజ్ చేశారు. నేను 8 సంవత్సరాలుగా అసెంబ్లీలో చూస్తున్నాను. ఇక్కడ ఎంత అథారిటీతో ఏ సూచన చేసినప్పటికీ గాలికి పోతుంది గాని ఆచరణ రూపం దాల్చినట్లు ఎక్కడా కనిపించలేదు. If I am wrong and if anybody can prove that any suggestion worth considering from any member has been given effect to, I will not only withdraw but I will even withdraw from this House. 'With shame and grief, I am obliged to submit this observation though I am reluctant to do so.

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు :—ఇదు రోజులనుంచి డిస్కషను జరుగుతున్నప్పుడు రెగ్యులర్ గా కూర్చుని వింటున్నాము. మాట్లాడడానికి అవకాశం యిస్తారని ఎంత చూచినప్పటికీ నాకు అవకాశం యివ్వలేదు. తమ రక్షణ కావాలని కోరుతున్నాను.

Sri G. Sivaiah :—I support his contention, Sir. Most of us patiently sit here from 8-30 A.M. to 1-30 P.M.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అసెంబ్లీలో జరిగే విషయాలు మీకు జాగా పూర్తిగా తెలుసును. మాకు సభ్యులందరికీ అవకాశం యివ్వాలనే ఉద్దేశం ఉన్నప్పటికీ ప్రతిరోజు 80 నిమిషాలు, 90 నిమిషాలు మిగతా ఎదో డిస్కషన్లపై జరుగుతూ ఉంటే అవకాశం ఎక్కడ నుంచి వస్తుంది.

శ్రీ జి. సూర్యనారాయణ :—లచ్చన్న గారు చెప్పింది ఒక విషయమాత్రం యదార్థం. మదరాసులో రాజగోపాలాచారిగారి హయాం నుంచిన్నీ, కర్నూలు లోనూ జరిగినవిషయం ఏమిటంటే శాసనసభ్యుడు ఏదయినా చేతితో డిపార్టుమెంట్ కన్సిడరుచేసి సెలెక్షన్ అయినా భోగట్టా పంపించేవారు. నేను నాలుగు సంవత్సరాలనుంచి వందలకొలది ప్రశ్నలు పంపించినప్పటికీ అన్నీ రిజక్టు అయినాయి. డిపార్టుమెంటుకు వెళ్ళాయో లేదో తెలియదు. అవన్నీ సాంప్రదాయ ప్రకారంగా త్వరగా వచ్చేటట్లు ఏర్పాటు చేస్తారా?

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు :—మాకు మాట్లాడడానికి అవకాశం యివ్వకపోతే మేము యిక్కడ కూర్చుండి ప్రయోజనం ఏముంది, అధ్యక్షా.

Mr. Speaker :—You can speak on Demand.

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు :—నిన్న డిప్యూటీ స్పీకరుగారు తప్పకుండా అవకాశం యిస్తామన్నారు. కాని అవకాశం దొరకలేదు డిమాండ్నుమీద మాత్రం ఎట్లా వస్తుంది?

Mr. Speaker :—Certainly I will give a chance.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—బడ్జెటులోకి వెళ్ళకముందు రెండవ విషయం మనవి చేస్తున్నాను. నేను చెప్పినదానిలో పొరపాటు అభిప్రాయం ఉంటే దిద్దవచ్చు. ఇప్పుడు మంత్రి వర్గం మొత్తం యిటీవల వచ్చిన ప్రైవేట్ జడ్జిమెంట్ల తరువాత రిజైన్ చేయవలసిన కనీస సాంప్రదాయం ఉందో లేదో సెలవివ్వండి. ఒక దీనిలో

మునిసిపల్ కౌంటీ యింజనీర్స్ ప్రమోషన్స్ విషయంలో ప్రాజెక్టు పుష్కమేర  
తీర్పు ఇచ్చింది. కన్సర్వేట్ మినిష్టరు ఫీల్డ్ మినిష్టరు సైతం వారియొక్క ఆధి  
కారాన్ని ఉపయోగించుకుని ఒక అన్ డిజిర్ రిపోర్ట్ అండ్ అన్ క్యాల్క్యులేషన్ మాన్ ను  
సూపరింటెండెంట్ ఇంజనీరుగా ప్రమోట్ చేశారు. ఈ స్పష్టమైన తీర్పు ఇస్తే  
ప్రాజెక్టు అభిప్రాయం తప్పు మంత్రిగానే చేసింది. ముఖ్యమంత్రిగారు చేసినది  
అన్యాయం అని నమ్మకం ఉంటే అపీలు చేయడం కనీస ధర్మం ఉంది. అపీలు  
చేయలేదు. తీర్పు ఆమోదించినట్లు అవుతుందికదా. తీర్పు ఆమోదించిన సంద  
ర్భంలో అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేసినారని ఒక ఉన్నత న్యాయస్థానం తీర్పు  
ఇచ్చినప్పుడు కనీసం రాజీనామా ఇవ్వడం మర్యాద కాదా? ఇవ్వకపోవడం  
తప్పుకాదా? సంజీవరెడ్డిగారి ఒరవడిలో నడుస్తున్న అరుగు శిష్యులు బ్రహ్మ  
సందర్శిగారు ఆ ఒరవడిలో అనుసరించడం న్యాయం కదా? అధికార దీటు  
న్యాయం సంబంధించిన తీర్పులు తమరు పరిశీలింపండి. పబ్లిక్ రౌండ్ ఒక తీర్పు  
చేశారు. మన ప్రభుత్వ తత్వం ఏమిటో అర్థం కాదు. ప్రాజెక్టు చెంప మీద  
వేసికొడితే తప్పు ఏ ఒక్క న్యాయానికి ఒప్పుకోము అనే ఒక స్థిరమైన నిర్ణయంగా  
కనిపిస్తున్నది. తెలంగాణా ఉద్యమ సందర్భంలో మొట్టమొదట అరెస్టు చేసిన  
డిటెన్యూలను ప్రాజెక్టు రిలీజ్ ఆర్డర్లు వేసింది. అరువాత బ్యాచ్ ఆఫ్ టర్  
బ్యాచ్ చేసిన అరెస్టులు ఏ.డి. ఆస్ట్ యొక్క సూత్రాలకుగాని కాన్స్టిట్యూషను  
సూత్రాలను అనుసరించిగాని సరిగా అమలు చేయలేదు. దుర్వినియోగం చేశారు  
కాబట్టి విడుదల చేస్తున్నాం అని బ్యాచ్ ఆఫ్ టర్ బ్యాచ్ ఆర్డర్లు వేస్తున్నారని  
అంటే అది మంత్రివర్గ లోపమా? మంత్రివర్గానికి సలహా ఇచ్చే లీగల్ డిపార్టు  
మెంట్ యొక్క గొప్పతనమా? లీగల్ డిపార్టుమెంట్ ఇచ్చినప్పటికీ ఏదో  
ప్రాయం ఉంది. అరెస్టు చేయండి అని మంత్రులు ఆతృతపడి అరెస్టు చేసినందువల్ల  
వచ్చిన తప్పుడు పద్ధతులవల్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రతిష్ఠ దెబ్బతిన్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్  
అంటే అది బ్రహ్మసందర్శిగారిది కాదు, సంజీవరెడ్డిగారిది కాదు. ప్రజలందరిది.  
ఆంధ్ర దేశ ప్రజల ప్రతిష్ఠకు భంగకరంగా ఉంది. జడ్జిమెంట్ పరిశీలించి తెలు  
స్తుంది తమకు రాజకీయంగా విరోధముగా ఉన్నవారిని 1961 క్రింద అల్లరివారని  
అరెస్టుచేయడం మరొక ప్రక్క ఏ.డి. అక్టు వర్తింపజేయడం అరుగుతున్నది  
ఇది ఏమి పద్ధతి? దానిమీద ఎందుకు ఈ జడ్జిమెంట్ ఇది ఒకటే కాదు. గత  
రి సంవత్సరాలలో గవర్నమెంట్ ఆర్డర్లు ఎన్నింటిని ఛాలెంజి చేస్తూ  
ప్రాజెక్టులో రిలీఫ్ వడినవి అనేది పరిశీలించాలని కోరుతున్నాను. ఈ ఆర్డర్లు  
తప్పు అని తీర్పు ఇచ్చినది. గవర్నమెంట్ ప్రతిష్ఠ ఏమైనది? చర్చము అంత  
దళసరి అయితే కష్టమకదా. కొంచెము అక్యాభిమానము వుండాలి. ఎన్ని  
తీర్పులు వ్యతిరేకముగా వస్తున్నవి? ఎక్కడ లోపము వుంది? సరిదిద్దకోవాలనే  
ధోరణి అడ్మినిస్ట్రేషనులో లేదు. రాజకీయముగా చూస్తే పూర్తిగా తప్పుడు  
పద్ధతిలో నడుస్తున్నట్లు స్థిరపడిపోతున్నది. కనీస మర్యాదనయినా పాటించడము  
లేదు. లా ఆండ్ ఆర్డరును మెయిన్ టెయిన్ చేయకూడదని ఏవ్యక్తి చెప్పారు.  
కమ్యూనిస్టు పార్టీ మిత వాదులుగాని, అతివాదులుగాని ఏవ్వరూ కాని ఈ కాన  
సభలో వున్నంతవరకు లా ఆండ్ ఆర్డరు కావాలనే అంటూ వుంటారు. పద్ధతి

చెప్పడానికి అవకాశము లేదు. ఒక్క పోలీసుమీదనే ఆధారపడి వున్నదా ? దౌర్జన్యము జరుగుతూ వుంటే దానిని అణచడానికి పోలీసులు అవసరమే. దౌర్జన్యము ఆరంభమవడానికి కారణాలు పరిశీలించి పరిష్కారమార్గాలు అన్వేషించడంపోతే లా అండ్ ఆర్డర్ ను ఎవరైనా రెస్టోర్ చేయగలరా ? నక్సలైటు ఉద్యమముగాని, తెలంగాణ ఉద్యమముగాని జరుగుతున్న సందర్భముల గురించి గవర్నరుగారి ప్రసంగముపై మాట్లాడుతూ మనవిచేశాను. తప్పకుండా ఆలోచిస్తాము అన్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమములో ఎంతమంది ఎన్నిరకాలుగా హింసించబడ్డారు ? ఎంత ఆస్తులు పోయినవి ? ఎంత కాంపెన్ సేషన్ యిచ్చారు అని అడిగాను రిలీఫ్ యిచ్చామని ఒక వాక్యము వ్రాసిన లాభములేదు. వివరాలతో జాబితా యివ్వాలంటే ఆలోచిస్తామన్నారు. ఈ ఆలోచనకు మరొక పంచవర్గ ప్రణాళిక కావాల్సిమో నాకు తెలియదు. లా అండ్ ఆర్డర్ క్రింద ఎంత ఖర్చు పెడుతున్నదీ ఎక్కడా కన్పించదు, నా పరిశీలనలో లోపమో ఏమో కాని—లోపము వుంటే పైనాన్న మినిష్టరుగారు దిద్దవచ్చు. నక్సలైటు ఉద్యమమువల్ల రేకెత్తిన అశాంతి, దౌర్జన్యమును అరికట్టడానికయితే నేమీ, తెలంగాణ ఉద్యమములో వచ్చిన అశాంతిని అరికట్టడానికయితే నేమీ బొంబాయి పోలీసు క్రింద ఎంత ఖర్చు అయినది ? మైసూరు పోలీసు క్రింద ఎంత ఖర్చు అయినది ? మద్రాసు పోలీసుక్రింద ఎంత ఖర్చు అయినది ? వివరముగా ప్రభుత్వము చెప్పవలసిన ధర్మము, అవసరము వున్నది. తెలంగాణ ఉద్యమమునకు సంబంధించినంత వరకు మా పార్టీ అభిప్రాయము చెప్పే వున్నాము. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి తమరు పరిశీలిస్తామన్నారు. ప్రీవిలేజియోషన్ పైన తప్పక ఒక పూటయో, రోజో అవకాశము యిచ్చి, క్లెర్కు వెళ్ళి వచ్చినవారు తమ అవేదనలనుగూర్చి ప్రకటించుకోవానికి టైముయిస్తే వారి ఆవేదనకొంత తగుతుండేమో. అది లేకుండా ప్రతిరోజూ అరగంట, గంట ఏదో సమస్యపైన అవేశాలు, కేసులు వేసుకొనేదానికంటే ఒక రోజు కూర్చోని చర్చింప చేయనివ్వండి. అధికార పక్షాల గోలమధ్య ప్రతిపక్షాలవారము మేము సలిగిపోతున్నాము.

మిష్టర్ స్పీకర్ :—రూల్సు ప్రకారము ఎన్నో అవకాశాలున్నవని మీకు నిన్ననే చెప్పాను. ఈ సమస్యను చర్చించేదానికి నోటీసు ఇవ్వడం చెప్పాను. ఎన్ని అవకాశాలు కావాలంటే అన్ని అవకాశాలు యివ్వడానికి సిద్ధముగా వున్నానని చెప్పాను. ఆ విధంగా అవకాశమును ఉపయోగించుకోకుండా రోజూ ఈ విధంగా చేస్తే ఎవరు ఏమి చేయాలి ? రూలు 95 క్రింద అతి ముఖ్యమైన విషయముపైన ఒక రోజుకాదు, రెండురోజులు అయినా చర్చ చేయవచ్చును నోటీసు యిచ్చి వారి అభిప్రాయాలు వారు చెప్పవచ్చును. ఇంటిగ్రేషన్ గురించి చెప్పే విషయాలు వారు చెబుతారు. ఒక రోజుకాదు, 2, 3 రోజులు చర్చ చేసుకొనవచ్చునని చెప్పాను. దానిని ఆలోచించడానికి వారు సిద్ధపడటములేదు ఆ సలహా యిచ్చాను నిన్ననే. Rule 95 relates to 'Discussion on a matter of public interest by motion'. It reads :

"Save in so far as is otherwise provided by the Constitution or by these rules, no discussion of a matter of general public interest

shall take place except on a motion made with the consent of the Speaker.

Rule 96-A lays down the conditions of admissibility of a motion. Rule 96-D says that the Speaker may after considering the state of business in the House and in consultation with the Leader of the House allot a day, or days or part of a day for the discussion of any such motion''. That is the position of the rules. మీరు అందరు కలసి ఒక నిర్ణయానికి వస్తే బాగుంటుంది.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—అధ్యక్షా, మీరిచ్చిన సలహాకు కృతజ్ఞుణ్ణి. ఈ విషయాన్ని ప్రజాసమితి సభ్యులు ఆలోచిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. భర్త కొడితే తొడిగోడలుమీద పడ్డట్లు సూపరించేడింగు ఇంజనీర్లు ప్రొమోషన్ కేసు విషయములో కోపమువచ్చి రఫుపీర్ ఆనే జూనియరు స్టేడరును బర్తరఫ్ చేయడానికి పూనుకొన్నారని తెలుస్తున్నది ఇది ఏమి న్యాయమో ఆలోచించండి. శ్రీ రఫుపీర్ చేసిన తప్పు ఏమి అంటే ఆయన గవర్నమెంటు పైలును ప్రాకోర్టు జడ్జిగారు అడిగితే కోర్టులో దాఖలు చేశారట ఆయనను టెర్మినేట్ చేస్తున్నట్లు నోటీసు జారీ చేశారు. ఇది కమ్యూనల్ ఫీలింగ్ తో చెబుతున్నాననికాదు. పొర పాటునో, గ్రహపాటునో గవర్నమెంటు అప్పాయింట్ చేసిన అడ్వకేటులో ఆయన ఒక్కడే బేక్ వర్డ్ క్లాస్ కి చెందినవారు నాకు పెర్సనల్ కాంటాక్టులేదు. మంచివారని నాకు తెలుస్తుంది. ప్రాకోర్టు చెప్పిన పొరపాటును దిద్దుకోడానికి కూడా సిద్ధముగాలేదు. దానికిబదులు ఆయనమీద వడి నోటీసులుచ్చి టెర్మినేట్ చేస్తున్నామనడము, దాని మీద బార్ ఆసోసియేషను వారు ఈ సంగతి ఏదో తెలుద్దామని చర్చ చేసి ఒక తీర్మానము చేద్దామని చర్చలు జరుగుతున్న సందర్భము తెలిసి టెర్మినేషను నోటీసును విత్ డ్రా చేసుకొని ఆయనచేత రిజిగ్నేషను తీసుకొన్నారని తెలుస్తున్నది. ఇది నిజమైతే ఇంతకంటే ముఖాతవ్యము, మరొకటి వుండదు. బంధు ప్రీతి చేయము, ముఖాతవ్యము చూపము, న్యాయమునేపాటిస్తాము అని ఎన్నో ప్రమాణాలు చేయడము ఆచారమై పోయినది. జరిగేది జరుగుతున్నది. ఇక ముందు జూనియర్ స్టేడరును చేసేటప్పుడయినా సోషల్ జస్టిస్ ను చూడవలసిన అవసరము వున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. మనకు కావలసిన వారు, మనము చెప్పినమాట వినేవారు, వాదన చేతనైనా, చేత కాకపోయినా మన ఆశ్రితులను వేసుకొందామనే తత్వము లేకుండా న్యాయము జరిగేటట్లుగా చూడవలసినదని మనవి చేస్తున్నాను. సభ్యులు మంత్రులకు వ్రాసిన ఉత్తరాల గురించి వచే వచే నేను చెప్పడం ముఖ్యమంత్రిగారు చూస్తామని అనడము, ఆ చూపు సాగుతూనే వున్నది కాని ఇంతవరకు అమలులోకి రాలేదు. ఉత్తరము అందినదని అకౌనా లెడ్జిమెంటు కొందరు మంత్రుల నుంచి వస్తుంది. కొంతమందికి వారి పి. ఏ. ల నుంచి వస్తుంది. కాని ఆ అకౌనాలెడ్జిమెంటు కాదు నేనుకోరేది. ఉత్తరాలలో చెప్పిన విషయాలను పరిశీలన చేసి వాటి మీద చర్య తీసుకోవాలి గాని ఏ సెక్టా 4 కో. 2, 3 నెలలకో సమాధానము కాదు మేముకోరేది అని మనవిచేస్తున్నాను. గవర్నమెంటు మెషినరీ ఏమిటో, ఈ రెడ్ టేపిజమ్ ఏమిటో అర్థము కాకుండా

పున్నది రి నెలల తరువాత జవాబులు వస్తాయి. అప్పటికి అవి కాలదోషము పట్టి పుంటుంది.

అందువలన అసంఖ్యలో ఒక మాట చెబితే దానిని అమలు చేయడంలో ఒక సిన్సియారిటీ వుండాలి. లేకపోతే మేము చేయము మా కిష్టంలేదు అనాలి. అది గౌరవం. అంతేకాని అలా చేస్తాం ఇలా చేస్తాం అనడం బాగుగాలేదు. పోతే ఈ బడ్జటు క్రిందటి మార్చిలో వోట్ ఆన్ అకౌంట్ ఎందుకు పెట్టుకున్నారంటే అప్పుడు ముఖ్యమంత్రి గారు చెప్పారు—ప్రెసాన్స్ కమిషను వారి రిపోర్టు రాలేదు కాబట్టి వోట్ ఆన్ అకౌంట్ అని. ఇప్పుడూ రాలేదే ఇప్పుడెందుకు పుట్టి బడ్జటు పెట్టారు వోట్ ఆన్ అకౌంట్ పెట్టవచ్చు కదా. మరొక ఆరు నెలల తరువాత పుట్టి బడ్జటు పెడితే సరిపోయేది కదా. అప్పుడు వద్దు వద్దు అని విజిసెన్ ఎడ్వైజరీ కమిటీలో మేము మొరపెట్టినా వినలేదు. అది కూడా గౌరవ వ్యవహారమే తప్ప ఒక అంకె మీద బడ్జటులో చెప్పిన అంకె మీద ప్రభుత్వం పని చేస్తుందనుకోవడానికి ఏమీ ఆధారం లేదు వారనేది— We have therefore to content ourselves in the Budget merely with revisions of estimates in the light of Preliminary Account for 1968-69 and latest forecast of receipts and expenditure యీ ఆర్గ్యుమెంటు అవుడెందుకు పనికి రాలేదు. మార్చిలో యీ ఆర్గ్యుమెంటు స్ట్రయికు కాలేదా? అందువలన ఇవన్నీ దాటుదులు ఎత్తుగడలు. ఏదో చట్టంలో చెప్పారు కాబట్టి ఏదో విధంగా దానిని అనుసరించుదాం అనిపించుకునే పద్ధతే గాని సిన్సియారిటీ ఇందులో లేదని మనవి చేస్తున్నాను. లెక్కలు పరిశీలించి చూస్తే అంకెలు కనిపిస్తాయి. రెవిన్యూ ఐన్ కం అంతే ఎక్స్ పెండిచరు అంతే. రెవిన్యూ ఎక్స్ పెండిచరులో 1968-69 లో రివెన్యూ బడ్జటులో పరిశీలిస్తే అన్నీ కోట్ల మీదనే తేడా. తేడా 10-20 లక్షలు సహజం. ప్రతి వద్దలో కోట్ల మీదనే తేడా. సీరియస్ గా ఆలోచించి బడ్జటు తయారు చేయడం లేదని మనవిచేస్తున్నాను. వ బిల్ అకౌంట్స్ కమిటీలో నా గత రెండు సంవత్సరాల అనుభవాన్ని బట్టి చూస్తే ఏదో ఒక ఫిగరు పంపించెయ్యడం, గతసంవత్సరమున్న లెక్కలమీద ఆధారపడి ఏదోఒకటి రాసెయ్యడం తరువాత చూద్దాము అనుకొనడం అలవాటు అయింది. దానివలన కరెక్టు పిక్చరు అసంఖ్యకి రావడం లేదు. 14 వ పేజీలో చెబుతున్నారు—రెవిన్యూ ఎక్స్ పెండిచరు ఎందుకు పెరిగిందంటే ఇంటరెస్టు కూడ గవర్నమెంటు కరెక్టుగా ఎస్టిమేటు చేయలేక పోయింది. 1968-69 లో ఇంటరెస్టు ఇస్తామనుకున్న దాని కంటే ఎక్కువైంది. ఒక కోటి ఏడు లక్షల రూపాయలు. మరి యీ వద్ద తేమిటో గవర్నమెంటు ఏమిటో అర్థంకాదు. జనరల్ అడ్మినిస్ట్రేషను చూస్తే తేడా 1 కోటి 52 లక్షలు, ఎడ్యుకేషను 10 కోట్ల 64 లక్షలు, మెడికల్ ఒక కోటి. కోటికి తక్కువ వ్యవహారం వీరిదగ్గర లేదు. ఇది ఏమి బడ్జటు అని ఈ బడ్జటు నాటకం ఎందుకని అడుగుతున్నాను. సరయిన ఫిగరు ఇవ్వండి. ఏదయినా రిపోర్టు తయారు చేసేటప్పుడు సీరియస్ నెస్ వుండాలి వారికి సీరియస్ నెస్ లేదు అని చెప్పాలంటే ఇది చూడండి. వంశధారను గురించి తియ్యని మాటలు తియ్యగా చెప్పారు కాని అలాటమెంటు ఎక్కువగా లేదు. అందువలన ఎవ

రయినా కేకలేస్తే ఒక మాట పారెయ్యండి తరువాత చూసుకుందాం అనే విధముగా ఉంది. షర్టింగుమంత్రిగారు కొత్తవారు—కానీ ఆయనకు పాత అలవాట్లు సహవాసం ఉందనుకొండి—కొత్తవారు కాబట్టి ఇప్పుడు వారి మీద పడడమూ ఇప్పటికీ 18 సంవత్సరాలయింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చిన తరువాత ఒకసంవత్సరం గోపాలరెడ్డిగారు ఆర్థిక శాఖను నిర్వహించారు చెన్నారెడ్డిగారు కొన్ని రోజులు నిర్వహించారు. మొత్తం ఇద్దరిది ఒకటిన్నర సంవత్సరాలుంటుంది. మిగతా పదకొండున్నర సంవత్సరాలు ఆర్థిక మంత్రిత్వం ముఖ్యమంత్రిగారిచే గతాచారు నడిపిన ఆర్థిక మంత్రిత్వంతో వస్తున్నది యీ అప్పలపుట్ట. ఆ అప్పలపుట్ట పరిశీలిస్తే గత 24 సంవత్సరాలలో మార్చి ఆఖరుకు పెరిగిన అప్పు సెంట్రల్ గవర్నమెంటుదిగాని పబ్లిక్ డికాని 880 కోట్ల 57 లక్షలు. అంటే ఏవ రేజీని లెక్కచేస్తే సంవత్సరానికి 31 కోట్లు వస్తుంది. యీ బడ్జటు ఉపవ్యాసంతో మనం చాలా ఇంప్రోవ్ మెంటుకు వచ్చామని చెప్పారు. యీ ఇంప్రోవ్ మెంటు ఎలా వచ్చిందంటే యీ సంవత్సరానికి Gross borrowings are expected to be of the order of 125.58 lakhs. యీ సంవత్సరానికి చేయబోతున్న అప్పు 22 సంవత్సరములయింది 30-40-25 ఇలా అప్పులు చేసుకుంటూ వచ్చారు. ఒకసారి ఫోర్టు ఫైవ్ ఇయర్ ప్లానులో వర్డుఇయర్ ఇంప్రోవ్ మెంటు ఏమంటే 128 కోట్ల 58 లక్షల రూపాయల అప్పు. యీ అప్పుదేనికంటే 90 కోట్లు వడ్డీ క్రిందకట్టడానికి వడ్డీ తీర్చడానికి అప్పుచేసిన పెన్షనునుమ్యులం మనం. మన ఆర్థిక పరిస్థితి తవివ్యక్తు ఏ విధంగా ఉంటుందో తమరు ఆలోచించాలి. 90 కోట్ల 31 లక్షలు వడ్డీక్రింద కట్టాలట. రివెన్యూ బడ్జెటులో అది 105 కోట్లు అవుతుంది. అందువలన యీ ఆర్థిక విధానం ఏద్యక్తిగతంతో చూచినా దో ఒకటి జరిగితే జరగనీకపోనీలే అనేవిధంగాఉంది. అప్పుడు వోట్ ఆన్ ఆకౌంట్ అయిన తరువాత తమకు తెలిసిందే 9 కోట్లు రూపాయలు జిల్లాకు ఒకకోటి అని ఆర్డరువేశారు. ఇప్పుడు శాసనసభ ఆమోదానికి పెట్టారు. 9 కోట్ల రూపాయలుకాదు తెలంగాణకు 90 కోట్లు ఇచ్చినా వారి రుణం తీర్చలేరు. వారు 107 అంటున్నారు. ఆ లెక్కల శాసన సభముందుకు ఎప్పుడు ఎస్తాయో తెలియదు. శాసనసభను ఇగ్నోరుచేసి రిజిస్ట్రేషన్ కమిటీ ఒకప్రక్క లెక్కలు వేసుకొంటున్నది. ఒకప్రక్కన మంత్రులు వేస్తున్నారు. శాసనసభను అగౌరవపరిచి పూర్తిగా ధిక్కరించి ఎక్కడో ఢిల్లీలో ఒక స్టూడెంట్ వాడటం. లెక్కలు అంగీకరించే అధికారం యీ శాసనసభది. యీ లెక్కలు యీ శాసనసభ ముందుకు తేవాలి. ఏదో పోలిటికల్ స్ట్రాటజీ అవుతున్నట్లు వేస్తే కొంపలుమునిగి అరాజకం పెరెగుతుంది. తెలంగాణా సేఫ్ గార్డర్లు అంటున్నారు. ఆంధ్రులలో సేఫ్ గార్డర్లు అమలు కారాదని ఎవరైనా చెప్పరా-తమరు పరిశీలించి చెప్పండి. యీ 18 సంవత్సరాలలో విశాఖపట్టణానికి జాగ్రాఫికల్ గా ఉన్న పరిస్థితివలన అయితేనేమి అక్కడ ఎవరి దయాదాక్షిణ్యాలతో నిమిత్తం లేకుండా జరిగిన ఏవో కార్యక్రమాలు మినహాయించి శ్రీకాకుళం నుంచి తానంతపురంవరకు జరిగిన ఒక డెవలప్ మెంటు కార్యక్రమం చూపించమనండి. ఎవరుతెలంగాణ మిగులుతున్నారు—ఆంధ్ర మంత్రులు తెలంగాణ మంత్రులు కలిసితీన్నారేమో మాకు తెలియదు. ఆంధ్రు

లను తిడితే సమీకృతం. ఆంధ్రులు దొంగలు అనే పరిస్థితి కాంగ్రెసు రాజ్యంలో వచ్చింది. అది కాంగ్రెసు పార్టీ ఖర్చు అందులో బ్రహ్మాండ రెడ్డిగారి బ్రహ్మాండమైన నాయకత్వంలో వుట్టింది యీ రోగం. పరిష్కారం చేయలేకపోతే రాజీనామ ఇవ్వాలి లేవు ఇలా జరగదని ఎవరైనా గ్యారంటీ ఇస్తారా-అందువలన అపద మొక్కులులాంటి ఆలోచనల మాత్రం రాకూడదు. తప్పుగాని ఒప్పుగాని నేను చేప్పానని చెప్పడం మర్యాద దానికి సరియైన పరిహారం ఇవ్వాలి. అందువలన యీ తెలంగాణ ఏజిటేషను సందర్భములో ఆంధ్రులు బుచ్చాబు, ఆంధ్రులు దుర్బాధులు, ఆంధ్రులు దొంగలు అనే పదప్రయోగాలు కట్టిపెట్టించడం చేత కాకపోతే మంత్రులు తొలగిపోవాలి. ఆంధ్రులన్నా తెలుగువారన్నా భిన్నత్వం ఏమిటో నాకు తెలియదు

అందువలన ఈ విషయంలో మాత్రం కొంచెం నేను ప్రభుత్వాన్ని హెచ్చరిస్తున్నాను. ఇకపోతే, వంశధార గురించి తియ్యని మాట యిక్కడ చెప్పారు. చెప్పితే ఏమి లాభము? టెక్కులు ఇక్కడ చూస్తే capital outlay క్రింద ఖర్చు పెట్టవలసిన జాబితా ఒకటి యిచ్చారు 16వ పేజీలో ఆ జాబితాలో శ్రీశైలం గురించే లేదు. ఈ నైజాం సాగర్ లో రైతులు బాధపడుతున్నారనే మాట మాత్రం చెప్పుతున్నారు. కాని, దానికి ప్రభుత్వము seriousగా ఆలోచిస్తున్నదని ఉపన్యాసంలో చెప్పారు అంకెలు చూస్తే ఎక్కడా కన్పడదు. అందులో దానికి allotment చెయ్యలేని పనికి, అయ్యా ఈ ఏడాది చెయ్యలేము అని చెప్పవచ్చు కదా! తమరు చూస్తే తెలుస్తుంది. వారు స్పష్టముగా వ్రాసేస్తున్నారు ఇందులో ఈ ఏడాది తప్పకుండా చేసేస్తామని. ఈ Budget speech. యిది ఏ విధంగా false information మీద, wrong information మీద తయారు చేయబడినదో మనవి చేస్తున్నాను. వంశధార గురించి వ్రాసినటువంటిది తమ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. During the current year, it is proposed to make a start with Vamsadhara Project Stage I. The Vamsadhara Project has been under consideration for a long time. It is proposed to have the project in two stages. The estimate for the first stage of the project, comprising the Gotta Reservoir and the left bank canal, is ready and will be taken up for execution. ఈ ఏడాది అది చేసేస్తామంటున్నారు, డబ్బు ఏమీ చూపించకుండా ఇది వారి తాలూకు, ఈ గొట్టా రిజర్వాయరు అనే proposal పోయి revise అయి, పాలకోండ దగ్గర రిజర్వాయర్ అనేదే second phaseలో పెట్టాలని, గొట్టా దగ్గర Regulator first phaseలో తీసుకొనాలని estimate వారి Table మీద ఉన్నది ఇప్పుడు. అదేదీ లేదు. పాత అలవాటు ప్రకారంగా అదేదో వ్రాసేయండి అంటే ఏదో వ్రాశారు. దున్నపోతు ఈనెలంపై గాటుకు కట్టమని ఎవరో చెప్పారట. అలాగు ఉన్నది. గొట్టా రిజర్వాయరు అనేది ఇప్పుడు proposal లేదు ఆ గొట్టా రిజర్వాయరు అది proposal ఉన్నదని ఉపన్యాసమా? మరి దీనికి ఏమని అనకోవాలి? ఇటువంటి బాధ్యతారహితమైన ఉపన్యాసాలు కాసన సభలో చేయడం. మరి ఇది తప్పు అవుతుందా కాదా, మరి యీ నైజాంసాగర్ గురించికూడా ఒక తియ్యనిమాట చెప్పేవారు.

'The ayacut under the Nizamsagar reservoir has been suffering due to lack of sufficient water for irrigation. It is proposed to take



up remodelling of the Nizamsagar distributaries during the current year, so that water to the existing ayacut can be assured." అంటారు. Allotment ఒక్క దమ్మిడి లేదు ఉపన్యాసం current year అని. ఇది తప్ప అవుతుందా, కాదా? సోమశిల ప్రాజెక్ట్ విషయంలో కూడా the same. ప్రతిది కూడా మేము ఏది చేయగలము, ఏది చేయలేము. మేము ఫలానిది చేయడానికి proposal పెట్టుకొన్నాము అని స్పష్టంగా చెప్పగలిగి ఉండాలి. ఈ ఏడాది ఇది చేస్తున్నాము, దీనికి ఇంత డబ్బు ఖర్చుపెడ తున్నాము అని చెప్పగలిగి ఉండాలి. అదే విధంగా ఈ development గురించి ఒక మాట చెప్పదలచుకొన్నాను. ఎప్పటినుంచో, వందల కొలది సంవత్సరాలనుంచి, శతాబ్దాలనుంచి రాయలసీమ chronic famine affected area అనే ఘోష ప్రపంచానికంతా తెలిసిందే. రాయలసీమ chronic famine affected area అని ఘోషిస్తూ ఉంటే, తాన అంటే తండాన అని పాట పాడితే అది తీరుతుందా? మీరు ఒకే మారు అన్నీ చేయలేరు, మేము ఒప్పుకొంటున్నాము ఎవరైనా చేయలేరు. బ్రహ్మదేవుడు వచ్చినా ఈ బాధలన్నీ తీర్చలేడు. కానీ ఏ బాధను ఎంతవరకు ఎంత డబ్బు ఖర్చుపెట్టి తీర్చగలుగుతాము అని చెప్పవద్దా. ఊరికే ఉపన్యాసాలు ఎందుకు? ఇప్పుడు Development Board అంటున్నారు, బోర్డు develop అవుతుందేమో నాకు తెలియదు. ఇప్పుడు District Development Boards ఉన్నాయి. ఆ Boards మాత్రం బాగా develop అవుతున్నాయి, పెద్ద పెద్ద బల్లలతో Collector day-to-day administration అంతా వదలివేసి, ఊర్లలో షికార్లు కొట్టేద్దామని development బాగా ఉన్నది ఈ Boardలో. అన్ని విషయాలు తన P.A.తో, లేక Joint Collector ఉంటే అతనితో అప్పజెప్పి, day-to-day administration అంతా గాలికి వదలివేసి ఊర్లమీద తిరగడంలో development wonderfulగా జరిగింది మరి యిటువంటి development రేపు ప్రోద్బుత రాయలసీమ Development Boardలో జరగాలికదా? ఏమి జరుగుతుంది? మీకు డబ్బు ఏది? చెప్పండి స్పష్టంగా. ప్రతి జిల్లాలో కూడా backward areas list ఎత్తండి. ఏదే పంచాయితీ సమితులలో ఏమేమి development జరిగిందో, irrigation గురించి గాని, drinking water wells గురించి గాని, roads developmentకు గాని ఎంత ఖర్చు పెట్టినారు, ఆ వివరాలు ఇవ్వమంటే ఇవ్వరు. ఊరికే ఖర్చుపెట్టామని చెప్పతారు ఇక్కడ. ఇప్పుడు Co-operative Societies గురించి ఒక మాట చెప్పిఉన్నారు.

"The Co-operative Central Banks have advanced Rs. 25 18 crores between April and November 1968.. "

ఈ advance చేసినదన్నీ చెప్పతున్నారు. కానీ అందులో ఎంతమట్టుకు గుట కాయస్వాహ ఆయిందని చెప్పలేమి? ఎంతమంది అది పంచుకొని తిన్నారు, ఎంతమంది రైతులకు పెళ్ళింది. ఎవరు ఉపయోగపడినారు? మన ముఖ్యమంత్రి గారు National Development Councilలో ఎప్పుడూకూడ గట్టిగా వాదిస్తూ ఉంటారు. ఈ imbalances ఉండడానికి వీలులేదు దేశంలో అని. ప్రతి రాష్ట్రంలో కూడా industrial development అయితేనేమి, ఏ development

అయితే నేమి, తప్పకుండా అన్ని రాష్ట్రాలలో సమానమైన అభివృద్ధి ఉండాలని... మరి అది జిల్లాలకు వర్తించదా? ఆ imbalances అనేవి రాష్ట్రంలో ఉన్నటువంటి వివిధ జిల్లాలకు వర్తించదా? Imbalances ఉండకూడదని all India levelలో అడిగేముందు, రాష్ట్రములో వివిధ జిల్లాలలో ఉన్న imbalancesను rectify చేసే duty తనకులేదా, వారిని అడిగేముందు తన్ను తాను దిద్దుకోవడా ఒక statement ఇస్తారా? ఏదే జిల్లాలలో irrigation గురించి ఎంతఖర్చు పెట్టారో, ఎన్ని ఎకరాలు కొత్తగా పొగుకు తేచ్చారు. 12 సంవత్సరాలతో, ఆ లెక్క నేను అడుగుతున్నాను. పోనీ, ఆంధ్రప్రదేశ్ పెట్టిన తరువాత irrigation developmentలో గాని, educationలో గాని, చేనిలోగాని, ఏమేమి చేసినారు? Education లో పంచమహాపాతకం కంటే అన్యాయం చేస్తున్నాము మనం. అనలే ప్రాథమికవిద్య, పంచాయతీరాజ్ వచ్చి, మంటకలసిందని ఏడుస్తూంటే, ఇప్పుడు Secondary Education పూర్తిగా జిల్లా పరిషత్తులకు అప్పజెప్పబడుతున్నారని మొన్న ఉపన్యాసం ఇచ్చినట్లుగా నిన్న పేవర్లో చదివాము. ఇదివరకే Secondary Education వాళ్ళ చేతిలో ఉన్నది ఏదో technical aspect లో D. E. O., D. P. I. వీరి control ఉన్నదేమో అంతే గాని, appointments, postings, transfers, డబ్బు ఖర్చు అంతా వాళ్ళదవ్వారనే జరుగుతున్నది. ఇంక కొద్దిగా మిగిలిందేమైనా ఉంటే, అది కూడా వాళ్ళకు అప్పజెప్పబడుతుంది. ఇప్పటికే ఉన్న education నాశనం అయింది. ఇంక మిగిలింది కూడా మంట గలపాలని చేస్తున్నట్లు ఉన్నది. 22 సంవత్సరాల తరువాత, మళ్ళీ Intermediate తప్ప మనకు గతి లేదు, ఇన్ని experiments తరువాత, Primary education నాశనమైంది High School education నాశనం అయింది. College education నాశనం అయింది. ఇప్పుడు Osmania Colleges తెరుస్తారో లేదో తెలియదు, అనేక మంది చదువుకోవాలని ఆశ్రుత పడుతున్నారు. కనీసం ఆంధ్ర యూనివర్సిటీలో, వెంకటేశ్వర యూనివర్సిటీలో ఆక్కడ Colleges లో capacity ని, strength ను పెంచి, అదేవిధంగా ఇక్కడ వున్నటువంటి Agricultural University విషయంలో కూడా ఆంధ్రా జోన్ కు సంబంధించిన Colleges లో capacity ని పెంచి, ఇక్కడ వారు ఎవరైనా సరే, తెలంగాణా గాని, ఆంధ్ర గాని, మేము పోయి ఆక్కడ చదువు కొంటాము అంటే అటువంటి వాళ్ళకు అవకాశము కల్పించడం మన కనీసం ధర్మం అవునా కాదా? ఇప్పుడు ఎంతోమంది Education Minister వెంటగాని, D. P. I. వెంటగాని, ముఖ్యమంత్రి గారి వెంటగాని తిరుగుతున్నా "అయ్యా మాకుర్రవాణ్ణి ఈ వరంగల్ కాలేజీనుంచి ఏ కాకినాడ కాలేజీకో మరోచోటికో ఆంధ్రలో మారిస్తే, మేము చదివించు కొంటాము అని ఎంతమంది ఘోష పెడుతున్నారో ఆలోచించారా? మనము ఏ విధంగా సమాజములో అభివృద్ధి సాధించగలిగాము! ఒక generation అయి పోయింది. ఇప్పటికీ, రి, రి మాసాల నుంచి, అలజడులవల్ల ఇక్కడ చదువు సంపూర్ణముగా నాశనం అయిపోయింది. మరి చదువు కొంటాము అన్న వాళ్ళకు అవకాశం కల్పించవలసిన ధర్మం ఈ ప్రభుత్వానికి ఉన్నది

ఇక Co-operatives విషయంలో ఒకటి మాత్రం నేను మనవి చేయాలి. మొన్నటి వరకు, ఇప్పుడు Finance Minister గా ఉన్నవారు Co-operation నడిపారు నేను వారిని నిందించాలని చెప్పడం లేదు. ఆత్మసాక్షిగా ఆలోచన చేయమని అడుగుతున్నాను, మీకు కావలసిన వారి మీద ఫిర్యాదులు వస్తే వాటిని దాచి పెట్టడం, ఏమి లేకపోయినా మీకు కావలసినవారు ఒక petition ఇస్తే, దాని మీద వెంటనే enquiry కి order వేయడం, ఈ పద్ధతి ఇప్పటికైనా మానుకొంటారా అని అడుగుతున్నాను. పంచాయతీ సమితులలో వేల కొలది కేసులు ఉన్నాయి. Co-operation లో చూస్తే కొన్ని లక్షల కేసులు బయట పడతాయి. మాకు బంధు ప్రీతి లేదు. ముఠాత్వము లేదు. అని మాటలుచెప్పితే ఏమి ప్రయోజనం, ప్రవర్తనలో చూపించాలి. ఆర్థికవిషయంలో ఒక ఘాట చెప్పారు. ఇప్పుడు prohibition రద్దు చేయడానికి కాంగ్రెసు పార్టీ తీర్మానంచేసిందని తెలిసింది. దానిని అమలుపెడితే సంతోషమే. ఇదివరకు సంతకం చెడి గారి time లో అయితేనేమి బ్రహ్మానందరెడ్డిగారి time లో అయితేనేమి, majority M. L. As. ఈ విషయంలో సంతకాలుపెట్టి చూపించడం కూడా జరిగింది. అందువల్ల ఈ విషయాన్ని కూడా ఆలోచించాలని మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత శాసనసభ్యులు ప్రభుత్వానికి ఏదైనా విషయాలు చెప్పకొచ్చే, చాటి, గురించి వ్రాసుకొంటే, వాటిని గురించి చర్చతీసుకొని దానికి ఒక సమాధానము శాసనసభ్యులకు పంపిస్తేటటువంటి ఒక పద్ధతి లేకుండా ఉన్నది. సభ్యులు వ్రాసుకొన్న దానికి సక్రమంగా మంత్రులనుండి సమాధానాలు వస్తే, శాసన సభ్యులకు కూడా సంశ్లేషి ఉంటుంది. శాసనసభ్యులు చెప్పిన దాని మంత్రులు విన్నారు అనేటటువంటి స.తృప్తి ఉంటుంది.

(The House then adjourned till Half past Eight of the clock on Wednesday, the 3rd September, 1969).